

TALOUS- JA TOIMINTASUUNNITELMA

2018-2020

KV 4.12.2017

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2018 talousarvio- ja taloussuunnitelma 2019–2020 on valmisteltu maltillisen meno- ja tulokehityksen pohjalta. Talousarvio- ja suunnitelmaehdotusta voidaan luonnehtia palvelut turvaavaksi. Kaupungin veroprosentti pidetään nykyisellä 20,50 % tasolla. Verokertymän arvioidaan olevan 74,9 milj. euroa, joka on noin 0,6 milj. euroa enemmän kuin kuluvan vuoden arvioitu toteuma. Vuoden 2015 alusta voimaan tullut valtionosuusuudistus tuo merkittävästi lisäeuroja kaupungin kassaan. Talousarviovuonna 2018 valtionosuudet kasvavat noin 1,7 milj. euroa.

Ensi vuonna kaupungin nettoinvestointitaso on kohtuullisen korkea 11,5 miljoonaa ja investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2018–2022 on noin 12,3 miljoonaa euroa netto. Rakennusinvestoinneista suurimmat hankkeet ovat Runnin kouluinvestoinnin aloittaminen, terveyskeskuksen saneerauksen jatkaminen sekä uimahallin uudisrakennushankkeen käynnistäminen. Liikenne-, liikunta- ja viheralueiden peruskorjaukseen investoidaan lähes 1,9 miljoonaa euroa. Lainsaldon vuoden 2018 lopussa ennakoidaan olevan 50,6 M€ mikä asukasta kohti laskettuna on 2326 €/as (v. 2016 maan keskiarvo 2 930 €/as.).

Kaupungin palvelurakenteessa merkittävin asia on organisaatiouudistuksen täysimääräinen hyödyntäminen ja toimintatapojen uudistaminen. Kaupungin uudella toimintamallilla tavoitellaan vaikuttavampia ja kustannustehokkaampia palveluita. Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointi- sekä elinvoima- ja konsernipalvelujen toimialaan. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. Kaupungin uusi päätöksenteko-organisaatio aloitti kunnallisvaalien jälkeen kesällä 2017. Kaupungin palvelu- ja päätöksenteko-organisaatio on rakenteeltaan selkeä ja vastaa hyvin maakuntauudistuksen mukanaan tuomiin muutospaineisiin.

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan ja elinvoimaisen toimialan varassa. Iisalmissa ja seudulla on vahvoja kansainvälisiä vienti- ja kasvuhakuisia yrityksiä. Aktiivista työtä kaupungin elinkeinoelämän ja vetovoiman perustan vahvistamiseksi jatketaan. Iisalmen imagon terävöittämistä jatketaan By Iisalmi brändityön avulla. Kaupungin elinkeinopolitiikkaa parannetaan yritysyhteistyön kehittämisohjelman mukaisesti kehittämällä erityisesti hankintatoimintaa, viestintää ja yritysyhteistyömuotoja.

Valmisteilla oleva maakuntahallinnon uudistus on maamme itsenäisyyden ajan suurin aluehallintoa koskeva uudistus. Maakuntien vastuulle siirtyy vuoden 2020 alusta lukien sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät ja osa aluehallintovirastojen ja työ- ja elinkeinokeskusten tehtäviä. Maakuntauudistuksen valmistelussa on huomioitava seutukaupunkien rooli koko maakunnan elinvoiman edistäjinä ja pidettävä maakunnan palveluverkko tasapainossa. Seutukaupunki Iisalmi on oman alueensa palvelu- ja työssäkäyntikeskittymä, jonka julkisiin ja yksityisiin palveluihin turvautuvat myös läheisen maaseutualueen asukkaat.

Iisalmen kaupungin asukasluku on kolmen edellisen vuoden aikana vähentynyt ja tällä hetkellä koko maakunta menettää väkeä. Kaupungin työllisyystilanne on kehittynyt kuluvaan vuoteen aikana selkeästi parempaan suuntaan ja yrityskentältä on tullut jo viestiä ammattitaitoisen työvoiman rekrytointiongelmista. Uusien työpaikkojen luominen ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen ovat keskeisiä asioita alkaneella valtuustokaudella.

Jarmo Ronkainen
kaupunginjohtaja

Sisällys

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
I. YLEINEN OSA	6
1 Iisalmen kaupungin organisaatio.....	6
2 Iisalmi-konserni	7
3 Toimintaympäristö	8
3.1 Väestörakenne ja väestörakenteen muutokset	9
3.2 Työpaikkakehitys ja työttömyys	10
4 Talouden lähtökohdat	11
4.1 Talouden kehitysnäkymät	11
4.2 Aluetalouden kehitysnäkymät	12
4.3 Kuntatalous	12
4.4 Arvio maakuntaudistuksen vaikutuksista	13
4.5 Iisalmen kaupungin talous.....	16
4.6 Keskeiset muutokset toimialoittain	24
II. STRATEGIAOSA.....	26
5 Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2030.....	26
5.1 Toiminta-ajatus.....	26
5.2 Visio	26
5.3 Arvot	27
5.4 Strategiset ohjelmat.....	27
5.5 Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit	28
III. IISALMEN KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA	29
IV. TALOUDEN HALLINTA.....	32

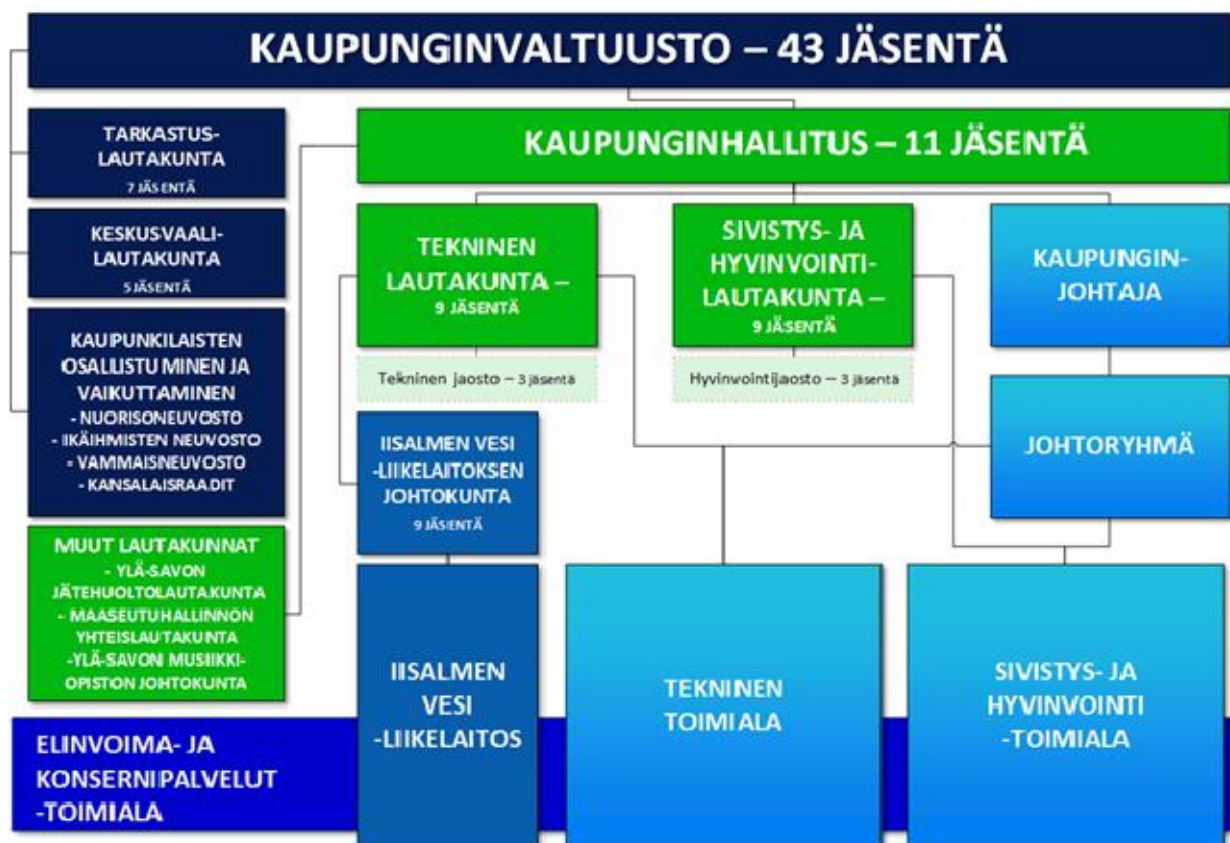
6	Talousarvion ja – suunnitelman rakenne ja sitovuus.....	32
6.1	Talousarvion rakenne ja sitovuus	32
6.2	Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet.....	35
6.3	Kunnan talouden tasapainovaatimus ja alijäämän kattamisvelvollisuus.....	38
6.4	Tilivelvollisuus	38
7	Tuloslaskelma- ja rahoitusosa	40
8	Käyttötalous lautakunnittain	41
8.1	Henkilöstö lautakunnittain	42
8.2	Keskusvaalilautakunta	44
8.3	Tarkastuslautakunta	44
8.4	Kaupunginhallitus	46
8.5	Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta	61
8.6	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	64
8.7	Tekninen lautakunta	76
8.8	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	89
9	Investointiosa.....	92
9.1	Iisalmen kaupungin investoinnit.....	92
9.2	Investointien perustelut 2018	93
10	Liikelaitokset	97
10.1	Iisalmen Vesi –liikelaitos	97
	LIITTEET	103
	Liite 1. Talousarvion käyttötalousosan vastualueet/toimintayksiköt lautakunnittain	103
	Liite 2. Poistosuunnitelma.....	104

I. YLEINEN OSA

1 Iisalmen kaupungin organisaatio

Iisalmen kaupungin organisaatio uudistui vuoden 2017 alusta (Kuva 1. Iisalmen kaupungin organisaatio 2018) ja se muodostuu kaupunginvaltuustosta, jossa on 43 valtuutettua ja kaupunginhallituksesta, jossa on 11 jäsentä. Kaupungissa on lakisääteisten tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan lisäksi sivistys- ja hyvinvointilautakunta ja tekninen lautakunta. Lisäksi organisaatioon kuuluvat maaseutuhallinnon yhteislautakunta ja jätehuoltolautakunta, jotka ovat kuntien yhteislautakuntia. Uuden kuntalain mukaisesti kaupunkilaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on huomioitu kansalaisraatien ja neuvostojen toiminnassa.

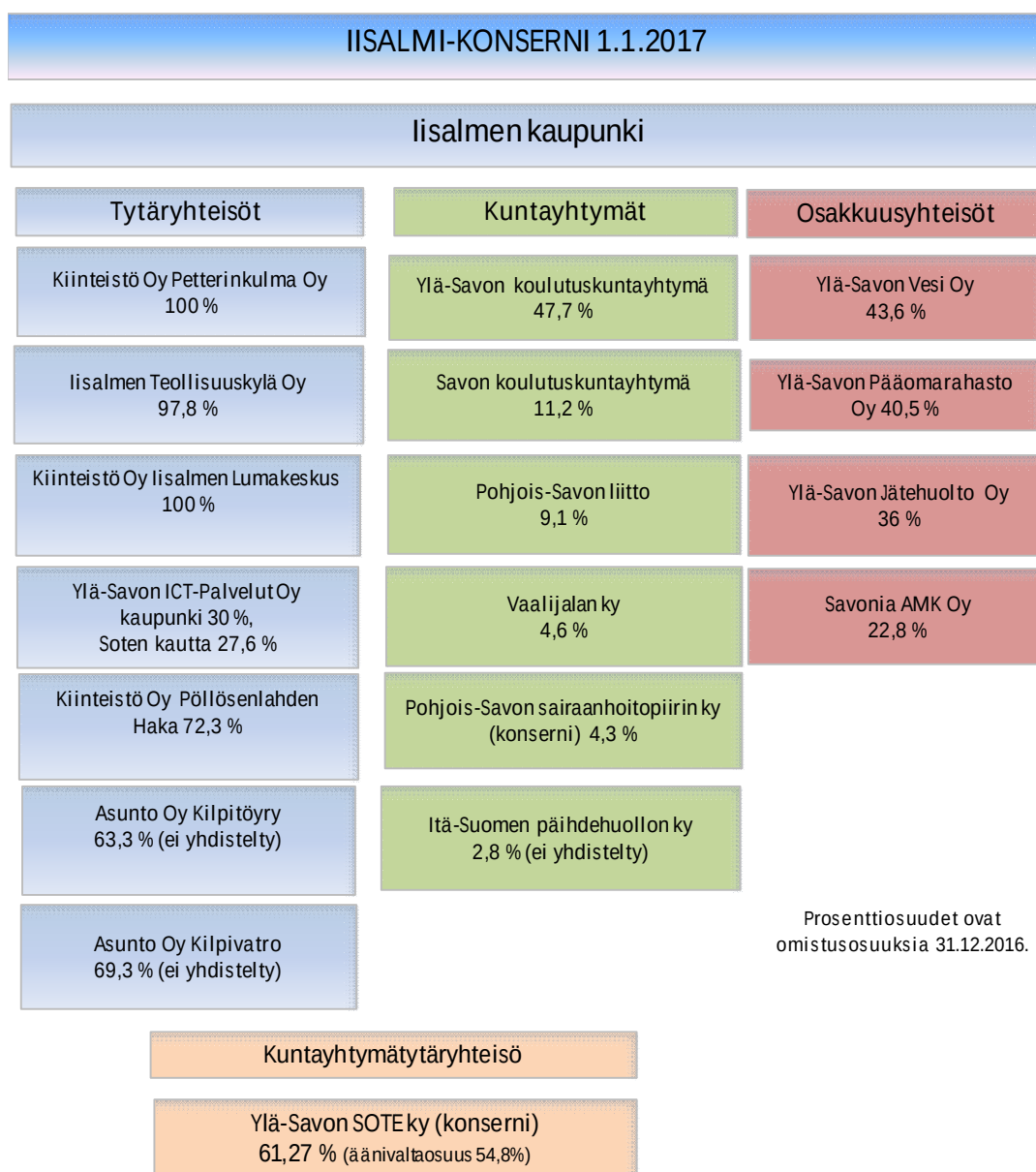
Kaupungin järjestämät palvelut on organisoitu kolmeen toimialaan: tekniseen, sivistys- ja hyvinvointitoimialaan sekä elinvoima- ja konsernipalveluihin. Elinvoima- ja konsernipalvelut tuottaa tukipalvelut koko organisaatiolle. ICT-tukipalvelut tuottaa Ylä-Savon ICT Oy.

Kuva 1. Iisalmen kaupungin organisaatio 2018.

2 Iisalmi-konserni

Iisalmen kaupunki on konserni, jossa osa palveluista tuotetaan Iisalmen vesi –liikelaitoksessa sekä tytä- ja osakkuusyhteisöissä. Iisalmi-konserni on kuvattu tilanteessa 1.1.2017 kuvassa 2. Merkittävimmät tytäryhteisöt ovat Petterinkulma Oy, Iisalmen Teollisuuskylä Oy ja Ylä-Savon SOTE ky. Merkittävimmät kuntayhtymät ovat Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Vuonna 2011 Ylä-Savon SOTE ky on luettu tytäryhteisöksi (KILA, kuntajaoston lausunto 102, 29.11.2011). Tästä johtuen myös Terveyspalvelu Verso Oy ja Ylä-Savon sairaanhoidon tukisäätiö luetaan Iisalmen kaupungin tytäryhteisöksi. Palvelutuotannon kannalta merkittävä tytäryhteisö on ICT-palveluja kaupungille tuottava Ylä-Savon ICT-Palvelut Oy, josta kaupunki omistaa suoraan 30 %, välillisesti SOTE ky:n kautta 27,6 % (tilanne 31.12.2016).

Kuva 2. Iisalmi-konserni ja tytäryhteisöt 1.1.2017.

3 Toimintaympäristö

Iisalmen kaupungin elinkeinorakenne on monen vahvan toimialan varassa. Metalli- ja puunjalostusteollisuus ovat vahvimpia teollisuuden alojamme unohtamatta maatalouden ja etenkin maidontuotannon merkitystä. Näiden vahvojen toimialojen menestys on tärkeää koko Ylä-Savon alueelle. Iisalmi on Ylä-Savon talousalueen keskus ja väestö keskittyy Iisalmen kaupunkikeskuksen läheisyyteen. Suuri osuus koko lähiseutujen asiointiliikenteestä suuntautuu Iisalmeen, tosin maakuntakeskuksen vetovoima on viime vuosina voimistunut verrattuna Iisalmen kaupalliseen tarjontaan. Elinkeinorakenteessa ei ole havaittavissa merkittävää muutosta. Haasteena on säilyttää nykyinen teollinen toiminta kilpailukykyisenä ja tuottavana kovassa kilpailussa. Myös maatalouden roolin säilyminen entisessä laajuudessa ja tuotannon edelleen kasvattaminen sekä kaupungin keskusta-alueen palveluiden ja kaupan tarjonnan säilyttäminen ovat tulevaisuuden haasteina.

TEM:n ja ELY-keskusten julkaiseman katsauksen (Alueelliset kehitysnäkymät syksyllä 2017) mukaan Pohjois-Savon elinkeinoelämän näkymät ovat selvästi paremmat kuin vuosi sitten. Lähitulevaisuuden näkymien perustella odotetaan edelleen positiivisen kehityksen jatkuvan. Teknologiateollisuuden näkökulmasta Pohjois-Savossa on erittäin vahva ja kansainvälisesti tunnettu yläsavolainen koneklusteri, jolla on vahvaa vientitoimintaa. Konevalmistuksen ympärille on kehittynyt toimivaa palveluliiketoimintaa ja osavalmistusta.

Ylä-Savon alueella elinkeinoelämä ja yritystoiminta on virkistynyt merkittävästi vuoden takaiseen nähden. Teollisuuden tilauskanta on huomattavasti parempi ja monet yritykset pyörivät joissakin tapauksissa jopa ylikuormituksella. Tilanne näyttäisi jatkuvan samalaisella kehitystrendillä. Työttömyyden määrä on pienentynyt, mutta iso ongelma on osaavan työvoiman saatavuus. Teollisia työpaikkoja on auki (julkisesti ja piilotyöpaikkoina) runsaasti, mutta saatavilla oleva motivoitunut ja perustaidoiltaan osaava työvoima ei pysty täyttämään tätä tarvetta. Työvoiman vaikeutunut saanti on alkanut vaikuttamaan jo teollisuusinvestointeihin. Yrityksillä on jo osin pelko, löytyykö uusille investoinneille käyttäjiä. Mekaanisessa puunjalostuksessa on hyvät suhdanteet ja positiivisia investointinäkymiä. Samaten kaupan ala on virkistynyt. Ylä-Savossa on uusien yritysten määrä selkeästi kasvanut edelliseen vuoteen. Tämä näkyi myös uusimmassa Pk-yritysbarometrissa, jossa kasvuodotukset ovat kasvaneet myönteisimmän nimenomaan Ylä-Savossa.

Rakentaminen on ollut yksi Pohjois-Savon positiivisista vetureista teknologia-teollisuuden ohella ja tämä on heijastunut mm. lisääntyneeseen alan työllisyyteen ja uusiin työpaikka-avauksiin. Rakentamisen osalta on kuitenkin tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että rakentamisen osalta vilkasta on ollut lähinnä asuntorakentamisen saralla sekä vain Kuopiossa. Koko maakunnan kannalta on elintärkeää, että se kykenee vastaamaan yritysten kasvunäkymiin. Mikäli työvoiman osaaminen tai muu osaamis pääoma ei ole riittävä vastaamaan yritysten kasvun vaatimuksiin on riskinä kilpailukykyyn heikkeneminen.

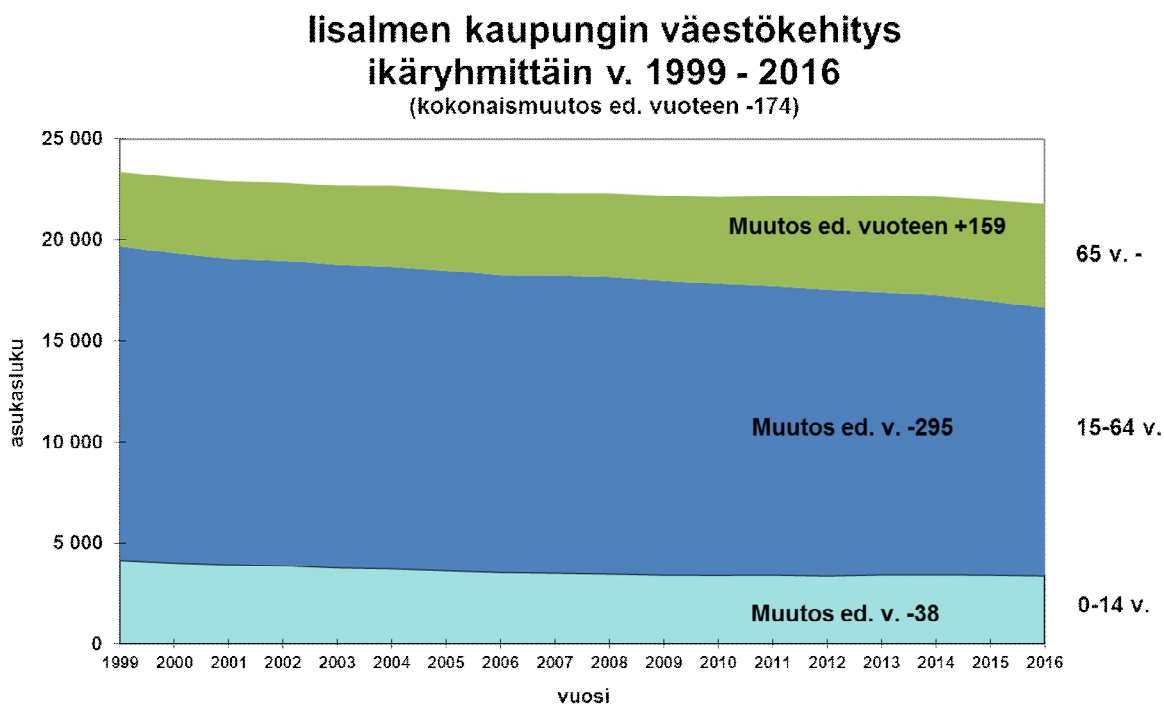
Alueen yritysten liikevaihto ja kannattavuus ovat olleet kasvussa viimeisen vuoden ja se on vaikuttanut positiivisesti alueen työllisyyskehitykseen. Julkisen sektorin osalta taloutta ja kilpailukykyä hankaloittavat edelleen väestön ikääntyminen ja huoltosuhteen heikkeneminen. Pohjois-Savon väestökehitys on ollut ja tulee näillä näkymin olemaan jatkossakin Kuopio-vetoista. Kuopion vetovoima on pysynyt vahvana ja se on noussut valtakunnan tason kasvukeskukseksi. Yritysten kasvuhakuisuus on kasvanut edelleen Ylä-Savossa ja liikevaihto-odotuksissa se on noussut Varkauden kanssa samalle tasolle.

Pohjois-Savon liiton aluetaloustarkastuksen mukaan kuluva vuoden tammi-kesäkuussa kaikkien toimialojen liikevaihto kasvoi maakunnassa 11,6 % edellisvuodesta. Seututasolla Ylä-Savon kone- ja metalliyritysten vahva ketju on edelleen kovassa kasvussa ja vauhditti liikevaihdon 8,6 %:n kasvuun. Viennin määrä on jatkanut voimakasta kasvua ja Ylä-Savossa kasvu oli ensimmäisellä vuosipuoliskolla 12,9 % edellisvuoteen verrattuna. Alueemme kärkiyrityksillä ja pienemmilläkin toimijoilla on tällä hetkellä erittäin hyvä kysyntätilanne, mikä toivon mukaan näkyy pidemmälläkin tähtäimellä positiivisena kehityksenä.

Suurimpana kaupungin toimintaympäristöä koskevana muutoksena voidaan pitää maakuntauudistusta. Sen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon uusi palvelurakenne perustuu kuntaa suurempiin itsehallintoalueisiin. Jatkossa kaikkien julkisten sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä vastaa 18 maakuntaa, joiden päätöksenteko kuuluu vaaleilla valituille valtuustoille. Maakunnille siirtyy myös muita tehtäviä ELY-keskuksista, TE-toimistoista, aluehallintovirastoista, maakuntien liitoista ja muista kuntayhtymistä sekä kunnista.

Uudistuksen yhteydessä valmistellaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusuudistus. Uusien SOTE-alueiden ja tuotantoalueiden toiminnan aloitus siirtyi vuodelle ja tällä hetkellä on suunniteltu alkavaksi vuoden 2020 alussa.

3.1 Väestörakenne ja väestörakenteen muutokset

Lähde: Tilastokeskus

Kuva 3. Iisalmen kaupungin väestökehitys ikäryhmittäin v. 1999-2016.

Väestömuutosten ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väestökehitys on ollut alkuvuonna heikointa yli 10 vuoteen. Ylä-Savon väestökehitys ei kuitenkaan merkittävästi poikkea vuoden takaisesta. Koko maakunnassa väestö väheni tammi-syyskuussa peräti -884, kun vuosi sitten menetys tähän aikaan oli -63. Kuntien välinen nettomuutto oli Pohjois-Savon tappioksi -434 henkilöä, kun vuosi sitten oltiin

tasapainossa + 3 henkilön voimin. Maahanmuuttajien määrä kasvoi 222:lla tammi-elokuussa, vuosi sitten 386. Syntyneiden ja kuolleiden suhde oli -672, viime vuonna -452. Ylä-Savossa väestömäärä väheni -560, vuoden takaisen luvun ollessa -415. Kuntien välisessä muutossa tappio -308 oli samalla tasolla viime vuoteen -307 verrattuna. Maahanmuuttajien määrä kasvoi 42:een. Kuolleisuuden ja syntyvyyden ero kasvoi, ollen -294 henkeä, edellisen vuoden luvun ollessa -256. Iisalmi on kisannut tasavahvasti Siilinjärven kanssa maakunnan toiseksi suurimman kaupungin asemasta ja syyskuun tiedon mukaan Siilinjärvi on kirinyt Iisalmen edelle 12 asukkaan voimin. Iisalmen väkiluku on vähentynyt syyskuun loppuun mennessä -125 henkilöä.

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0-14 v.) ja vanhuseläkeläisten (65 v. täyttäneiden) määrän suhdetta työikäisen väestön määrään. Esim. Iisalmen luku 64 kuvaa sitä, että Iisalmessa on 64 lasta ja vanhusta 100 työikäistä kohden. Ylä-Savon seutukunnan huoltosuhde on 70,3, Pohjois-Savon 61,8 ja koko maan 59,1. Iisalmessa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on 23,6 %, ja Ylä-Savon seutukunnassa 26,2 %. Muualla Ylä-Savossa yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa selvästi Iisalmea nopeammin. Muutos näkyy Ylä-Savon huoltosuhteen nopeana heikkenemisenä. Pohjois-Savon liiton mukaan Ylä-Savon huoltosuhteen ennustetaan olevan 79 vuonna 2020 ja 94 vuonna 2030. Iisalmen osalta vastaavat luvut ovat 71 ja 83, Pohjois-Savossa vastaavasti 68 ja 78.

3.2 Työpaikkakehitys ja työttömyys

Työttömyys aleni Ylä-Savon alueella elokuun loppuun mennessä 15 %, mikä on lähes maan keskiarvon, -15,7 %:n tasolla. Koko Pohjois-Savon alenema on kuitenkin vain 12,6 %. Erityisen merkittävää on, että sekä pitkäaikaistyöttömien määrä (- 8,9 %) että nuorten työttömien määrä (-19,3 %) alenivat merkittävästi.

Perinteisesti Ylä-Savon alueella on paljon kausityöttömyyttä ja työttömyyden vaihteluvälit ovat olleet suuria johtuen mm. voimakkaista suhdanneheilahteluista erityisesti vientiteollisuudessa. Nyt hyvä suhdannetilanne on edesauttanut työllisyyskehitystä. Työttömien keski-ikä on varsin korkea, yli 12 kk työttömänä olleista yli 55-vuotiaita on 51 % ja yli 300 pv työttömänä olleista 27 %. Työttömyys alueella kohdistuu matalammin koulutettuihin ja vanhimpiin ikäluokkiin ja uudelleen työllistymismahdollisuudet ovat melko heikot, vaikka seudun työpaikkakehitys ja työllistymismahdollisuudet ovat tällä hetkellä hyvät.

Työttömyysaste oli elokuun 2017 lopussa ELY-keskuksen tilastojen mukaan Pohjois-Savossa 11,2 % (12,1 % v. 2016) maan keskiarvon ollessa 11 %. Uusia avoimia työpaikkoja oli 13,1 % enemmän kuin viime vuonna vastaavaan aikaan. Iisalmen työttömyysaste oli 11,7 % elokuussa 2017 (13,2 % syyskuussa 2016).

Toimialoittain tarkasteltuna Iisalmessa työpaikkoja oli yhteensä 8 328, jossa on vähennystä edelliseen vuoteen 691 työpaikkaa eli 7,6 % (Pohjois-Savon liitto/ Tilastokeskus 31.12.2015). Kolme suurinta toimialaa Iisalmessa ovat sosiaali- ja terveyspalvelut, jossa työpaikoista on 19,6 %, teollisuudessa 17 % ja tukku- ja vähittäiskaupassa 12 %.

Iisalmen työpaikkaomavaraisuus vuonna 2015 oli 106,1 %. Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman suhteen. Jos työpaikkaomavaraisuus on yli 100 % on alueen työpaikkojen lukumäärä suurempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman määrä.

4 Talouden lähtökohdat

4.1 Talouden kehitysnäkymät

Suomen talouskasvu oli vuonna 2016 odotettua vahvempaa ja Tilastokeskus tarkisti bruttokansantuotteen määrän kasvuksi 1,9 prosenttia aikaisemman 1,1 %:n sijaan. Arvonlisäyksen volyymi kasvoi eniten rakentamisessa, maa-, metsä- ja kalataloudessa sekä liike-elämän palveluissa. Kysyntäeristä kansatuotetta kasvattivat erityisesti kotitalouksien kulutus sekä yksityiset investoinnit, muun muassa vahva rakentaminen. Myös vientikysyntä ylsi pieneen kasvuun.

Kuluvan vuoden talouskasvusta on tullut ulos jo monia ennakollisia tilastotietoja. Niiden mukaan talouskasvu on alkuvuonna vahvistunut yhä viime vuoden lukemista. Esi-merkiksi tuotannon työpäiväkorjattu suhdannekuvaaja oli kuluvan vuoden heinäkuussa 3,1 prosenttia korkeammalla tasolla kuin vuosi sitten. Myös teollisuuden uudet tilaukset ja kasvukeskusten rakennustoiminta lisääntyivät alkuvuonna vahvasti. Lähes poikkeuksetta ennustelaitokset olettavatkin kuluvan vuoden bruttokansantuotteen kasvun nousevan kolmen prosentin tuntumaan.

Talouden kasvulukujen kiihtyminen perustuu pitkälti siihen, että Suomen vienti on lähtenyt kauan odotettuun kasvuun maailmantalouden imussa ja kasvun odotetaan jatkuvan lähivuosina. Valtionvarainministeriön mukaan BKT kasvaa tänä vuonna 2,9 prosenttia. Ensi vuodelle kasvun odotetaan hiipuvan hieman, sillä bruttokansantuotteen kasvuksi ennustetaan 2,1 %. Kuluva vuosi lienee siis suhdannehuippuvuosi, jolloin talouskasvu tukeutuu voimakkaasti paitsi kotimaiseen kulutukseen ja investointeihin niin myös piristyvään vientikysyntään.

Vuonna 2017 sopimuspalkkoja ei koroteta ja julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 %. Tämän yhteisvaikutuksena sopimuspalkkojen arvioidaan laskevan keskimäärin 0,3 %. Ansiotasoa nostavat kuitenkin liukumien ja muut rakenteelliset tekijät, joiden myötä ansiotasoindeksi nousee kuluvana vuonna 0,3 %. Työllisyyden paranemisen vuoksi koko talouden palkkasumma kehittyy kuluvana vuonna huomattavasti tätä nopeammin. VM olettaa, että koko talouden palkkasumman kasvaa kuluvana vuonna 1,8 % ja ensi vuonna 2,2 %. Työnantajien sosiaaliturvamaksut laskevat vuonna 2017 ja 2018 selvästi.

Ansiokehityksen ohella kotimaista kysyntää vahvistaa hiljalleen koheneva työllisyys. Yksityinen kulutus kasvaa VM:n mukaan tänä vuonna 2,4 prosenttia ja ensi vuonna 1,4 prosenttia. Kulutuksen kasvua leikkaa ensi vuonna erityisesti inflaation nousu lähivuosina noin 1,5 prosentin tuntumaan.

Valtiovarainministeriön mukaan bruttokansantuote kasvaa 1,8 prosenttia vuonna 2019. Ennusteissa Suomen talouskasvun moottorina jatkaa edelleen neljän prosentin kasvuvauhtiin yltävä vienti. Yksityisen kulutuksen kasvun ennakoidaan sen sijaan painuvan 1,2 prosentin pintaan, sillä työllisyys kohenee enää hitaasti ja kotitalouksien negatiivinen säästämisaste rajoittaa kulutusmahdollisuuksia.

Suomen julkiseen talouteen alijäämä on pienentynyt asteittain viime vuosina. Julkista hallintoa ovat vahvistaneet hallituksen päättämät sopeutustoimet sekä viime vuonna virinnyt talouskasvu. Alijäämän supistuminen jatkuu lähivuosina. Noususuhdanne ei kuitenkaan poista julkisen talouden rakenteellisia ongelmia ja myönteisestä suhdannekehityksestä huolimatta julkinen talous jää edelleen alijäämäiseksi. Julkisen velan määrä on yli kaksinkertaistunut vuoden 2008 jälkeen. Väestön ikääntymisestä johtuen julkisessa taloudessa on kuitenkin pitkällä aikavälillä tulojen ja menojen välinen

epätasapaino eli kestävyysvaje. Kestävyysvajeesta johtuen velkasuhde uhkaa kääntyä tulevana vuosikymmeninä uudelleen nousuun. (VM Taloudellinen katsaus, syksy 2017).

4.2 Aluetalouden kehitysnäkymät

Pohjois-Savon työllisyyden näkymät ovat koko alkuvuoden ajan olleet valoisat. Kuitenkin TE-keskukselle ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä on noussut vain marginaalisesti eivätkä yritykset laita työpaikkoja julkiseen hakuun. Monilla aloilla ammattitaitovaatimukset ovat kasvaneet ja vaaditaan yritys kohtaista erikoisosaamista, minkä vuoksi työstä työhön siirtyminen on yleistä.

Aluetaloustalouden (syksy 2017) mukaan Pohjois-Savon talouskehityksessä vuonna 2016 tapahtunut käänne parempaan on jatkunut edelleen vuonna 2017. Yritysten liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 11,6 %, kun koko maan kasvu oli 9,6 %:iin. Maakuntien välisessä vertailussa Pohjois-Savo oli kärkijoukkoa. Viennin arvo lisääntyi Pohjois-Savossa 17,7 %, kun koko maassa luku oli 10 %. Yritysten maksamien palkkojen määrä kasvoi tammi-kesäkuussa 3,3 %, koko maassa 2,1 %.

Pohjois-Savon kasvun ylivoimainen veturi oli Ylä-Savon seutukunta, jossa liikevaihdon kasvu oli 8,6 %, joka on selvästi pitkän ajan keskiarvoa parempaa. Liikevaihto kasvoi lähes kaikilla toimialoilla, ainoastaan kemianteollisuuden, paperiteollisuuden ja yrityspalveluiden liikevaihto laski. Kasvun veturina olivat mekaaninen puutuoteteollisuus, rakentaminen ja sähkötekninen valmistus. Ylä-Savon kone- ja metalliteollisuuden ketju porskuttaa kovassa kasvussa ja sen tuotteista pääosa menee vientiin siivittäen Ylä-Savon viennin 12,9 prosentin kasvuun.

4.3 Kuntatalous

Tilastokeskuksen julkaisemien ennakollisten tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalous vahvistui vuonna 2016. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate oli 3,4 mrd. euroa positiivinen ja se vahvistui yli 700 M€ edellisvuodesta. Vuosikate riitti kattamaan poistot ja arvonalentumiset ja vuosikate vahvistui erityisesti asukasluvultaan suuremmissa kunnissa. Vahvistuminen johtui ensisijaisesti kuntien toimintamenojen matalasta 0,5 prosentin kasvusta, mitä selittivät sekä kuntien omat sopeuttamistoimenpiteet että kiky-sopimukseen liittyvät säästöt.

Peruskuntien nettoinvestoinnit laskivat vuonna 2016 edellisvuoteen verrattuna 70 miljoonalla eurolla ollen 2,4 mrd€. Silti lainakanta kasvoi 17,3 mrd. eurosta 18,1 mrd. euroon.

Kuntien ja kuntayhtymien talous tulee olemaan vuonna 2017 selvästi ennusteita vahvempi. Etenkin verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Lisäksi kuluvana vuonna kuntataloutta vahvistaa toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukykysovimuksen toimenpiteistä, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja hallituksen linjaamista sopeutustoimista.

Tilikauden tulos heikkenee kuitenkin jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantuloon saakka. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa mm. koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Siksi kuntatalouden menopaine helpottuu vuodesta 2020 alkaen ja velkaantuminen hidastuu. Nettoinvestoinnit pysyvät lähivuosina korkealla tasolla. Jo käynnissä oleva

vilkas sairaalarakentaminen kiihtyy, vaikka sosiaali- ja terveydenhuollon investoinneista tuli luvanvaraisia yli vuosi sitten voimaan astuneen väliaikaisen lain nojalla.

Kuntaliitto selvitti kesällä 2017 hallitusohjelman kuntatalouteen kohdistuvien toimenpiteiden vaikutuksia kunnissa ja kuntayhtymissä sekä kilpailukykysovimuksen toimeenpanoa ja kuntien omia sopeutustoimia. Saatujen vastausten perusteella sopeutustoimet eivät ole edenneet kuntakentässä odotetulla tavalla ja säästötavoitteesta oltaisiin saavuttamassa vain kolmannes. Kuitenkin hallitusohjelmaan kirjattujen säästöjen lisäksi on kunnissa tehty merkittävästi omia talouden sopeuttamispäätöksiä liittyen palveluverkkoon, henkilöstön määrään ja toimitilojen käyttöön.

4.4 Arvio maakuntaudistuksen vaikutuksista

Perustuslakivaliokunta antoi 29.6.2017 lausunnon, jossa se edellytti muutoksia eduskunnan käsittelyssä oleviin sote-järjestämis- ja maakuntalakeihin. Muutoksista johtuen uudistuksen täytäntöönpano on lykkääntymässä vuodelta vuoden 2020 alkuun.

Sote- ja maakuntaudistus sisältää sekä sosiaali- ja terveystalouden uudistamisen että aluehallintouudistuksen ja se muuttaa vuodesta 2020 lähtien julkisen talouden rakenteista, kuntataloutta kokonaisuutena sekä yksittäisten kuntien taloutta. Kuntien järjestämisvastuulla olevat tehtävät vähentyvät huomattavasti, arviolta noin puolella, tulevan uudistuksen myötä. Tästä syystä myös kuntatalouden rakenteet muuttuvat merkittävästi. Kunnan palvelutuotanto ja käyttötalous painottuu uudistuksen myötä entistä vahvemmin varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen sekä kulttuuriin, liikunnan ja nuorisotyön toimialoille. Kunnat vastaavat edelleen myös maankäytön ja rakentamisen ohjauksesta alueellaan, alueensa teknisistä palveluista sekä yleisen toimialan tehtävistä, kuten vesi- ja energiahuollosta. Lisäksi kuntien tehtävissä korostuvat asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, paikallisen demokratian vahvistaminen ja elinvoiman kehittäminen. Kyseessä on yksi Suomen historian mittavimmista hallinnollisista uudistuksista.

Vuoden 2020 alussa Suomeen perustetaan 18 itsehallinnollista maakuntaa. Maakunta on julkisoikeudellinen yhteisö, jolla on alueellaan itsehallinto. Maakunnat vastaavat vuoden 2020 alusta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä sekä mm. pelastustoimesta, ympäristöterveydenhuollosta, alueellisista kehittämis tehtävistä ja osittain elinkeinojen edistämisen tehtävistä.

Maakunnista on tulossa demokraattisesti, hallinnollisesti, taloudellisesti ja ammatillisesti vahvoja organisaatioita, mutta niiden itsehallinto tulee olemaan kunnallista itsehallintoa heikompaa. Valtio ohjaa vahvasti erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä maakunnissa. Maakuntaudistukselle on asetettu pitkän aikavälin 3 mrd. euron säästötavoite. Uudistuksessa kunnilta siirtyy maakuntien vastuulle sosiaali- ja terveydenhuoltoa, palo- ja pelastustoimea ja ympäristöterveydenhuoltoa vastaavat kustannukset, vuoden 2018 tasolla arvion mukaan noin 17,4 mrd. euroa. Koko maan tasolla kuntien tehtävien muutoksesta aiheutuva kustannusten ja tulojen siirto on kustannusneutraali, mutta koska siirtyvät kustannukset ja tulot eivät vastaa kuntakohtaisesti toisiaan, ovat muutokset kunnittain tarkasteltuna lähtökohtaisesti suuret. Kuntakohtaisia eroja pyritään rajoittamaan valtionosuusjärjestelmään esitettävillä muutoksilla.

Voimaannapolain luonnoksen mukaan maakunnan tehtävissään tarvitsema omaisuus turvataan maakunnan käyttöön osin omaisuuden siirrolla, osin vuokraamalla. Luonnoksen mukaan lakisääteiset kuntayhtymät siirtyvät varoineen ja velkoineen

maakuntiin. Kuntien ja vapaaehtoisten kuntayhtymien rakennukset eivät siirry, vaan maakunnat vuokraavat toimitilat yhteisen vuokrasopimuspohjan mukaisesti. Siirtymäkauden ajaksi maakunta vuokraa kaikki sen järjestämisvastuulle kuuluvan toiminnan käytössä olevat tilat. Siirtymäkauden jälkeen maakunta arvioi tilatarpeensa. Kuntien omistama ja sote-toimintaan liittyvä irtain omaisuus puolestaan siirtyy maakunnille.

Hallituksen uusien linjausten mukaisesti uudet maakunnat on tarkoitus perustaa 1.6.2018 alkaen. Tuolloin joka maakuntaan asetetaan väliaikainen valmistelutoimielin, joka vastaa maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelemisesta ja käyttää päätösvaltaa kunnes maakuntavaltuusto aloittaa. Valmistelutoimielimen tehtäviä ovat mm. maakunnille siirtyvät henkilöstön kartoitus ja siirtosuunnitelman valmistelu, siirtyvän omaisuuden ja sopimusten selvittäminen, tieto- ja viestintäratkaisujen selvittämien, toiminnan ja hallinnon valmistelu sekä vuoden 2018 talousarviosta päättäminen. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta sopivat kunkin maakunnan alueen toimijat ja se koostuu näiden organisaatioiden viranhaltijoista.

Viime viikkoina sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on keskittynyt valinnanvapauslain sorvaamiseen ja luonnos siitä julkaistiin 19.10.2017. Lakiluonnos lähtee lausuntokierrokselle heti loka-marraskuun vaihteessa. Lakiluonnoksen mukaan asiakkaan mahdollisuus valita sosiaali- ja terveyspalvelujaan laajenisi vaihteittain vuosina 2020-2022.

Arvio maakuntauudistuksen vaikutuksista Iisalmen kaupungin talouteen

Sote- ja maakuntauudistuksen lykkäännyttyä vuodella eteenpäin ei muutokseen liittyviä lakeja ole vielä hyväksytty eikä niitä ehdittäne hyväksyä vuoden 2017 aikana. Lakia valmistelevien tietojen perusteella ei voida tehdä päätöksiä vaan on tukeuduttava voimassaolevaan lainsäädäntöön. Tämän vuoksi Kuntaliitto suosittaa, että kunnat ja kuntayhtymät laativat vuoden 2020 taloussuunnitelmansa siten, että sen luvuissa ei huomioida mahdollista tulevaa uudistusta. Uudistus tuodaan esille vain sanallisissa yleisperusteluissa ja tässä luvussa on peilattu uudistuksen vaikutusta yleisellä tasolla Iisalmen osalta tällä hetkellä tiedossa olevien tietojen perusteella. Nämä perusteet eivät todennäköisesti ole lopullisia uudistuksessa voimaantulevia perusteita.

Kuntien ja maakuntien kustannusten jakoa vastaavassa suhteessa jaetaan myös kunnallisverotulot ja valtionosuudet kuntien ja maakuntien kesken. Iisalmen kaupungin osalta muutos tarkoittaa seuraavaa: Sote:n nettomenot noin 74,4 M€ siirtyvät maakunnalle. Lakkautettujen kuntayhtymien eläkevastuiden osalta ei ole vielä varmuutta siirtyvätkö myös ne kulut kokonaisuudessaan maakuntaan, näiden kulujen vaikutus Iisalmen osalta em. lukuun on 1,5 M€. Kunnan tuloveroprosentti alenee tämän hetken arvion mukaan 12,3 % -yksikköä. Mikäli veroprosentti pysyy vuoden 2018 tasolla, Iisalmen veroprosentti on 8,2 % vuonna 2020, efektiivinen veroaste 6,15 %. Tämän vaikutus vuoden 2018 tasossa on noin 36,1 M€. Kuntien yhteisöveroista siirretään koko maan tasolla n. 500 M€ maakunnille. Sote- menojen lisäksi myös lomitukset ja maaseutuhallinto siirtyvät maakunnan hoidettaviksi.

Mikäli uudistus toteutuu nykyisten suunnitelmien mukaan, Iisalmissa tuloja poistuu menoja enemmän, mikä tarkoittaa rahoitusvajetta. Uudistukseen sisältyy kuitenkin muutosrajoin, jolla rajataan tulojen ja menojen siirron kustannusvaikutus 60 %:in alkuperäisestä. Muutos toteutetaan viiden vuoden siirtymäaikana, jolloin lopullinen muutos toteutetaan asteittain ja sen vaikutus rajataan 100 €/on/asukas. Tällä muutos on tehty kustannusneutraaliksi ensimmäisenä vuotena. Iisalmen kaupungin osalta muutos on siten noin 1,4 M€, joka toteutuu täysimääräisenä Iisalmen osalta jo vuonna

2023. Veroprosenttiin suhteutettuna muutos vastaa Iisalmessa noin 0,43 veroprosenttiyksikön tuottoa. Sote-kustannuksilla vuosina 2018-2019 on pysyvä vaikutus kaupungin valtionosuuksiin tulevina vuosina. Uudistusta koskevassa voimaannpanolaissa kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi vuosina 2020-2022.

Muutoksen jälkeen toimintamenojen kasvuvauhti hidastuu ja hallittavuus paranee. Tulopohjan kasvun selvä heikkeneminen edellyttää menojen kasvun hillintää ja toimintakatteen kasvun rajoittamista noin 1 %:in vuodessa. Jatkossa kaupungin on rajattava menoja tai kasvatettava tuloja. Tämä tarkoittaa palvelurakenteen ja tukipalveluiden kriittistä tarkastelua. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida lisäksi uudistuksen yhteydessä lakkaavien kuntayhtymien alijäämät, jotka kunnat kattavat ennen siirtoa. Iisalmen osalta taloussuunnitelmien mukaan sekä Ylä-Savon Sote Ky:n että Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alijäämät tulevat katetuiksi ennen uudistuksen alkua. Myös kiinteistöjen ja niiden siirtojen talousvaikutukset tulee arvioida uudistuksen edetessä.

Maakuntamallin toteutuessa vuonna 2020, on valmisteltu alla oleva tuloslaskelmaennuste, käyttäen apuna Valtiovarainministeriön ja Suomen Kuntaliiton kuntien käyttöön yhdessä julkaisemaa valtionosuussimulaattoria, painelaskelmaa sekä Kuntaliiton veroennustekehikkoa. Tuloslaskelmaennusteeseen sisältyy runsaasti epävarmuustekijöitä, koska maakuntauudistus on vielä hyvin keskeneräinen. Seuraavan kerran painelaskelman tietoja päivitetään helmikuussa 2018.

Tuloslaskelma, 1 000 €	Maakuntamalli			
	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2020
Toimintatuotot	36 975	36 904	36 824	26 010
Toimintakulut	-160 772	-162 334	-163 192	-75 797
TOIMINTAKATE	-123 797	-125 430	-126 368	-49 787
Verotulot	74 941	76 491	78 486	41 484
Valtionosuudet	53 097	53 362	53 362	14 057
Rahoitustuotot- ja kulut	2 735	2 660	2 440	2 440
VUOSIKATE	6 975	7 082	7 919	8 194
Poistot ja arvonalentumiset	-6 912	-7 563	-8 147	-8 147
TILIKAUDEN TULOS	63	-481	-227	47

Talousarviossa vuosi 2020 on arvioitu ohjeiden mukaan normaalina taloussuunnitteluvuotena.

4.5 Iisalmen kaupungin talous

Iisalmen kaupungin (sis. vesilaitos) tilikauden ylijäämä vuodelta 2016 oli 1,7 M€. Vuosikate oli 7,9 M€ (361 €/asukas) ja se kattoi poistot 114-prosenttisesti. Taseen oman pääoman edellisten tilikausien ylijäämä on 7,2 M€. Vuonna 2016 nostettiin kaupungille uutta pitkäaikaista lainaa 17,0 M€ ja vanhoja lainoja maksettiin pois 6,5 M€, joten lainamäärä vuoden 2016 lopussa pieneni ollen 43,3 M€ (1 990 €/asukas). Iisalmen kaupungin talous on ollut viimeiset neljä vuotta tasapainossa.

Vuoden 2017 talousarvio laadittiin ylijäämäiseksi ja suojelemaan verotulokehityksen myötä tilikausi toteutunee hieman ennakoitua paremmin. Tilikauden tulosta rasittaa talousarviossa huomiomaton luovutustappio Kivirannan teollisuustalosta (0,3 M€) sekä Kangaslammin palvelukeskuksen alaskirjaus (0,2 M€). Kuluvaan vuoden verotulojen ennuste on hieman talousarviota parempi. Erikoissairaanhoidon menojen 1,6 - 2,0 M€:n budjetoitua suurempi kasvu vaikuttaa taloudelliseen tilanteeseen heikentävästi. Sote ky:n oman toiminnan säästöt kattavat osan tästä menonlisäyksestä, mutta kaupungin tulee kuitenkin varautua sote-menojen ylitykseen myös vuonna 2017. Kaupunki investoi edelleen ennätyksellisen paljon lähivuosina, mikä kasvattaa velkamäärää merkittävästi ja korkomenojen merkittävään nousuun on syytä tulevana vuosina varautua.

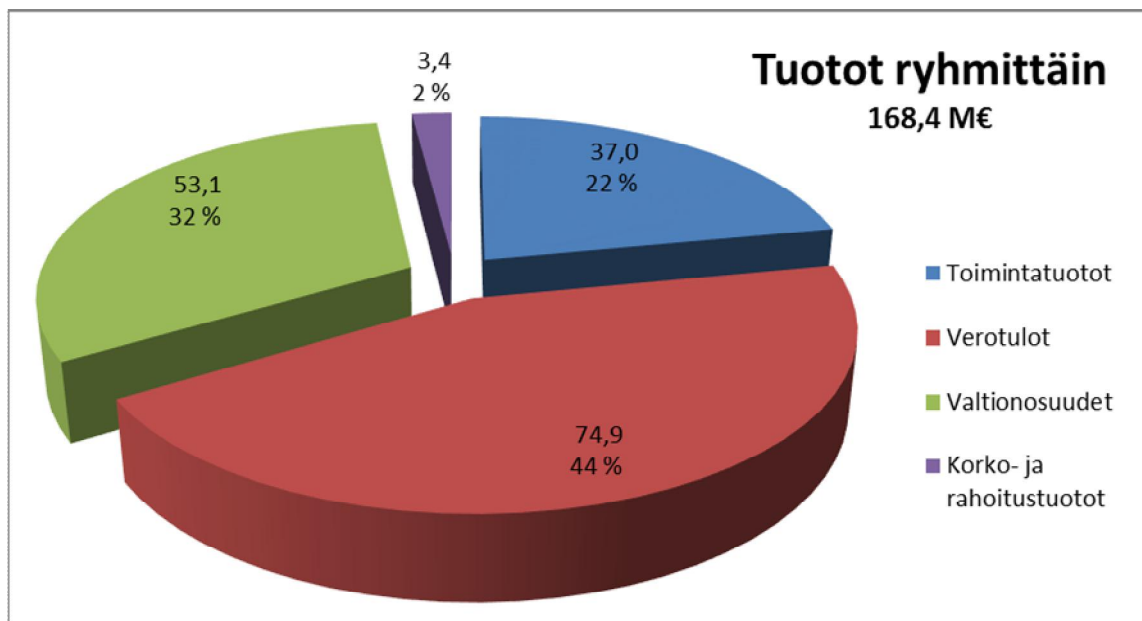
Alla olevassa taulukossa on esitetty Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut vuosilta 2016-2018.

Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2016-2018 (Luvut eivät sisällä vesilaitosta)			
	TP2016	TA2017	TAE2018
Tuloveroprosentti	20,50	20,50	20,50
Toimintakate, milj. euroa	-119,6	-122,2	-123,8
Verotulot, milj. euroa	75,1	74,3	74,9
Valtionosuudet, milj. euroa	48,6	51,6	53,1
Vuosikate, milj. euroa	6,9	6,4	7,0
Vuosikate, euroa/asukas	317	292	320
Investoinnit, (br.) milj. euroa	17,5	12,0	11,5
Lainojen muutos, milj. euroa	10,8	4,0	3,0
Lainat, euroa/asukas	2153	arv. 2156	arv. 2326
Asukasluku 31.12.	21 767	arv. 21951	arv. 21767

Kuva 4. Iisalmen kaupungin talouden keskeiset tunnusluvut 2016-2018.

Iisalmen kaupungin talousarvio vuodelle 2018 on valmisteltu maltillisen menokehityksen pohjalta ja laadittu tasapainoiseksi. Vuoden 2018 osalta talousarvio on ylijäämäinen 0,51 M€. Suunnitelmavuosina 2019-2020 talousarvio on tasapainossa ja ylijäämäinen. Talousarvion tuotoista 168,4 M€ (Kuva 5.) yhteensä 128,0 M€ eli noin 76 % muodostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Verotuloista ja valtion-osuuksista on tarkempi selvitys kohdassa verotulot ja valtionosuudet.

Suurimmat erät ulkoisista toimintatuotoista ovat lomituspäiväkorvaukset ja –maksut, lasten hoitopäivämaksut, ateriapalveluiden myynti, tuet ja avustukset sekä pääsymaksut. Toimintatuotot yhteensä 37,0 M€ muodostavat 22 % tuotoista. Loput 2 % on korko- ja rahoitustuottoja.

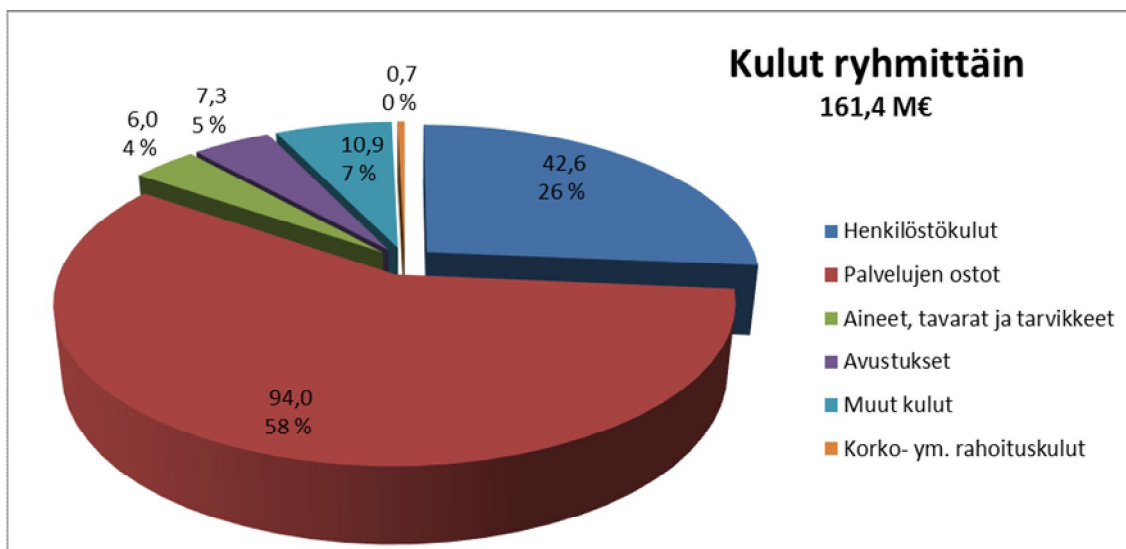
Kuva 5. Tuotot ryhmittäin 2018.

Toimintakuluista (Kuva 6.) suurin osa 58 % on palvelujen ostoja, josta suurin osuus on SOTE-palvelusopimusmenoja 72,9 M€/ 78 %. Henkilöstökulut ovat peruskaupungin toimintakuluista suurin menoerä, yhteensä 42,6 M€/ 26 %. Aineet, tarvikkeet ja tavarat ovat 6,0 M€ (4 %), avustukset 7,3 M€ (4,5 %), joista suurimpina varhaiskasvatuksen palvelusetelimenot 2,7 M€ ja 2,5 M€ työttömyyden hoidon kustannuksia. Muut kulut 10,9 M€ (7 %) sisältäen sisäisiä vuokrakuluja 7,3 M€ ja ne muodostavat 4,6 % koko kaupungin toimintakuluista. Suunnitelmavuosille 2018–2019 SOTE-menoihin on varattu n. 1 %:n kasvu.

Talousarvioehdotuksessa kaupungin henkilöstömenot ovat 42,6 M€ ja ne ovat saman suuruiset kuin kuluvan vuoden talousarviossa vaikka palkankorotuksiin on varauduttu 1 % nousulla. Kustannuksia hillitsee kilpailukyky-sopimuksen vaikutukset, työnantaja-maksujen lasku sekä henkilöstövähennykset lomituspalveluhenkilöstössä.

Kilpailukyky-sopimuksen mukaiset kunta-alan työ- ja virkaehtosopimukset ovat voimassa 1.2.2017-31.1.2018. Sopimuskaudella palkkoihin ei ole tullut sopimuskorotuksia ja korotuspaine kauden päättyessä on ilmeinen. Palkankorotuksiin on talousarviossa varauduttu 1,0 %:n suuruisella korotuksella. Sen sijaan kilpailukyky-sopimukseen sisältyvää lomarahojen 30 % leikkausten mahdollista purkua ei ole huomioitu talousarviossa, sillä niiltä osin sopimus on voimassa syyskuun 2018 loppuun saakka. Mikäli leikkaus puretaan jo vuoden 2018 aikana on sen vaikutus kaupungin osalta 0,46 M€. Työnantajamaksujen muutokset ja näiden vaikutus valtionosuuksiin ja verotuloihin on huomioitu talousarvion valmistelussa.

Iisalmen kaupungin organisaatio uudistui vuoden 2017 alussa ja toimintojen tehostamisella saavutetut säästöt henkilöstömenoissa olivat noin 0,3 M€. Henkilöstösäästöistä osa toteutuu luonnollisen poistuman kautta.

Kuva 6. Kulut ryhmittäin 2018.

4.5.1 Verotulot

Kuntaliiton arvion mukaan kuntien verotilitysten arvioidaan olevan vuonna 2018 yhteensä 22,6 mrd. €, mikä on 130 M€ (0,6 %) enemmän kuin kuluvana vuonna. Kunnallisverotuloja arvioidaan kertyvän 18,9 mrd. €, mikä on 50 M€ (0,3 %) enemmän kuin kuluvana vuonna. Yhteisöverossa puolestaan ennakoidaan tulevan merkittävää kasvua ja niitä arvioidaan kertyvän 1,9 mrd. €, missä on kasvua 90 M€ (5,1 %) kuluvaan vuoteen nähden. Kiinteistöveroissa on hienoista laskua 10 M€ (-0,5 %) verran.

Kilpailukykysojimuksessa on sovittu tietyistä palkansaajien maksuihin liittyvistä muutoksista vuosina 2017–2020, jotka alentavat kunnallisverotuloja yhteensä lähes 400 M€. Näitä verotulomenetyksiä ei kompensoida kunnille. Palkansaajien työttömyysvakuutusmaksujen ja työeläkemaksun korotuksien, päivärahamaksun korotuksen ja verosta tehtävien vähennyksien kasvaessa kunnallisverotulot alenevat.

Vuonna 2017 Iisalmen kokonaisverokertymän kasvun ennakoidaan Kuntaliiton ennustekehikon mukaan olevan 0,4 % parempi edellisvuoden toteumaan verrattuna eli 1,1 M€ yli talousarvion. Muutos johtuu pääasiassa yhteisöveron ennakoitua paremmasta (+0,9 M€) tuotosta, minkä lisäksi kunnallisveroon ennustetaan kasvua 0,2 M€. Kiinteistövero on toteutumassa talousarvion mukaisesti.

Iisalmi verotulot	TP	TP	TP	TA	TAE	TS	TS
Tilivuosi, 1 000 €	2014	2015	2016 enn.	2017	2018**	2019**	2020**
Kunnallisvero	65 664	65 900	64 796	64 298	63 892	65 273	67 343
Muutos %		0,4	-1,7	-0,8	-0,6	2,2	3,2
Yhteisövero	6 030	6 100	4 535	5 332	5 286	5 455	5 680
Muutos %		1,2	-25,7	17,6	-0,9	3,2	4,1
Kiinteistövero	5 724	5 806	5 775	5 748	5 763	5 763	5 763
Muutos %		1,4	-0,5	-0,5	0,3	0,0	0,0
VEROTULOT YHTEENSÄ	77 417	77 806	75 106	75 378	74 941	76 491	78 786
Muutos %		0,5	-3,5	0,4	-0,6	2,1	3,0
Efektiiivinen veroaste %	14,78	14,68	14,53	14,13	14,08	14,14	14,3

Vuoden 2018 talousarvioehdotuksen verotuloarvio on 74,9 M€, mikä on 0,4 M€ (-0,6 %) pienempi kuin kuluvan vuoden verotuloennuste. Verotulot on budjetoitu Suomen Kuntaliiton lokakuun veroennustekehikon mukaisesti.

Efektiivinen veroasteen ennakoidaan olevan 14,1 vuonna 2018.

Kunnallisvero

Vuoden 2018 verotulokertymää pienentävät kilpailukyky sopimus ja hallituksen veronkevennyspaketti.

Kilpailukyky sopimuksen vaikutuksesta Iisalmen kaupungin verotulopohja pienenee n. 2 M€, sillä lomarahojen leikkaus (30 %) on voimassa edelleen vuonna 2018. Iisalmen kaupungin kunnallisverotulon alaisista palkoista 31 % kertyy julkiselta sektorilta. Myös työnantajamaksujen osittainen siirto palkansaajille jatkuu ja se vähentää kunnalle maksettavaa verotuloa.

Vuonna 2018 kunnallisveroja ennakoidaan kertyvän 63,9 M€, missä on 0,4 M€ (-0,7 %) vähennystä edellisvuoteen. Iisalmen kaupunki nosti vuonna 2014 kunnallisveroprosenttia 19,75 %:sta 20,50 %:iin. Vuoden 2018 talousarviossa kunnallisveroprosenttiin ei esitetä korotusta.

Yhteisövero

Yhteisöveroennusteita on kuluvan vuoden aikana päivitetty ylöspäin kasvuennusteen ollessa vuodelle 2017 jopa 17,6 % edelliseen vuoteen. Kuluvan vuoden ennustetaan olevan suhdanne-huippuvuosi ja vuonna 2018 yhteisöveroa arvioidaan kertyvän 5,3 M€, mikä on -0,9 % vähemmän kuin vuonna 2017.

Kiinteistövero

Vuonna 2018 Iisalmen kiinteistöveron kertymän arvioidaan olevan 5,8 M€. Kiinteistöveroprosentteihin ei esitetä korotuksia vuodelle 2018.

Veroprosentit vuonna 2018

Tuloveroprosentti	20,50 %
-------------------	---------

Kiinteistöveroprosentit

- vakituinen asuinrakennus	0,55 %
- muu asuinrakennus	0,93 %
- yleinen kiinteistövero	1,10 %
- voimalaitos	2,85 %
- yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %
- rakentamaton asuinpaikka	3,00 %

4.5.2 Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa kohtuullisella verorasitteella. Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtiovarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Kuntien ja kuntayhtymien valtionapuihin osoitetaan vuonna 2018 yhteensä noin 10,6 mrd. €, joka on noin 14 M€ (0,1 %) enemmän kuin vuonna 2017. Laskennallisiin valtionosuuksiin osoitetaan yhteensä 9,4 mrd. €. Vähennys edelliseen vuoteen

verrattuna on 135 M€ (-1,4 %). Peruspalvelujen valtionosuus on 8,5 mrd. € (-1,7 %) sekä opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus 0,9 mrd. € (1,5 %).

Valtionosuusrahoitusta alentaa merkittävimmin kilpailukykysovimukseen liittyvä lisävähennys -119 M€:n (-21 €/as.) aiemman 356 M€ (64 €/as) lisäksi sekä kustannustenjaon tarkistus -177 M€. Lisäyksiä valtionosuuteen tuovat veromenetysten kompensatio +131 M€ ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen alentamisen osittainen kompensointi +25 M€. Myös kuntatalousohjelman sisältävät kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutokset on otettu huomioon.

Lopulliset päätökset vuoden 2018 valtionosuusrahoituksesta tehdään joulukuun 2017 lopussa.

Kaikkien valtionosuuksiin tehtävien lisäysten ja vähennysten jälkeen Iisalmen valtionosuuksia arvioidaan kertyvän vuonna 2018 yhteensä 53,1 M€, eli 3,3 % enemmän kuin vuonna 2017. Vuodelle 2019 on arvioitu valtionosuuksien kasvua 0,5 %, vuosi 2020 edellisen vuoden tasossa.

Iisalmi valtionosuudet	TP	TP	TP	TA	TA	TS	TS
Tilivuosi, 1 000 €	2014	2015	2016 enn. 2017	2018**	2019**	2020**	2020**
Valtionosuudet	42 830	44 894	48 618	51 400	53 097	53 362	53 362
Muutos %		4,8	8,3	5,7	3,3	0,5	0,0

Iisalmi verotulot ja valtionosuudet yhteensä	TP	TP	TP	TA	TA	TS	TS
Tilivuosi, 1 000 €	2014	2015	2016 enn. 2017	2018**	2019**	2020**	2020**
Verot yhteensä	77 417	77 806	75 106	75 378	74 941	76 491	78 786
Muutos %		0,5	-3,5	0,4	-0,6	2,1	3,0
Valtionosuudet	42 830	44 894	48 618	51 400	53 097	53 362	53 362
Muutos %		4,8	8,3	5,7	3,3	0,5	0,0
YHTEENSÄ	120 247	122 700	123 724	126 778	128 038	129 853	132 148
Muutos %		2,0	0,8	2,5	1,0	1,4	1,8

4.5.3 Investoinnit ja vuosikate

Iisalmen kaupungilla ei ole taseessa kattamatonta alijäämää, taseyliäämää on 7,2 M€ (sis. vesilaitos) ja talousarvio 2018 sekä toimintasuunnitelma 2019–2020 ovat laadittu niin, että talous on tasapainossa. Vuoden 2018 talousarvion toimintakate heikkenee 1,5 M€ eli -1,2 %. Vuosikate kattaa poistot 100,9 %:sti vuonna 2018. Vuosikatteen riittävyys poistoihin on yksi mittari sille, että kaupungin talous on terveellä pohjalla eikä lisälainaa tarvitse ottaa perustoimintojen rahoittamiseen. Nettoinvestointeihin vuosikate ei riitä.

Bruttoinvestoinnit ovat vuonna 2018 11,7 M€ ja nettoinvestoinnit 11,5 M€. (Nettoinvestoinnit = omahankintameno = bruttoinvestoinnit – valtionosuudet investointeihin). Iisalmen kaupungin nettoinvestoinnit ovat 528 €/ asukas ja vuosikate 320 €/ asukas. Vuonna 2018 rahoitusosuudet investointeihin ovat 0,2 M€.

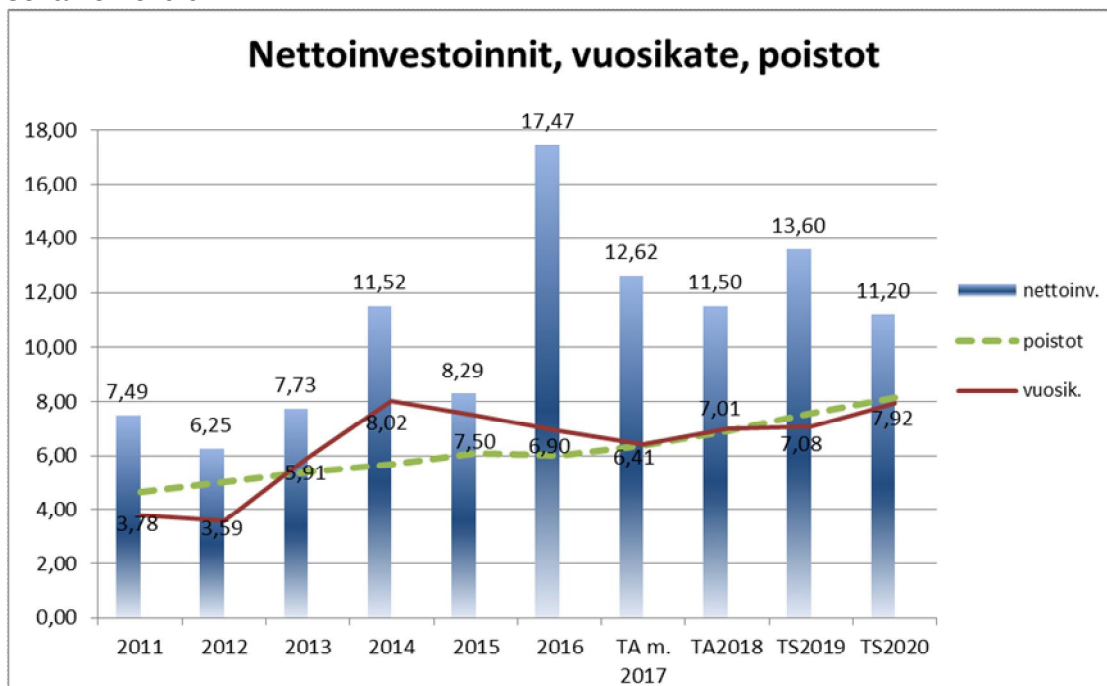
Investointisuunnitelman keskiarvo vuosille 2018-2022 on 12,3 M€/netto, kun edellisen vuoden arvio tuleville vuosille oli 8,6 M€/vuosi. Investoinnit on eritelty tarkemmin investointisuunnitelmassa.

Päätöstä uimahallin lopullisesta sijoituspaikasta tai tietoa uuden hallin rakentamisen/vanhan purkamisen tarkasta aikataulusta ei ole ollut käytettävissä talousarvion laadintavaiheessa. Uimahallin sijoituspaikkaratkaisulla voi olla pieniä käyttötalous- ja merkittäviä investointivaikutuksia jo vuodelle 2018. Talousarvion käyttötalousosassa on varauduttu uimahallin käyttökustannuksiin täysimääräisesti koko vuoden 2018 ajalle. Mikäli päädytään uudisrakennukseen nykyiselle paikalle tarkoittaa se tuottojen ja kulujen vähennystä uimahallin osalta noin 3-4 kuukauden ajalta. Uimahallin nettokustannus kaupungille on n. 140 000 €/vuosi, joten em. sulkuaika ei tuo merkittäviä käyttötaloussäästöjä vuodelle 2018.

Talousarvion investointiosassa on uimahallin rakentamiseen varattu 1,0 miljoonaa euroa vuodelle 2018, mutta lopullisista ratkaisuista riippuen vuoden 2018 määrärahantarve voi nousta tasolle 3,0 miljoonaa euroa. Kun hallin sijoituspaikka ja aikataulut selviävät lopullisesti, tulee talousarvioon tehdä niitä vastaavat määrärahamuutokset alkuvuoden 2018 aikana.

Lisäksi perusopetuksen palveluverkkosuunnitelman laatiminen on ollut vielä kesken talousarvion laadintavaiheessa. Lopullisilla palveluverkkoratkaisuilla on myös vaikutusta vuoden 2018 talousarvion investointiosaan. Mikäli palveluverkon osalta päädytään ratkaisuun, jossa Kirkonsalmen koulu tullaan lakkauttamaan, ei kouluun tulla kohdistamaan sille varattuja investointimäärärahoja 1,8 M€ täysimääräisesti. Palveluverkkopäätöksellä ei ole vaikutusta vuoden 2018 talousarvion käyttötalousosaan. Kun perusopetuksen palveluverkkoratkaisu saadaan lopullisesti päätettyä, tulee talousarvion investointiosaan tehdä sitä vastaavat määrärahamuutokset alkuvuoden 2018 aikana.

Em. ratkaisulla on vaikutusta investointiosan lisäksi lainamäärään, lainanottovaltuuteen sekä korkokuluihin.

Kuva7. Nettoinvestoinnit, vuosikate, poistot.

Talousarvio sisältää esityksen Investointi- ja kehittämisrahaston käytöstä seuraavasti:

2018	Runnin koulu ja Kirkonsalmen palvelukeskus	1,34 M€
2019	Uimahalli	1,34 M€
2020	Eteläinen päiväkot	1,34 M€

4.5.4 Poistot ja arvonalentumiset

Vuonna 2018 on varauduttu 0,1 M€ ylimääräisillä poistoilla, joilla uimahallin ja Runnin koulun jäännösarvot poistetaan taseesta.

Vuonna 2019 on varauduttu alaskirjaamaan purettavaksi suunniteltu Ylä-Savo talo 0,8 M€. Em. lisäpoistot ja alaskirjaus sekä poistosuunnitelman muutos aiheuttaa varsinaisiin poistoihin lievän aleneman edelliseen vuoteen verrattuna. Vuodelle 2020 on varauduttu 1,0 M€ alaskirjauksiin kouluverkkoon liittyen.

4.5.5 Rahoituslaskelma

Talousarvion rahoituslaskelmaan kootaan käyttötalous- tuloslaskelma- ja investointiosan tulojen ja menojen aiheuttama rahavirta (toiminnan ja investointien rahavirta). Lisäksi rahoitusosaan merkitään kaupungin antolainauksen, lainakannan ja mahdolliset oman pääoman muutokset sekä arvio merkittävistä muutoksista muissa maksuvalmiuden erissä (rahoituksen rahavirta).

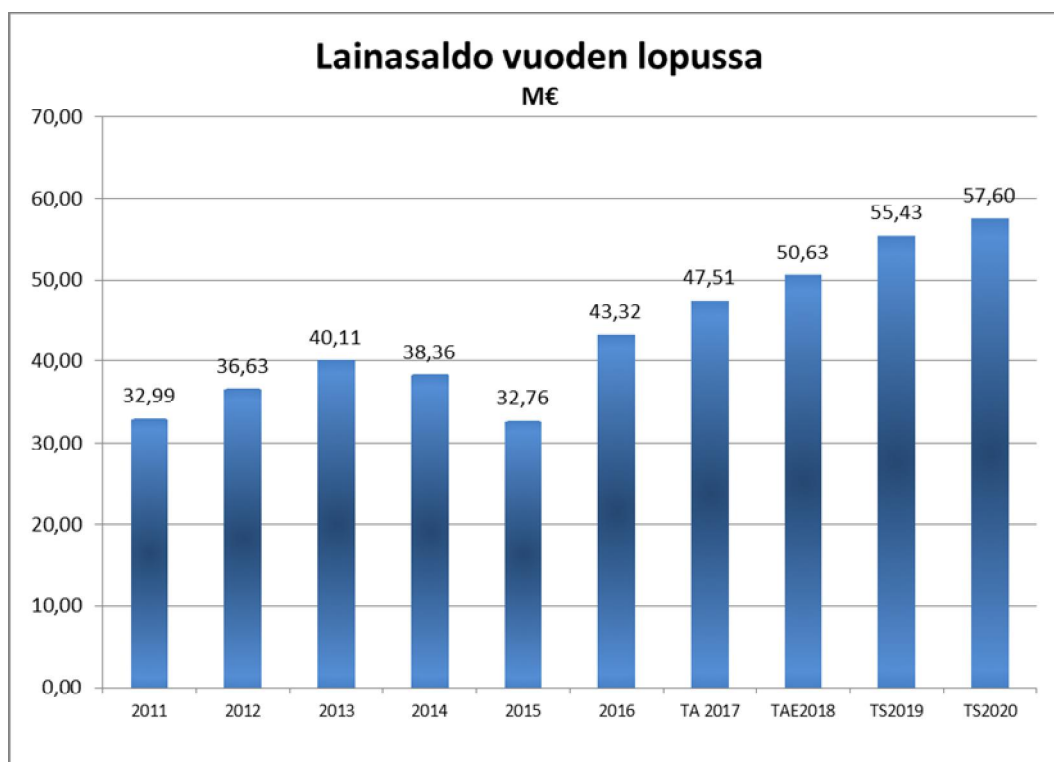
Rahoituslaskelma on rahavirtalaskelman luonteinen. Sen lopussa esitetään toiminnan ja investointien sekä rahoituksen rahavirtojen vaikutus kaupungin rahavaroihin eli sitä miten kaupungin rahavarat muuttuvat toiminnan johdosta tilikauden aikana. Välituloksena esitetään Vaikutus maksuvalmiuteen.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua.

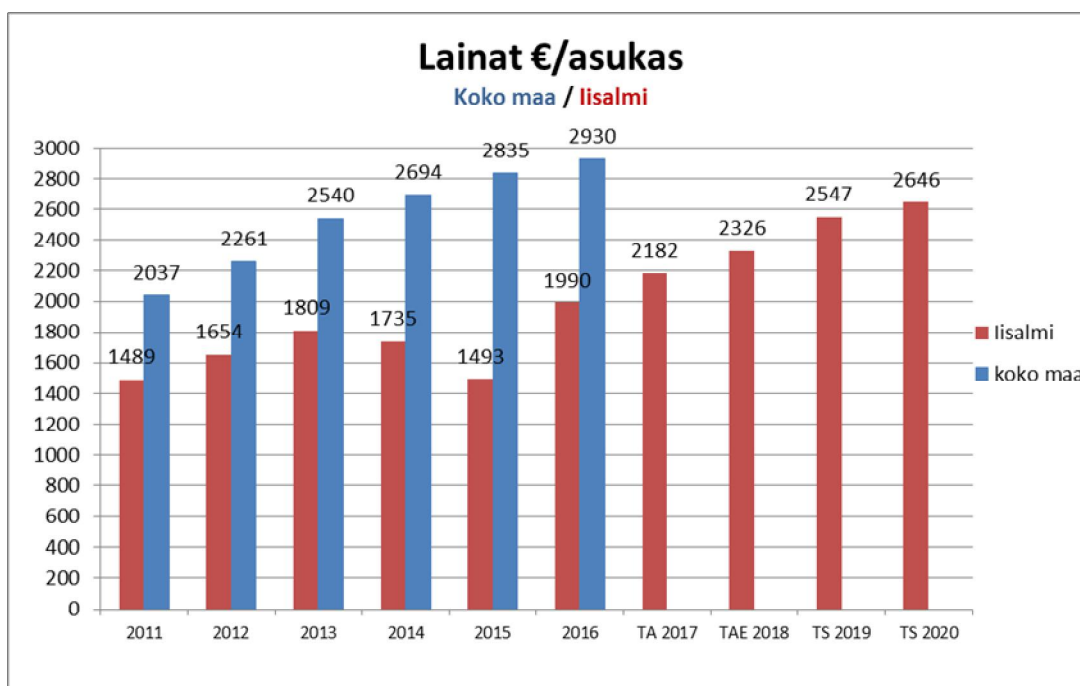
Valtuuston vastuulla on seurata velkaantumista ja tarvittaessa reagoida, mikäli rahoituksen riittävyys ja vakavaraisuus vaarantuu. Seuranta ja reagoitivastuu koskevat koko konsernia, ei pelkästään Iisalmen kaupunkia. Konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, josta on nähtävissä myös konsernilainat.

Kaupungin talousarvioon 2018 sisältyy uutta lainanottoa 11,5 milj. euroa ja lainojen lyhennystä 8,5 milj. euroa (ei sis. vesilaitosta). Vuoden 2018 lopussa kaupungin arvioitu lainasaldo on 50,6 M€ eli 2326 €/as (64,1 M€ sis. vesilaitos, 2946 €/as.) ja suunnitelmakauden lopussa vuonna 2020 lainasaldon arvioidaan olevan 57,6 € (73,8 M€ sis. vesilaitos).

Talousarvioon sisältyy 0,1 M€ euroa antolainojen lyhennystä. Uusien antolainojen myöntämisestä talousarvioon ei sisälly

Kuva 8. Lainasaldo vuoden lopussa

Kuva 9. Lainat €/ asukas.

Koko maan luvut sisältävät liikelaitosten lainat, joten luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.

Kaikkiaan talousarvion vaikutus kaupungin rahavaroihin on talousarviovuonna -1,3 M€ ja koko suunnitelmakaudella -3,7 M€. Pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla tulorahoituksen tason nosto ja investointien omarahoitusosuuden vahvistaminen. Investointien omarahoitusosuuden vahvistamiseksi tulee tarkastella kaupungin taseomaisuutta palvelutuotannon näkökulmasta ja mikäli kaupungilla on omistuksessaan peruspalveluiden tuottamiseen liittymättömiä kiinteistöjä, yhtiöitä ja osuuksia, joiden kehittämisellä, omistuksien uudelleenjärjestelyillä ja myynneillä voidaan osittain kattaa tulevien vuosien investointien aiheuttamaa lisärahoitustarvetta, tulee nämä mahdollisuudet käyttää hyväksi.

Kaupungin lainakannan kasvu luo merkittävän paineen rahojen riittävyydelle. Rahoituslaskelma on miinuksella koko taloussuunnittelukauden. Rahoitusvajeen täyttämiseksi kaupungilla on mahdollisuus käyttää limitin puitteissa 20 M€ lyhytaikaista kuntatodistuslainaa tai kotiuttaa käteisvaroihin kuuluvia sijoitussalkun varoja.

4.6 Keskeiset muutokset toimialoittain

Elinvoima- ja konsernipalvelut -toimiala

- Presidentinvaalit tammikuussa, mahdollisesti maakuntavaalit syksyllä 2018
- uuden strategian toimeenpano ja jalkauttaminen käytäntöön
- sähköisen asioinnin lisääminen ja kaupungintalon ja kulttuurikeskuksen asiakaspalvelupisteen palvelutarjonnan laajentaminen
- kuntalaisten vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen ja vaikuttajaryhmien aseman vahvistaminen
- EU-tietosuoja-asetuksen ja uuden tietosuojalainsäädännön toimenpano
- lomatoimen palvelutarpeen väheneminen ja lomatoimen uudelleenjärjestelyt
- maksuosuus Ylä-Savon SOTE ky:lle 72,9 M€ (lisäys 0,3 M€, 0,5%)

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

- perusopetuksessa koulutuksellista tasa-arvoa edistäviä toimenpiteitä, toteutus erityisavustuksella kustannusneutraalisti
- Digiloikka-hanketta jatketaan Olvi-säätiön ja A. E. Aminoffin rahaston avustuksella
- pedagogisen ICT-suunnitelman toimeenpano vuosille 2017 – 2021
- päivähoitomaksutuottojen vähennys kunnallisessa päivähoidossa 179 000 € vaikutus
- Heinäkelkan ja Lippuniemen päiväkotien toiminnan lopettaminen 31.7.2018 4 kk
- palveluseteli korvasi yksityisen hoidon tuen 1.8.2017. Yksityisen hoidon tuki ja kaupunkilisä loppuu, uusi päiväkotitoimi, 100 paikkaa 1.8.2018 alkaen

Tekninen toimiala

- kunnallistekniikan rakentamisen henkilöstöä siirto mm. lumetus- ja kentänhoitotöihin
- toritoiminnan järjestäminen
- viher- ja liikunta-alueiden aluehoitourakan kilpailuttaminen
- metsän myynnin vähennys 80 000 euroa
- tonttien myyntivoittojen lisäys 200 000 euroa
- Luma –keskuksen käyttö- ja pääomavastikkeet teknisen toimialan talousarvioon
- lisäpanostusta sisäilma- ym. selvityksiin

- tehostettuun siivoukseen siirtyminen sisäilmaongelmien vuoksi
- väistötilavuokrien vähentyminen 90 000 euroa (Kauppi-Heikin koulu)
- rakennusten purkukustannuksiin 150 000 euron lisäys

Investoinnit

- uimahallihanke hankesuunnitelman mukaan
- muilta osin investoinnit painottuvat toimitilarakentamiseen ja –peruskorjaukseen (koulut ja sote –investoinnit), infrainvestointeja on karsittu/siirretty myöhemmille vuosille
- merkittävimmät investointikohteet 2018
 - Kirkonsalmen palvelukeskus 1,1 milj. euroa
 - Terveyskeskuksen peruskorjauksen III vaihe 0,7 milj. euroa
 - Runnin koulu 1,0 milj. euroa
 - Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus (vesiliikelaitos)

II. STRATEGIAOSA

5 Iisalmen kaupunkistrategia vuoteen 2030

Iisalmen kaupunkistrategia ”**Iisalmi 2030 – Suomen houkuttelevin seutukaupunki**” hyväksytään kaupunginvaltuustossa talousarvion yhteydessä. Strategiaa on valmisteltu vuoden 2017 aikana ja päälinjaukset hyväksyttiin strategiatyön poliittisessa ohjausryhmässä elokuussa. Kaupunginjohtajan esitys strategiaksi hyväksyttiin kaupunginhallituksen kokouksessa 9.10.2017 ja strategia lähetettiin lausunto-kierrokselle, jonka jälkeen se käsitellään kaupunginhallituksen kokouksessa 27.11.2017 ja edelleen valtuustossa joulukuussa.

Kaupunkistrategia ohjaa koko kaupunkikonsernin toimintaa. Valtuuston rooli strategia-prosessissa on keskeisiä tavoitteita linjaava. Näihin tavoitteisiin konkreettista sisältöä luovat toimialat omissa käyttö- ja toimintasuunnitelmissaan, jotka hyväksytään lautakunnissa ja kaupunginhallituksessa. Strategiassa esitetään visio, arvot ja strategiset tavoitteet. Talousarvioon otetaan lähtökohtaisesti vain valtuuston hyväksymät tavoitteet.

5.1 Toiminta-ajatus

Iisalmen kaupungin **toiminta-ajatuksena** on parantaa asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä laadukkaalla ja tehokkaalla palvelurakenteella sekä vahvistaa koko seudun kilpailukykyä ja vetovoimaa kehittämällä menestyvän elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä.

Toimivilla liikunta- ja vapaa-ajan palveluilla sekä johdonmukaisella varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden kehittämisen avulla parannetaan asukkaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä. Osallistavat tapahtumat ja järjestöyhteistyön kehittäminen tukevat yhteisöllisyyttä

Toimiva ja kehityshakuinen kaavoitus sekä hyvä tonttien saatavuus ja niiden kilpailukykyinen hinnoittelu luovat edellytyksiä elinkeinoelämän menestymiselle. Työvoiman saatavuuden varmistaminen sekä logistiikkaan ja infrastruktuuriin panostaminen rakentavat pohjaa uudelle yrittäjyydelle.

Korkeatasoinen koulutus ja avoin hallintokulttuuri sekä tarkka talouden hallinta ja palveluverkon kehittäminen takaavat laadukkaan ja tehokkaan palvelurakenteen myös tulevaisuudessa.

5.2 Visio

Iisalmen kaupungin **visiona** vuoteen 2030 on olla **Suomen houkuttelevin seutukaupunki**. Tavoitetilassa Iisalmen kaupunki on kansainvälisesti tunnettu 25 000 asukkaan vetovoimainen seutukaupunki, joka tarjoaa loistavat yrittämisen olosuhteet ja toimivat seudulliset palvelut.

Asukasluvun lasku on saatu kääntymään ja väestön kasvu on noin 1% vuotuisella tasolla. Iisalmi houkuttelee muuttajia ja on palvelutarjonnan ja elinvoimansa kautta seudun selkeä veturi. Iisalmen imago on positiivisessa mielessä tunnettu ja houkutteleva myös kansainvälisille osaajille. Kaupunki huolehtii, että yrittäjien

näkökulma otetaan kaupungin kehittämisessä huomioon ja yrittämisen edellytykset ovat kunnossa. Iisalmen palvelutarjonta pysyy laajana ja kehittyä asukaslähtöisesti koko seudun tarpeet huomioiden.

5.3 Arvot

Kaupunkistrategian arvoperustana ovat **Iisalmen kaupungin arvot**.

1. Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita.

2. Avoimuus

Avoimuus ja läpinäkyvyys ovat päätöksenteon perustana, jolla luodaan luottamusta ja luovuuden ilmapiiri. Avoimuus on demokratian toteutumisen perusta, joka antaa mahdollisuuden vaikuttamiseen ja helpottaa päätöksentekoa. Avoimuutta noudatetaan myös sisäisessä ja ulkoisessa tiedottamisessa sekä kaupungin virkojen ja tehtävien täytössä.

3. Rohkeus

Rohkeus uudistaa vanhoja toimintatapoja, ideoida ja tehdä uusia avauksia. Iisalmen tulee alueen keskuksena kulkea kehityksen kärjessä ja toimia rohkeasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Kaupungilla täytyy olla organisaationa rohkeutta luoda uutta kasvua, tehdä päätöksiä ja toteuttaa suunnitelmia. Rohkeus antaa myös mahdollisuuden tehdä virheitä, kun kokeillaan uusia asioita.

4. Ympäristövastuullisuus

Ympäristövastuullisuus edellyttää taloudellista yhteiskuntarakennetta, tasapainoista ja kestävää taloutta sekä kustannustehokkuutta. Päätöksenteossa ympäristövastuullisuus tarkoittaa pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta, usein myös lähipalvelujen suosimista. Myös hyvä saavutettavuus ja logistiikka säästävät ympäristöä ja kustannuksia.

5. Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyydellä luomme hyvää henkeä ja viihtyisyyttä. Kaiken toiminnan lähtökohtana on asiakas, kuntalainen. Kaupunkia kehitetään yhdessä henkilöstön, kuntalaisten, palvelujen tuottajien ja sidosryhmien kanssa. Otetaan käyttöön osallistavan budjetoinnin käytäntöjä, joilla asukkaat pääsevät suoraan vaikuttamaan asuinympäristönsä kehittämiseen.

5.4 Strategiset ohjelmat

Strategiaa lähdetään toteuttamaan viidellä strategisella ohjelmalla:

- **Vetovoima ja kasvu**
 - Strateginen tavoite: Kansainvälisesti vetovoimainen Iisalmi
- **Osaaminen ja hyvinvointi**
 - Strateginen tavoite: Osaava ja hyvinvoiva Iisalmelainen
- **Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen**
 - Strateginen tavoite: Toimiva ja turvallinen Iisalmi
- **Vakaa kuntatalous**
 - Strateginen tavoite: Vakaan talouden Iisalmi
- **Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja**
 - Strateginen tavoite: Iisalmi osaa ja innostaa!

Kuva 10. Iisalmi 2030 strategia yhtenä kuvana

5.5 Kaupunkitason strategiset tavoitteet ja mittarit

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Mittarit	Nykytila	Tavoite 2018	Tavoite 2019 - 2020
Väkiluku 25 000 asukasta vuonna 2030	Asukasluku	21 767 (31.12.2016)	22 000	> 22 000
Työllisyysasteen ja työpaikkaomavaraisuuden nousu	Työllisyysaste	63,9% (31.12.2015)	> 65%	> 67%
	Työpaikkaomavaraisuus	106,1% (31.12.2015)	> 107%	> 110%
Saavutettavuuden parantaminen	Matka-aika Kuopioon / Helsinkiin	1 h 5,25 h	55 min 5,25 h	50 min 5 h
Kaupungin imagon ja yritysystävällisyyden parantaminen	Sijoitus muuttohalukkuustutkimuksessa	29. (v. 2016)	< 25.	< 20.
	Arvosana Suomen Yrittäjien barometrissa	6,5 (v. 2016)	> 7,0	> 7,0

III. IISALMEN KAUPUNGIN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTA

Riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa toteutetaan osana kaupungin ja kaupunkikonsernin tavanomaista johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytäntöjä. Kaupunginhallitus on velvollinen huolehtimaan Kuntalain mukaan kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukainen järjestäminen koskee kaikkia Iisalmen kaupungin ja kaupunkikonserniin kuuluvia toimielimiä ja tilivelvollista johtoa sekä esimiehiä.

Iisalmen kaupunginvaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2014 kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet, joiden tavoitteena on vahvistaa ja yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin hyvää hallintoa ja johtamista. Vuoden 2015 aikana määritettiin riskienhallinnan työkalut ja tunnistettiin kaupunkitason kriittisimmät riskit sekä laadittiin riskienhallintasuunnitelma. Kaupunkitason riskikartoituksen jälkeen toimialoille on tehty toimialakohtaiset riskikartoitukset. Vuoden 2017 aikana riskien ja riskienhallintatoimenpiteiden raportointia on kehitetty ja yhdenmukaistettu.

Tärkeimmät riskit ja niihin liittyvät nykyiset ja uudet riskienhallintatehtävät kirjataan vuotuisiin toimintasuunnitelmiin ja otetaan huomioon myös talousarvion ja merkittävien päätösten valmistelun yhteydessä. Kaupungin eri toimielinten ja konserniyhteisöjen tulee talousarvion laadinnan yhteydessä analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa tavoitteita uhkaavia riskejä, arvioida niiden vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä sekä laatia tarvittavat suunnitelmat ja toimenpiteet riskien hallitsemiseksi.

Iisalmen kaupungin riskit jaetaan neljään riskialueeseen:

- Strategiset riskit, jotka liittyvät usein ulkoisten tapahtumien muutoksiin, pitkän aikavälin suunnitelmiin, strategiaan tavoitteisiin tai sidosryhmäyhteistyöhön
- Toiminnalliset riskit, jotka liittyvät päivittäiseen toimintaan
- Taloudelliset riskit, jotka liittyvät taloudellisiin ja rahoituksellisiin tekijöihin
- Vahinkoriskit, jotka aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista

Kaupunkitason riskeistä voidaan todeta seuraavaa:

Strategisten riskien osalta merkittävimmät riskit liittyvät keskeisten julkisten hallinnon toimintojen siirtämiseen pois kaupungista tai alueelta. Myös yritystoiminnan ja elinvoiman hiipuminen on tunnistettu merkittäväksi riskiksi. Strategisena riskinä nähdään sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien siirtyminen maakunnan hoidettavaksi. Merkittävimpien strategisten riskien hallintakeinona nähdään konserniohjauksen tehostaminen, kaupungin organisaation ja sen toimintaprosessien uudistaminen sekä yritysytteistyön ja viestinnän lisääminen.

Toiminnallisista riskeistä merkittävimmiksi riskeiksi nähdään sisäilmaongelmiin sekä vanheneviin toimitiloihin liittyvät riskit. Kaupunkitasolla äkilliset muutokset kiinteistöjen käytettävyydessä aiheuttavat suuria toiminnallisia ja taloudellisia ongelmia toimintojen järjestämiselle. Muut toiminnalliset riskit liittyvät pääasiallisesti tietohallintoon.

Merkittävimmät vahinkoriskit liittyvät tietoverkon tai -liikenteen katkeamiseen. Vahinkoriskien hallinta on hyvällä tasolla ja vakuutusturva on ajan tasalla. Riskejä hallitaan vakuuttamisen ja vahinkorahaston avulla.

Taloudellisesti merkittävimmät riskit kohdistuvat tulo- ja menojen hallintaan. Erikoissairaanhoidon hallitsematon kasvu on suurin yksittäinen taloudellinen riskitekijä menojen hallinnan osalta. Menokehityksen hallinta on keskeistä talouden tasapainon saavuttamisessa. Talouden hallintaan liittyviä riskienhallinta-keinoja ovat mm. rakenteellisten muutosten suunnittelu ja toimeenpano sekä omistaja-ohjauksen vahvistaminen ja kustannustietoisuuden lisääminen. Tulorahoituksen riittävyys on myös nähty yhtenä todennäköisenä ja vaikutuksiltaan vakavana riskitekijänä. Velkaantumisen noustessa korkojen nousu on merkittävä riski ja toteutuessaan sen vaikutukset ovat vakavat. Korkojen nousuun on varauduttu korkosuojauspolitiikan avulla.

Iisalmen kaupungin toimialat ovat tunnistaneeet oman toimintansa osalta keskeisimmät riskit ja niiden riskiraportointi on esitetty ao. lautakunnan toimintakertomuksen yhteydessä. Riskien hallintaa varten on nimetty vastuuhenkilöt ja merkittävimpien riskien tilannetta edistetään hallintakeinoilla, jotka on merkitty riskirekisteriin. Riskirekisteri päivitetään kerran vuodessa ja riskeille merkittävät hallintatoimenpiteet seurataan osavuosisikatsauksessa.

Seuraavassa on esitetty toimialakohtaisesti merkittävimmiksi ja keskeisimmiksi tunnistetut riskit:

Vaalit

- virhekirjaus sähköisessä ennakkoäänestyksessä voi aiheuttaa äänestys-oikeuden menettämisen
- äänestysalueiden muutos saattaa aiheuttaa epäselvyyksiä äänestyspaikasta vaalipäivänä

Tilintarkastus

- tilintarkastusyhteisön kilpailuttaminen epäonnistuu, tilintarkastusyhteisön ja tarkastuslautakunnan yhteistyö ei onnistu
- tarkastuslautakunnan työnjako voi olla epäselvä tai jäsenet eivät ole sitoutuneita työhönsä ja resurssit eivät ole riittävät

Elinvoima- ja konsernipalvelut

- erikoissairaanhoidon kulujen hallitsematon kasvu
- kyvyssä johtaa toimintaa ja asioiden valmistelua epäonnistutaan
- poikkeusolosuhteisiin varautuminen ei ole kunnossa ja tositilanteessa ei osata toimia oikein ja syntyy vahinkoa kuntalaisille
- kaupungin päätöksentekokyvyn halvaantuminen poliittisista kiistoista johtuen
- tietosuojan, tietoturvan ja tietoverkon toimivuudesta tulee ongelmia ja siitä aiheutuu vahinkoa, hyökkäys tai haittaohjelma tietojärjestelmissä aiheuttaa ongelmia
- lomahallinnossa tilojen vähenemisen sekä tilakoon kasvun mukanaan tuomat henkilöstön ammattitaitovaatimukset sekä henkilöstömäärän sopeuttaminen kysyntään
- lomitustoiminnan henkilö- ja vastuuvahingot, lomitustoiminnan siirtymisessä maakunnan vastuulle epäonnistutaan
- henkilöstön vaihtuvuudesta johtuva osaamisen menetys

Ylä-Savon maaseutupalvelut

- maaseutuviraston ja kaupungin välisen maksajavirastosopimuksen tavoitteet eivät täyty

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

- kiinteistöjen heikko kunto tai viat vaikuttavat toiminnan järjestämiseen ja palvelutuotannon imagoon
- työskentelyolosuhteista johtuvat työtehon merkittävät heikkenemiset/sairauslomat
- yksikön toiminta joudutaan keskeyttämään mm. omaisuus- tai epidemiovahingon vuoksi
- tietojärjestelmiin liittyvissä reksiterin ylläpidossa ei onnistuta ja salassa pidettäviä tietoja vuotaa ulkopuolisille

Tekninen toimiala

- toimintaa ohjaavassa lainsäädännössä tapahtuvat muutokset, jotka lisäävät kustannuksia.
- kaupungin elinvoiman ja vetovoiman hiipuminen aiheuttaa suunniteltujen jo investoitujen alueiden jäämisen keskeneräisiksi ja tulojen vähennyksiä kysynnän heikentyessä.
- kaupungin rakennusten ikään nähden toteutunut investointitahti ei ole ollut riittävää, vaan kaupungin rakennuskantaan on päässyt kertymään merkittävän suuri korjausvelka ja korjauksiin ei ole käytettävissä tarpeeksi rahoitusta lähiaikoina. Mikäli korjausvelkaa ei saada purettua, heikkenee rakennusten tekninen kunto edelleen ja tämä heikkeneminen aiheuttaa merkittäviä sisäilmaongelmia, jotka toteutuessaan vaikeuttavat kaupungin ydintoimintojen suorittamista ja saattavat aiheuttaa merkittäviä kustannuksia.
- asemakaavoituksen vahvistumisen aikataulun viivästyminen vaikeuttaa rakennuttamisen aikataulua ja tämä voi pahimmillaan viivästyttää hankkeiden toteutumista
- työntekijäresurssit eräiltä osin ovat liian vähäiset mikä aiheuttaa työntekijöiden ylikuormittumista ja sen, että sijaisuuksien hoitoa ei kaikilta osin voida järjestää riittävällä tavalla. Ikääntymisestä johtuvat poissaolot aiheuttavat osittain resurssipulaa, jota ei voi korvata määräaikaisella henkilöstöllä.
- budjettivaroja ei saada riittävästi omaisuuden kunnon säilyttämiseksi tai, että varoja kohdennetaan väärin perustein.
- hankintojen kilpailutuksissa mm. tarjouspyyntöjen laatu, valitukset jne. voivat vaikuttaa talouteen sekä aiheuttaa hankinnan viivästymisen ja/tai pitkittymisen
- kiinteistövahinko tai työmaalla tapahtuvaan onnettomuus
- vesi- ja jätevesiverkoston korjausvelka ja verkostoihin sekä vesiosuuskuntiin liittyvä toimintariski

Ylä-Savon jätehuolto

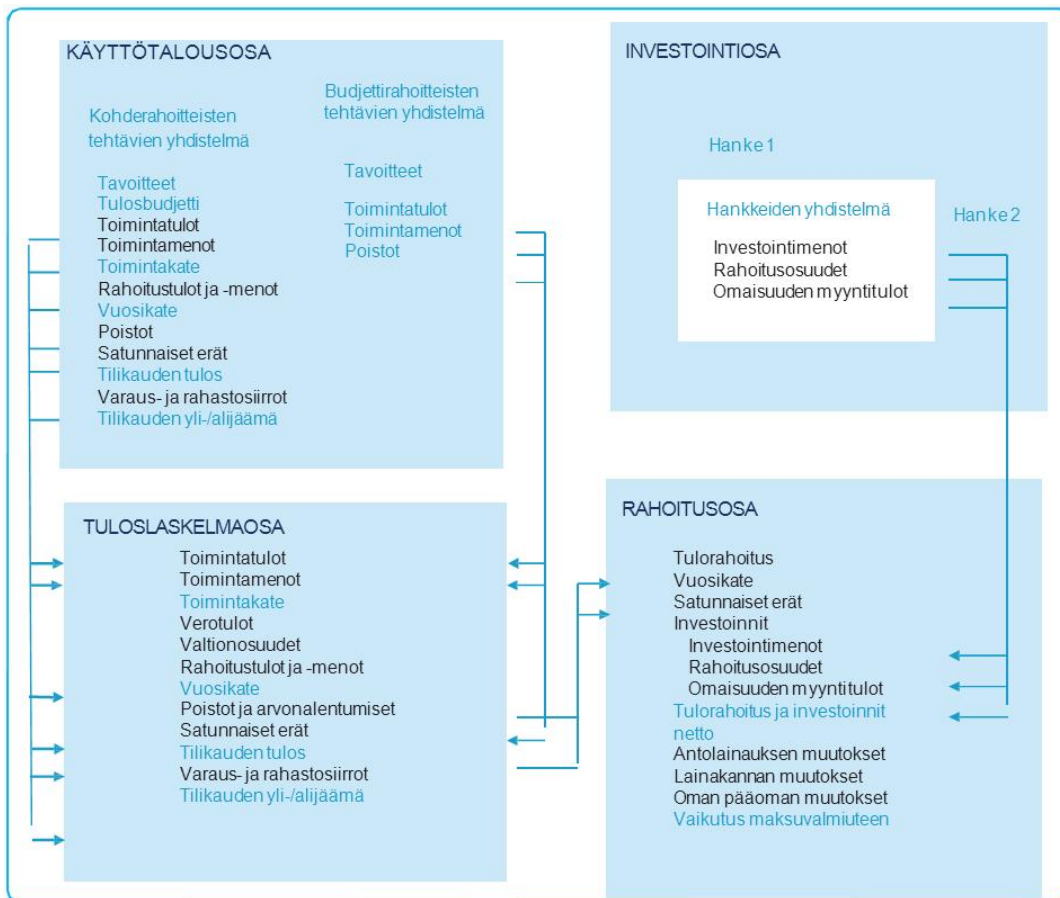
- päätöksenteossa tehdään virhe, joka johtaa hallinnollisiin oikeuskäsittelyihin. Toteutuessaan oikeuskäsittelyt vievät paljon resursseja ja kuormittavat lautakunnan ainoaa viranhaltijaa.
- resurssit on mitoitettu tähän saakka suoritettavan yhden viranhaltijan voimin. Viranhaltijan poissaolot, etenkin pitkäaikaiset, ovat uhka toiminnalle.
- Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alueella mahdollisesti toteutuvat kuntaliitokset muodostavat strategisen riskin esimerkiksi asiakasrekisterin ylläpitämiseksi. Myös jätelain muutoksen esim. kuntavastuullisen jätteen osalta tulee huomioida lainsäädännön muutoksen edetessä.

IV. TALOUDEN HALLINTA

6 Talousarvion ja – suunnitelman rakenne ja sitovuus

6.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Liitetiedoissa esitetään Iisalmen Vesiliikelaitoksen talousarvio sekä Iisalmen keskeisimpien tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kuva 11. Kunnan talousarvio- ja suunnitelmarakenne.

Taloussuunnittelulla on kolme päätehtävää:

1. asetetaan palvelutoimintaa ja investointihankkeita koskevat tavoitteet
2. budjetoidaan menoja ja tuloja koskevat arviot eri tehtäville ja hankkeille
3. osoitetaan miten varsinainen toiminta ja investoinnit rahoitetaan

6.1.1 Taloussuunnittelun periaatteita

Taloussuunnittelun periaatteita ovat täydellisyysperiaate ja siihen liittyvä bruttoperiaate, tasapainoperiaate, vuotuisperiaate sekä sitä tarkentava suorite- ja realisointiperiaate, kehysbudjetointiperiaate ja yhtenäisyysperiaate sekä julkisuusperiaate.

Täydellisyysperiaatteen mukaan talousarvioon on otettava kunnan rahan käyttö ja rahan lähteet kokonaisuudessaan. Tiedostossa olevia menoja tai tuloja ei voi jättää

talousarviosta pois. Myös kunnan sisäiset ostot ja myynnit on otettava talousarvioon vaikka niihin ei sisälly rahan käyttöä.

Tasapainoperiaate tarkoittaa, että tulojen on suunnitelmakaudella katettava menot ja että kunnan maksuvalmiuden tulee aina olla riittävä. Tuloylijäämän kerryttämiseksi on oltava perusteet. Talousarvion rahoituslaskelmaosassa on osoitettava kuinka rahoitus-tarve katetaan ja kuinka rahoitusylijäämä käytetään. Talouden tasapainoperiaate sisältää myös sen, etteivät kunnan sitoumukset ja niihin liittyvät riskit saa ylittää kunnan voimavaroja.

Bruttoperiaatteella tarkoitetaan sitä, että menot ja tulot päätetään talousarviossa ja -suunnitelmassa bruttomääräisinä eli tuloja ei vähennetä menoista.

Nettoperiaatteella tarkoitetaan, että valtuusto voi päättää menojen tai tulojen erotuksen (vuosikatteen) määrärahana tai tuloarviona. Näin voidaan menetellä liiketoiminnassa ja toiminnassa, jotka rahoitetaan pääosin myynti- ja maksutuotoilla.

Vuotuisperiaatteen mukaisesti valtuuston on hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi vuodeksi talousarvio.

Suorite- ja realisointiperiaate merkitsee sitä, että talousarvioon otetaan varainhoito-vuoden aikana vastaanotetuista tuotannontekijöistä aiheutuvat menot ja suoritteiden luovuttamisesta aiheutuvat tulot sekä muut sellaiset menot joiden suorittamiseen kaupunki on varainhoitovuoden aikana sitoutunut ja muut lopullisesti kaupungille kuuluvat tulot.

Kehysbudjetointiperiaatteen mukaan valtuustolla on laaja harkintavalta päättää talousarvion määrärahakokonaisuuksista. Pääsääntöisesti määräraha asetetaan tehtäväkohtaisena siten, että toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttamiseen varatut varat ovat yhdistettävissä talousarviossa.

Yhtenäisyysperiaate edellyttää, että valtuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta niin, että ne ovat yhtenä kokonaisuutena samassa käsittelyssä.

Julkisuusperiaate edellyttää, että talousarvio on julkinen asiakirja, johon kenellä tahansa on oikeus tutustua.

6.1.2 Talousarvion sitovuustaso

Talousarvio on sitova ohje kaupungin talouden hoitamista varten. Sitovuus ilmenee erityisesti siinä, että varoja ei saa käyttää muihin kuin talousarviossa osoitettuihin tarkoituksiin eikä enempää kuin talousarviossa on osoitettu. Käyttötarkoitus ilmenee määrärahojen nimikkeistä ja määrärahojen sitovista perusteluista.

Iisalmen kaupungin organisaatiossa on kolme toimialaa. Toimialat jakaantuvat vastuualueiksi ja ne puolestaan jakaantuvat toimintayksiköiksi.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovia ovat:

Käyttötalousosan määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia kaupunginvaltuuston nähden. Talousarvion käyttötalousosan toimintatuotot, toimintakulut ja suunnitelmapoistot sitovat toimialoja vastuualueetasolla valtuustoon nähden pl. uimahalli. Uimahallia sitoo valtuustoon nähden toimintakate (toimintatuotot – toimintakulut = toimintakate).

Käyttötalousosan vastuualuekohtainen sitovuustaso on määritelty s. 41 taulukossa

Virkojen ja toimien henkilöstömäärärahat ovat sitovia kaupunginhallitukseen nähden lukuun ottamatta virkoja, joiden täyttämisestä päättää valtuusto. Valtuuston päättämien virkojen määrärahat ovat sitovia valtuustoon nähden.

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot ovat valtuustoon nähden sitovia hanke- tai hankeryhmätasolla, ellei talousarvion perusteluissa ole esitetty yksityiskohtaisempaa määrittelyä määrärahalle. Talousarviokirjan investointiosassa on esitetty valtuustoon nähden sitovat määrärahat.

Investointiosan määrärahojen käytöstä vastaa se lautakunta/johtokunta, jonka alaisuuteen ne on talousarviossa merkitty.

Käyttötalouden strategiset tavoitteet

Käyttötalousosan strategiset tavoitteet ovat valtuuston hyväksymiä tavoitteita, jotka sitovat lautakuntia/toimialoja valtuustoon nähden. Lautakuntatason tavoitteet esitetään tarkemmin käyttösuunnitelmassa, joka hyväksytään valtuuston hyväksyttyä talousarvion. Lautakuntatason tavoitteet hyväksyy lautakunta ja niiden toteutumisesta raportoidaan ao. lautakunnalle. Hallitus ja valtuusto saavat raportit tiedokseen.

Talousarvion perustelut

Talousarviossa on esitetty perustelut ja merkittävimmät toiminnassa tapahtuvat muutokset.

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan sitovuus

Tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan erät sitovat valtuustoon nähden ko. osien perusteluissa esitetyllä tasolla.

Uudet tai laajennettavat toiminnot

Vuoden 2018 talousarvion perusteluissa on määritelty toiminnoissa tapahtuvat laajennukset ja supistukset. Mikäli toimintaa on tarve laajentaa oleellisesti tai aloittaa uusi toiminta, jota ei ole määritelty talousarviossa, tulee tähän olla ehdottomasti kaupunginhallituksen ja tarvittaessa kaupunginvaltuuston lupa.

Uudet tai laajennettavat toimitilat

Mikäli toimialat tarvitsevat toimintaansa uusia tiloja, niin ensisijaisesti käytetään kaupungin omistuksessa tai muuten hallinnassa olevia tiloja tilapalvelun osoittamalla tavalla. Ulkopuolelta tapahtuva uusien tilojen vuokraus tehdään aina teknisen keskuksen toimesta ja päätöksellä.

Taloussuunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovuus on vahvempi kuin suunnitelmavuosien. Vaikka oikeudellisesti talousarvion sitovuus onkin vahvempi kuin taloussuunnitelman, on myös taloussuunnitelma kunnan viranomaisia ja viranhaltijoita toiminnallisesti velvoittava asiakirja. Talousarviossa ja -suunnitelmassa turvataan edellytykset tehtävien hoitamiseen.

Käyttöomaisuuden poistot

Kirjanpitojärjestelmässä käyttötalous ja pääomatalous on eriytetty toisistaan. Tällöin käyttöomaisuuden hankintameno aktivoidaan ja kirjataan tulosvaikutteiseksi kuluksi poistosuunnitelman mukaisesti. Talousarviossa aktivointirajaksi on määriteltä 10 000 euroa (KV 25.3.2002 § 23) eli vähintään 10 000 euron hankinnat käsitellään investointimenona ja kirjataan poistoaikanaan tuloslaskelman kuluksi. Kaupungin poistosuunnitelman muutos käsitellään kaupunginhallituksessa 6.11.2017 talousarviokokouksen yhteydessä ja sitä esitetään voimaantulevaksi 1.12.2017 alkaen. Uudistettu poistosuunnitelma liitteenä 2.

Talousarvion käyttösuunnitelma

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpanomääräyksin lautakuntien ja muiden viranomaisten noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, lautakunta tai johtokunta hyväksyy sen jälkeen käyttösuunnitelman, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä.

Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille (käyttötalousoisa) ja projekteille (investointiosaa) osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Kaupunginhallituksen, lautakunnan tai johtokunnan määräämä, sen alainen viranhaltija päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmista sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja osamäärärahojen käytöstä asettamalla tarkennetut tavoitteet ja jakamalla osamäärärahat ja -tuloarviot pienempiin ja tarkempiin osiin. Edellä tarkoitettu viranhaltija voi vastaavasti antaa alaiselleen viranhaltijalle oikeuden päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmasta.

Taloussuunnitelma vuosille 2019 – 2020

Taloussuunnitelma vuosille 2019 – 2020 on esitetty talousarviokirjan osissa tulos- ja rahoituslaskelma.

6.2 Talousarviossa annettavat toimintavaltuudet

Investoinnit

Talousarviossa on varattava toteutettavia investointeja varten määräraha. Investointihankkeisiin saatava valtionosuus tai muu ulkopuolinen rahoitusosuus tulee huomioida hankkeen tuloarviona. Mikäli talousarviossa ei ole määrärahavarausta tulee tehdä talousarviomuutos ennen investoinnin toteuttamis- tai rakentamispäätöstä. Omaisuuden myynti budjetoidaan tulona.

Pitkäaikaisten lainojen ottaminen

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus ratkaisee asiat, jotka koskevat kaupunginvaltuuston hyväksymissä rajoissa talousarviolainojen ottamista, lainojen takaisinmaksua ja lainaehtojen muuttamista. Lainanottovaltuus on tarkoituksenmukaista rajata siten, että kaupunginhallituksella on vuonna 2018 oikeus ottaa talousarviossa oleva lainamäärä.

Päätös voi koskea:

- lainan ennakkaista takaisinmaksamista sekä lainaehtojen muuttamista talousarviossa olevien määrärahojen puitteissa

Korkoriskiltä suojautuminen

Kaupunginvaltuusto oikeuttaa kaupunginhallituksen tekemään tarpeelliset lainasalkun korkoriskiltä suojautumistoimenpiteet siten, että kokonaismäärään suhteutettu suojausaste on taloussuunnitelmakauden aikana kunkin vuoden viimeisen päivän tarkastelutilanteessa 20–60%. Suojausasteen laskennassa huomioidaan sekä kiinteäkorkoisten lainasopimusten että johdannaissopimusten, joilla yksittäisen lainan tai lainasalkun korkoprofiilia muutetaan kiinteän koron tyyppiseksi, suhde lainasalkun kulloiseenkin kokonaismäärään. Keskimääräiseksi korkosidonnaisuusajaksi määritellään Iisalmen kaupungin lainasalkun osalta 3-4 vuotta. Johdannaissopimuksia voidaan tehdä koronvaihto-, korkokatto- ja korkolattiasopimuksina sekä korkoputkisopimuksina.

Kaupungin hallintosäännön mukaisesti talousjohtajalla on oikeus päättää lainojen korkoriskeiltä suojautumisesta kaupunginhallituksen enimmäisvaltuuksin.

6.2.1 Iisalmen kaupungin tytäryhteisöjen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2018

Omistajapolitiikan avulla ohjataan omistamista, eli sitä, mitä omaisuutta hankitaan tai myydään ja missä hankkeissa kaupunki on mukana omistajana. Omistajapolitiikan näkökulma on suurelta osin taloudellinen ja sen kautta asetetaan myös tuotto- ja muut tavoitteet. Omistajan tavoitteena on saada tuottoa sijoittamalleen pääomalle, lisäksi tytäryhteisöt tuottavat asukkaiden näkökulmasta tärkeitä palveluita. Tytär- ja osakkuusyhteisöt ovat kiinteä osa kaupunkikonsernia ne toteuttavat omalta osaltaan kaupungin strategiaa ja tavoitteita.

Iisalmen kaupunginvaltuusto asettaa vuosittain merkittäville tytäryhteisöilleen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Kaupungin edustajien tulee toimia tytäryhteisöjen päätöksentekokelemissä kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä noudattaa konserniohjeita. Tytäryhteisö on velvollinen raportoimaan tavoitteiden toteutumisesta kaupungin tilinpäätöksen yhteydessä. Tarkastuslautakunta sekä kaupungin tilintarkastajat arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla. Kaupunki laatii vuosittain konsernitiilinpäätöksen, mistä ilmenee kuntakonsernin tulos sekä taloudellinen asema siten kuin konserniyhteisöt olisivat yksi tilinpitovelvollinen. Merkittävimpien konserniyhteisöjen (Iisalmen Teollisuuskylä Oy, Petterinkulma Oy ja Ylä-Savon ICT Oy) kanssa käydään vuosittain syyskuussa tuloskeskustelu toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta. Ylä-Savon SOTE Ky:n kanssa tuloskeskustelu käydään palvelusopimusneuvottelujen yhteydessä.

Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n tavoitteet vuodelle 2018

Iisalmen Teollisuuskylän toimialana on hallita omistus- tai vuokraoikeuden nojalla kiinteistöjä ja rakentaa niille teollisuus- ja palvelutiloja yritysten tai yhteisöjen käyttöön pääasiallisesti vuokrattavaksi tai lunastussopimuksen kyseessä ollessa omakustannushintaan luovutettavaksi.

Kaupunki asettaa Teollisuuskylälle seuraavat tavoitteet vuodelle 2018:

- Tilojen käyttöaste yli 90 %
- Tilikauden tulos ylijääminen
- Soinlahden alueen markkinointisuunnitelma ja satsauksen alueen yrityshankintaan

Petterinkulma Oy:n tavoitteet vuodelle 2018

Petterinkulma Oy:n tehtävänä on tuottaa ja ylläpitää vuokra-asuntoja Iisalmen kaupungin alueella. Kaupunki asettaa Petterinkulmalle seuraavat tavoitteet vuodelle 2018:

- Asuntojen käyttöaste pysyy korkealla tasolla: tavoitteeksi käyttöasteessa asetetaan 96,5 %
- Asukkaiden määrä pysyy vakiintuneella tasolla: noin 2 250 asukasta. Petterinkulma tarjoaa asukkaille erihintaisia/tasoisia/kokoisia vuokra-asuntoja eri puolilta kaupunkia
- Asukkaiden tyytyväisyys yhtiön palveluihin on vähintään tasolla hyvä, tyytyväisyyttä mitataan erillisellä asiakaskyselyllä
- Vuokra-asuntojen tarjoamisessa otetaan huomioon erityisesti ikääntyneiden asuntotilanne. Käynnistetään jatkotoimenpiteitä vuoden 2017 loppuun mennessä valmistuvan senioriasumisen selvityksen pohjalta.
- Mainonta ja markkinointi: Kirkastetaan yhtiön julkisuuskuvaa ja tehostetaan mainontaa. Kohderyhmänä erityisesti ikääntyvät ihmiset. Laaditaan markkinointisuunnitelma.

Ylä-Savon ICT Oy:n tavoitteet vuodelle 2018

Ylä-Savon ICT Oy on Ylä-Savon SOTE-kuntien omistama yhtiö, joka tuottaa tietotekniikkapalveluja. Iisalmen kaupungin suora omistusosuus yhtiöstä on 30 % ja välillisesti Ylä-Savon SOTE ky:n kautta 27,75 %.

- Laadukkaiden, kustannustehokkaiden ja asiakaslähtöisten tietotekniikkapalveluiden tuottaminen. Asiakastyytyväisyyskyselyn tulos 3,8 - 4,0 (asteikolla 1-5)
- Suunnitelman laatiminen vuoden 2018 aikana yhtiön tulevaisuudesta SOTE- ja maakuntauudistuksen sekä 1.1.2019 hankintalain muutoksen jälkeen.
- Uusien omistaja-asiakkaiden hankkiminen yhtiöön.

Ylä-Savon SOTE Ky:n tavoitteet vuodelle 2018:

- Alueen väestön tyytyväisyys palveluihin on hyvä. Mittareina asiakas- ja henkilökunnan palaute, potilas- ja sosiaaliasiamiesraportit, kantelut ja muistutukset
- Palvelujen saatavuus toteutuu hoidon ja palvelujen saatavuuden lainsäädännön sekä hoito- ja hoivatakuun mukaisesti. Laatutasona pidetään säädösten asettamaa tasoa.
- Palvelujen tuottamisen käytännöt ja kuntalaisten asema palvelujen saajina on pääsääntöisesti yhdenmukaiset.
- Käynti- ja asiakaskohtaisissa vertailuluvuissa ollaan valtakunnan ja Maisema kuntien keskiarvon tasolla esim. päivystyskäynnit

Mittareina

- Valtakunnan tasolla tuotettavia vertailutietoja
- Kuntamaisemaraportti
- Muut kuntayhtymän talousarviossa määritellyt strategiset tavoitteet

Raportointi

- Kuukausiraportit, arvio eurototeumasta suurtuotteittain
- Neljännesvuosittain eurotiedot suurtuotteittain toteuman mukaisesti (Maisema)
- Kuntamaisemaraportti vuosittain

Muille konserniyhteisöille ja liikelaitokselle asetettavat tavoitteet vuodelle 2018**Luma-keskus**

- Antolainan lyhennys 118 910 euroa

Iisalmen Vesi -liikelaitos

- korvaus peruspääomasta 400 000 euroa
- positiivinen tulos
- jätevesipuhdistamohankkeen rakentaminen etenee aikataulussa
- hinnat ovat valtakunnan keskitasolla tai sen alapuolella
- vesijohtoveden laatu ja toimitusvarmuus säilyvät korkealla tasolla

6.3 Kunnan talouden tasapainovaatimus ja alijäämän kattamisvelvollisuus

Uudessa kuntalaissa alijäämän kattamisvelvollisuuden sääntelyä on edelleen tiukennettu. Taloussuunnitelman on oltava määräajassa tasapainossa tai ylijäämäinen. Alijäämän kattamisvelvollisuus on kytketty tilinpäätöksen osoittamaan kertyneeseen alijäämään ja se on katettava viimeistään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Säännöstä sovelletaan ensimmäisen kerran lain voimaantulovuoden eli tilikauden 2015 taseeseen kertyneeseen alijäämään.

Taloussuunnitelmassa on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona on katettava. Erillistä pidemmän ajan toimenpideohjelmaa ei enää sallita. Taloussuunnitelma on laadittava vähintään neljäksi vuodeksi, alijäämän kattamiskaudeksi, sen tilinpäätöksen jälkeen kun alijäämää on kertynyt. Yksilöityjen toimenpiteiden hyväksymättä jättäminen on lainvastaisena kumottavissa.

Jos alijäämät saadaan katetuksi lyhyemmässä ajassa kuin neljässä vuodessa, niin ylijäämäinen tilinpäätös, jolla kertyneet alijäämät saadaan katetuksi, katkaisee kattamiskauden. Sen jälkeen seuraavina tilikausina mahdollisesti kertyvät alijäämät aloittavat taas uuden kattamiskauden ja toimenpideohjelman laatimisvelvollisuuden. Alijäämän kattamiseen voidaan käyttää aiemmilta tilikausilta kertyneitä ylijäämiä.

6.4 Tilivelvollisuus

Tilivelvollisten asemaa käsitellään Kuntalain 125 §:ssä. Tilivelvollisia ovat toimielinten jäsenet ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamassa tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan

asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa vain tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

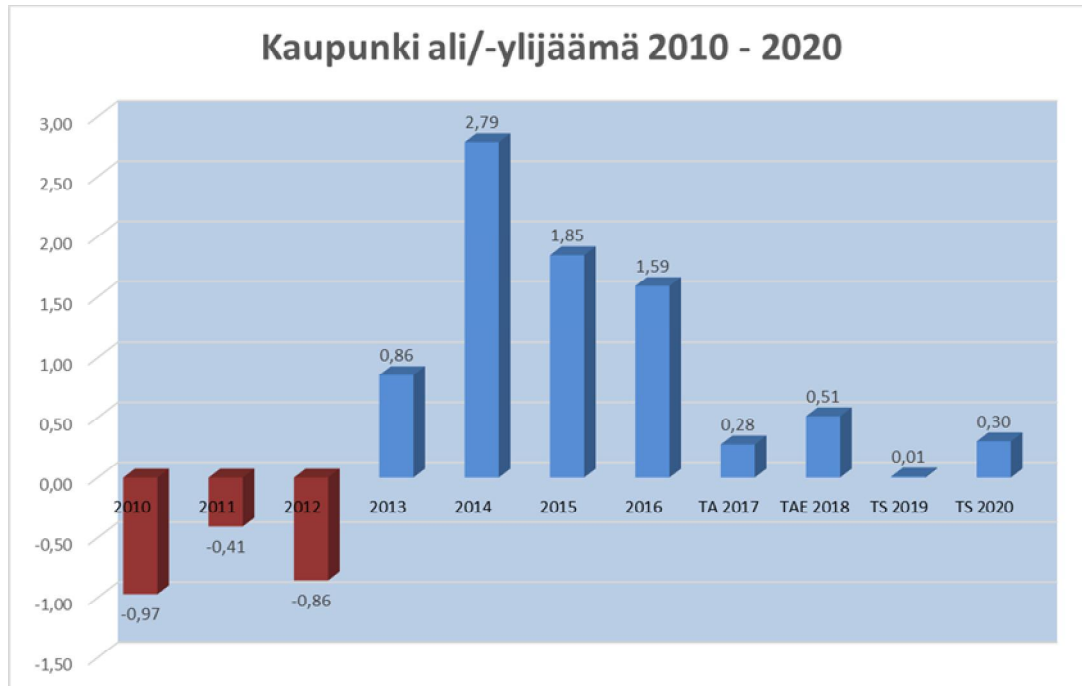
Iisalmen kaupungin tilivelvolliset:

Toimiala (TA)/vastuualue (VA)/Toimintayksikkö (TY)		Tilivelvollinen
VA	Rahoitus	Talousjohtaja
VA	Vaalit	Keskusvaaliltk/Hallintojohtaja
VA	Tilintarkastus	Tarkastuslautakunta
TA	Elinvoima- ja konsernipalvelut	Kaupunginhallitus/Kaupunginjohtaja
TY	Hallintopalvelut	Hallintojohtaja / talousjohtaja
TY	Henkilöstöhallinto	Henkilöstöpäällikkö
VA	Talous- ja tietohallinto	Talousjohtaja
VA	Sosiaali- ja terv.huolto	Talousjohtaja
TY	Elinvoimapalvelut	Elinkeinojohtaja
TY	Maahanmuutto- ja pakolaispalv.	Maahanmuuttotyön koordinaattori
TY	Työllisyyspalvelut	Työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja
TY	Lomituspalvelut	Lomatoimenjohtaja
VA	Ylä-Savon maaseutulauslautakunta	Maaseutujohtaja
TA	Sivistys- ja hyvinvointitoimiala	Sivistys- ja hyvinvointiltk/Toimialajohtaja
VA	Sivistys- ja hyvinvointita:n hallinto	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatusjohtaja
VA	Perusopetus ja lukiokoulutus	Toimialajohtaja (SH toimiala)
VA	Kulttuuri ja vapaa-aika	Kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
TY	Ylä-Savon musiikkiopisto	Musiikkiopiston jht/Rehtori
TA	Tekninen toimiala	Teninen Itk/Toimialajohtaja
VA	Teknisen toimialan hallinto	Toimialajohtaja (tekniinen toimiala)
VA	Maankäyttö ja asuminen	Toimialajohtaja (tekniinen toimiala)
TY	Rakennusvalvonta	Tekninen jaosto/Rakennustarkastaja
VA	Kadut ja ympäristö	Kaupungininsinööri
VA	Toimitilat	Tilapalvelun johtaja
VA	Ylä-Savon jätehuoltolautakunta	Jäteasiantuntija

7 Tuloslaskelma- ja rahoitusosa

TULOSASKELMA Iisalmen kaupunki	TP2016	TA2017	Muutettu TA2017	TA2018	Muutos TA17/TA18	TS2019	TS2020
Toimintatuotot	32 705 428	36 451 142	36 451 142	36 975 240	1,4 %	36 903 540	36 823 840
Toimintakulut	-152 301 624	-158 604 203	-158 604 203	-160 772 170	1,4 %	-162 333 760	-163 191 970
Toimintakate	-119 596 196	-122 153 061	-122 153 061	-123 796 930	1,3 %	-125 430 220	-126 368 130
Verotulot	75 105 775	74 260 000	74 260 000	74 940 600	0,9 %	76 491 000	78 486 000
Valtionosuudet	48 618 347	51 603 581	51 399 499	53 096 900	2,9 %	53 361 900	53 361 900
Rahoitustuotot- ja kulut yht.	2 778 578	2 701 505	2 701 505	2 734 530	1,2 %	2 659 530	2 439 530
Korkotuotot	14 648	11 200	11 200	56 100	400,9 %	56 100	56 100
Muut rahoitustuotot	3 449 259	3 376 560	3 376 560	3 347 930	-0,8 %	3 347 930	3 347 930
Korkokulut	-225 136	-290 000	-290 000	-395 000	36,2 %	-490 000	-710 000
Muut rahoituskulut	-460 194	-396 255	-396 255	-274 500	-30,7 %	-254 500	-254 500
Vuosikate	6 906 504	6 412 025	6 207 943	6 975 100	8,8 %	7 082 210	7 919 300
Poistot	-5 987 963	-6 377 150	-6 377 150	-6 912 200	8,4 %	-7 562 800	-8 146 600
Suunnitelmapoistot	-5 987 963	-6 377 150	-6 377 150	-6 912 200	8,4 %	-6 792 800	-7 146 600
Arvon alentumiset						-770 000	-1 000 000
Satunnaiset erät	321 098	0	0	0	0,0 %	0	0
Satunnaiset tuotot	1 583 286	0	0	0	0,0 %	0	0
Satunnaiset kulut	-1 262 188	0	0	0	0,0 %	0	0
Tilikauden tulos	1 239 639	34 875	-169 207	62 900	80,4 %	-480 590	-227 300
Poistoeron muutos	-915 636	-894 000	-894 000	-890 000	-0,4 %	-850 000	-810 000
Rahastojen muutos	1 265 258	1 340 000	1 340 000	1 340 000	0,0 %	1 340 000	1 340 000
Yli-/alijäämä	1 589 260	480 875	276 793	512 900	6,7 %	9 410	302 700

Iisalmen kaupunki	TP2016	TA2017	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	6 906 504	6 412 025	6 207 943	6 975 100	7 082 210	7 919 300
Satunnaiset erät	321 098	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-131 202	-299 200	-299 200	-499 000	-499 000	-499 000
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-23 625 592	-12 051 000	-12 832 300	-11 653 000	-14 804 000	-11 295 000
Rah.osuudet investointimenoihin	85 774	113 000	113 000	202 000	1 185 000	125 000
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden	6 072 234	399 200	399 200	599 000	599 000	599 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 371 184	-5 425 975	-6 411 357	-4 375 900	-6 436 790	-3 150 700
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten vähennykset	126 945	125 460	125 460	118 910	112 590	106 920
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	17 000 000	11 800 000	11 800 000	11 500 000	13 600 000	11 200 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-6 445 974	-7 802 640	-7 802 640	-8 529 320	-8 795 700	-9 035 400
Lyhytaikaisten lainojen muutos	180 626	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-236 925	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	10 624 672	4 122 820	4 122 820	3 089 590	4 916 890	2 271 520
Rahavarojen muutos	253 488	-1 303 155	-2 288 537	-1 286 310	-1 519 900	-879 180

Kuva 12. Kaupungin ali/ -ylijäämä

8 Käyttötalous lautakunnittain

Toimielin (ei sis. lask.vyör.eriä)	Ta 2017 1 000 € tuotot	Ta 2018 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2017 1 000 € kulut	Ta 2018 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2017 1 000 € netto	Ta 2018 1 000 € netto	muutos ed.v. %
11 Keskusvaalilautakunta	0,0	120,0		37,0	120,0		-37,0	0,0	0,0
12 Tarkastuslautakunta	5,0	5,0	0,0	52,3	51,9	-0,7	-47,3	-46,9	-0,8
14 Kaupunginhallitus	13 406,0	13 407,4	0,0	96 884,5	97 127,1	0,3	-83 478,5	-83 719,6	0,3
19 Maaseutulausakunta	344,7	334,3	-3,0	445,2	429,6	-3,5	-100,5	-95,3	-5,2
30 Sivistys- ja hyvinvointiltk	7 084,3	7 050,7	-101,7	45 029,1	46 216,5	15,1	-37 944,8	-39 165,8	3,2
60 Tekninen lautakunta	15 492,2	15 922,7	2,8	16 043,9	16 698,8	4,1	-551,7	-776,1	40,7
70 Jätehuoltolautakunta	119,0	135,1	13,5	112,2	128,3	14,3	6,8	6,8	0,0
yhteensä	36 451,1	36 975,2	1,4	158 604,2	160 772,1	1,4	-122 153,0	-123 796,9	1,3

Vastuualue (ei sis. lask.vyör.eriä)	Sito- vuus- taso	Ta 2017 1 000 € tuotot	Ta 2018 1 000 € tuotot	muutos ed.v. %	Ta 2017 1 000 € kulut	Ta 2018 1 000 € kulut	muutos ed.v. %	Ta 2017 1 000 € netto	Ta 2018 1 000 € netto	muutos ed.v. %
Vaalit	B	0,0	120,0		37,0	120,0		-37,0	0,0	0,0
Tilintarkastus	B	5,0	5,0	0,0	52,3	51,9	-0,7	-47,3	-46,9	-0,8
Hallinto- ja maaseutupalv.	B	10 831,8	11 017,0	1,7	14 112,2	14 204,5	0,7	-3 280,4	-3 187,4	-2,8
Talous- ja tietohallinto	B	1 063,1	1 060,1	-0,3	2 509,2	2 635,8	5,0	-1 446,1	-1 575,8	9,0
Sos. ja terveydenhuolto	B	0,0	0,0	0,0	74 084,2	74 214,5	0,2	-74 084,2	-74 214,5	0,2
Elinvoimapaalvelut	B	1 511,1	1 330,3	-12,0	6 178,8	6 072,3	-1,7	-4 667,8	-4 742,0	1,6
Ylä-Savon maaseutupalvelut	B	344,7	334,3	-3,0	445,2	429,6	-3,5	-100,5	-95,3	-5,2
Sivistys- ja hyvinvointi hallinto	B	13,0	0,0	-100,0	850,8	893,8	5,0	-837,8	-893,8	6,7
Varhaiskasvatus	B	1 049,0	907,0	-13,5	12 415,1	12 801,2	3,1	-11 366,0	-11 894,2	4,6
Perusopetus ja lukiokoulutus	B	4 442,6	4 461,8	0,4	24 238,7	24 801,8	2,3	-19 796,1	-20 340,0	2,7
Kulttuuri ja vapaa-aika pl uimahalli	B	863,4	985,6	14,2	6 340,7	6 513,5	2,7	-5 477,3	-5 527,9	0,9
Uimahalli	N	716,3	696,3	-2,8	1 183,8	1 206,3	1,9	-467,6	-510,0	9,1
Tekninen hallinto	B	35,2	26,6	-24,4	2 176,3	2 225,7	2,3	-2 141,1	-2 199,1	2,7
Maankäyttö ja asuminen	B	1 684,6	1 890,1	12,2	1 250,3	1 184,3	-5,3	434,3	705,8	62,5
Kadut ja ympäristö	B	2 056,0	2 000,5	-2,7	3 922,3	4 050,7	3,3	-1 866,3	-2 050,2	9,9
Toimitilat	B	11 716,4	12 005,5	2,5	8 695,0	9 238,1	6,2	3 021,4	2 767,4	-8,4
Jätehuolto	B	119,0	135,1	13,5	112,2	128,3	14,3	6,8	6,8	0,0
yhteensä		36 451,1	36 975,2	1,4	158 604,2	160 772,1	1,4	-122 153,0	-123 796,9	1,3

8.1 Henkilöstö lautakunnittain

Alla olevassa taulukossa on yhteenveto Iisalmen kaupungin henkilöstöstä lautakunnittain vuosina 2016 - 2020. Henkilöstön määrässä on huomioitu mahdolliset tulevat eläköitymiset ja uudet ja lakkautettavat virat ja tehtävät sekä tiedossa olevat muut muutokset palvelurakenteissa. Henkilöstön määrät perustuvat toimialojen ilmoittamiin määriin. Lukuja tarkasteltaessa on huomioitava, että vuoden 2016 henkilötyövuodet ovat vanhan organisaatiomallin mukaisia toteumatietoja ja vuosien 2017-2020 luvut uuden organisaatiomallin mukaisia tietoja. Sanalliset perustelut henkilöstömuutoksille on esitetty tarkemmin lautakuntien henkilöstösuunnitelmassa.

HENKILÖSTÖ	Henkilöstö/htv	TP 2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Keskusvaalilautakunta	Vakituiset	0	0	0,1	0	0
	Määräaikaiset	0	0,1	0,4	0,1	0,1
	Yhteensä	0	0,1	0,5	0,1	0,1
Tarkastuslautakunta	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kaupunginhallitus	Vakituiset	198,5	211,95	232,9	233,9	233,9
	Määräaikaiset	35,4	18,5	17,6	16,6	16,6
	Työllistetyt	21	28	28	28	28
	Yhteensä	254,9	258,45	278,5	278,5	278,5
Maaseutuhallinnon yhteislautakunta	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,7	0,7	0,3	0,7	0,7
	Yhteensä	7,7	7,7	7,3	7,7	7,7
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta	Vakituiset	466,60	456,98	450,70	442,40	442,40
	Määräaikaiset	62,40	38,69	40,30	22,70	22,70
	Yhteensä	529,00	495,67	491,00	465,10	465,10
Tekninen lautakunta	Vakituiset	70,10	91,20	91,10	88,50	87,50
	Määräaikaiset	15,00	17,50	18,10	17,20	17,70
	Yhteensä	85,10	108,70	109,20	105,70	105,20
Jätehuoltolautakunta	Vakituiset	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0,5	0,7	0,0	0,3	0,3
	Yhteensä	1,5	1,7	2,0	2,3	2,3
Yhteensä	VAKITUISET	743,3	768,2	783,9	773,9	772,9
	MÄÄRÄAIKAISET	114,0	76,2	76,7	57,6	58,1
KAIKKI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	878,3	872,4	888,6	859,5	859,0
Muutos edelliseen vuoteen	Htv	-20,3	-5,9	16,2	-29,1	-0,5

8.1.1 Henkilöstön kehittäminen

Henkilöstöä kehitetään vuosien 2018- 2020 aikana uuden kaupunkistrategian 2030 tavoitteiden mukaisesti. Strategisen toimenpideohjelman nimi on houkutteleva ja huolehtiva työnantaja. Strateginen päämäärä on lyhyesti ”Iisalmi osaa ja innostaa”. Vuosittain valitaan toimenpiteet, joilla tavoitteet pyritään saavuttamaan.

Henkilöstön kehittämisen tärkein painopistealue on vuonna 2018 henkilöstön tavoitteellinen osaamisen kehittäminen. Osaamisen hallinta toteutetaan KuntaHR-osion avulla. Sen kautta osaamisen seuranta voidaan tehdä henkilötasolla. Työnantaja voi asettaa osaamisalueille tavoitteet ja arvioida henkilöstön osaamista kehityskeskustelujen yhteydessä. Koulutustarpeet voidaan määritellä jatkossa pääosin tätä kautta.

Henkilöstön ammatillista osaamista kehitetään toimialojen omilla koulutusmäärärahoilla, jotka on säilytetty pääosin entisellä tasolla. Henkilöstölle laaditaan vuosittain koulutussuunnitelmat turvaamaan osaamisen ylläpitämistä ja uusia osaamistarpeita.

Henkilöstöhallintoon on varattu keskitettyä koulutusmäärä 2018 vuodelle 29 100 €. Ko. määräraha käytetään johto- ja esimieskoulutuksiin sekä henkilöstön keskitettyyn koulutukseen. Henkilöstön kehittämisryhmän toimintaan on varattu 5 000 €, jolla tuetaan henkilöstön yhteisöllisyyden kehittämistä.

Kehityskeskustelut käydään vuosittain ja niiden käymistä seurataan puolivuositain. Perehdyttäminen tehdään suunnitelmallisesti.

Henkilöstön hyvinvointia ja työtyytyväisyyttä seurataan vuosittain henkilöstökyselyjen avulla.

Toimialoilla on vuosittain lisäksi erillisiä henkilöstön kehittämisohjelmia, jotka ovat laadittu esim. henkilöstökyselyiden tulosten perusteella.

8.2 Keskusvaalilautakunta

Tilivelvollinen: Hallintojohtaja

Henkilöstö (htv)

Keskusvaalilautakunta	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
	Vakituiset	0	0	0,1	0,1	0
	Määräaikaiset	0	0,1	0,4	0,1	0
	Yhteensä	0	0,1	0,5	0,2	0
Keskusvaaliltk yht.	YHTEENSÄ	0	0,1	0,5	0,2	0

Talous

Keskusvaalilautakunta	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Vaalit							
Toimintatuotot	B	0	0	120		80	0
Toimintakulut	B	0	-37	-120	224,3 %	-80	0
Netto (=toimintakate)		0	-37	0	-100,0 %	0	0
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-1	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytys, netto		-1	0	0	0,0 %	0	0

Toimintasuunnitelma

Talousarviovuonna järjestetään presidentinvaalit (määrärahassa varauduttu kahteen äänestyskierrokseen) sekä maakuntavaalit. Ennakkoäänestys hoidetaan omana työnä kahdessa eri ennakkoäänestyspaikassa. Äänestysalueiden määrä väheni edellisesti vaaleista kahdella.

8.3 Tarkastuslautakunta

Tilivelvollinen: tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan on uuden kuntalain 121 §:n mukaan valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on arvioitava, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kaupungin taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Lisäksi tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella kaupunginhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Henkilöstö (htv)

Tarkastuslautakunta	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Tilintarkastus						
	Vakituiset	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Yhteensä	VAKITUISET	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
	MÄÄRÄAIKAISET	0,0	0	0	0	0
Tarkastuslautakunta yht.	YHTEENSÄ	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Talous

Tarkastuslautakunta	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Tilintarkastus							
Toimintatuotot	B	5	5	5	0,0 %	5	5
Toimintakulut	B	-46	-52	-52	0,0 %	-52	-52
Netto (=toimintakate)		-41	-47	-47	0,0 %	-47	-47
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut			-2	-2	0,0 %	-2	-2
Vyörytys, netto		0	-2	-2	0,0 %	-2	0

Toimintasuunnitelma

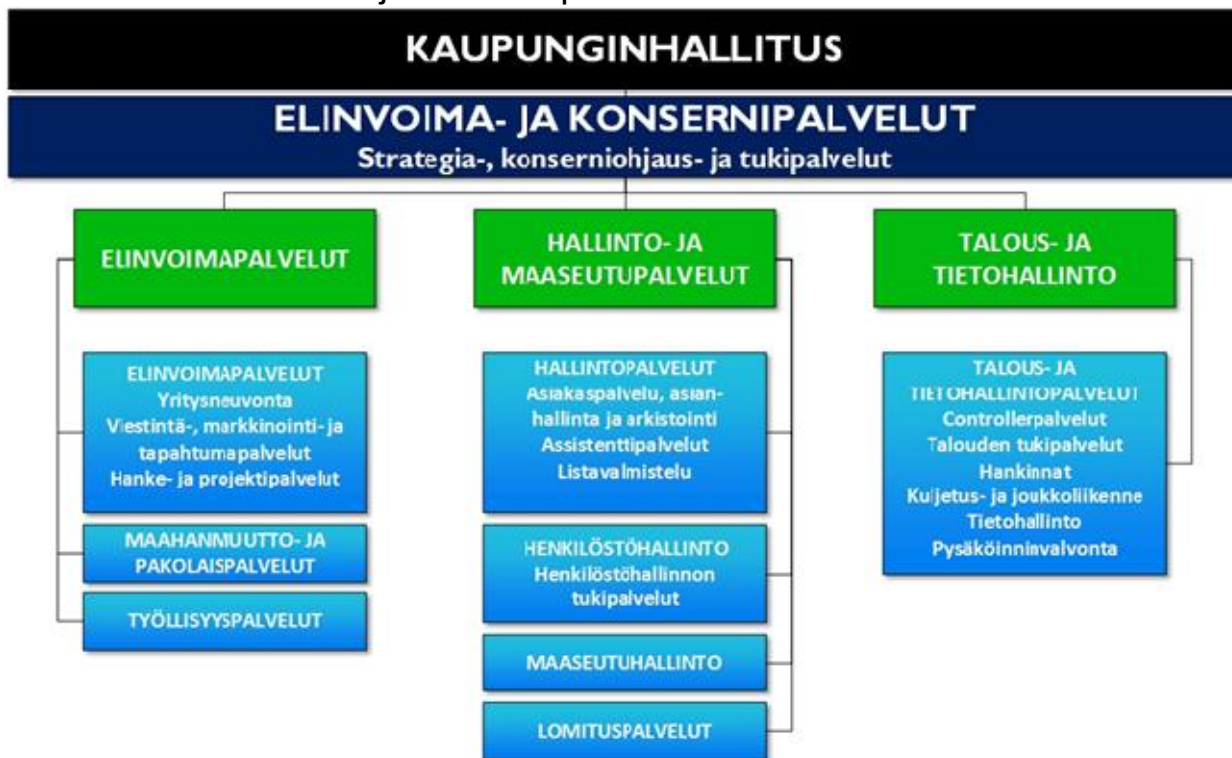
Tarkastuslautakunnalla on vuodessa noin 8 kokousta. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä hoitaa hallintosihteeri 0,1 henkilötyövuoden panoksella ja tilintarkastaja osallistuu kokouksiin mahdollisuuksiensa mukaan. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman valtuustokaudelle, joka tarkennetaan vuosittain työohjelmaksi.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi säännöllisesti.

Iisalmen kaupungin tilintarkastusyhteisönä toimineen KPMG Julkishallinnon Palvelut Oy:n toimikausi on päättymässä vuoden 2017 lopussa, minkä vuoksi tilintarkastusyhteisö kilpailutetaan syksyllä 2017.

8.4 Kaupunginhallitus

Elinvoima- ja konsernipalvelut –toimiala 2018

Toimintasuunnitelma

Kaupungin hallinnon- ja tukipalvelutehtävät on keskitetty elinvoima- ja konsernipalveluihin siten, että toimialoille voidaan tarjota yhdenvertaiset tukipalvelut. Keskitetysti hoidettavia tehtäviä ovat mm. yleishallinto, asioiden valmistelu, hankintatoimi, sihteeripalvelut, taloushallinto, henkilöstöhallinto ja tietohallinto.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

KAUPUNGINHALLITUS	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Elinvoimapalvelut						
	Vakituiset	5,5	12	13,7	13,7	13,7
	Määräaikaiset	6,2	8	5,4	5,4	5,4
	Työllistetyt		28	28	28	28
	Yhteensä	11,7	48	47,1	47,1	47,1
Hallinto- ja maaseutupalvelut						
	Vakituiset	189,8	184,8	204,9	204,9	204,9
	Määräaikaiset	28,2	10,25	11,1	11,1	11,1
	Työllistetyt*	21				
	Yhteensä	239	195,05	216	216	216
Talous- ja tietohallinto						
<i>Vuoden 2016 luvut sis.</i>	Vakituiset	0	15,15	14,3	15,3	15,3
<i>Hallinto- ja maaseutupalveluihin</i>	Määräaikaiset	0	0,25	1,1	0,1	0,1
	Yhteensä	0	15,4	15,4	15,4	15,4
Sosiaali- ja terveydenhuolto						
	Vakituiset	3,2	0	0	0	0
	Määräaikaiset	1	0	0	0	0
	Yhteensä	4,2	0	0	0	0
Yhteensä	VAKITUISET	198,5	211,95	232,9	233,9	233,9
Yhteensä	MÄÄRÄAIKAISET	35,4	18,5	17,6	16,6	16,6
	TYÖLLISTETYT	21	0	28	28	28
KAUPUNGINHALLITUS YHT.	YHTEENSÄ	254,9	258,45	278,5	278,5	278,5

Hallinto- ja toimistopalveluiden keskittämisen yhteydessä vähennettiin yhteensä viiden hengen työpanos. Näin suuren työpanoksen vähentäminen on aiheuttanut ongelmia erityisesti eräissä taloustoimen tehtävissä ja tilapalveluiden toimistopalvelujen tuottamisessa. Vuoden 2017 puolella onkin jouduttu palkkaamaan määräaikaista henkilökuntaa tilanteen korjaamiseksi. Vuodelle 2018 talousarviossa on varattu yhden htv:n lisäys tilapalvelun toimistotehtäviin sekä vesilaitoksen sijaisjärjestelyihin ja laskujen käsittelyyn. Kulttuurikeskuksen neuvonnan aukiolon turvaamiseksi kesäkaudeksi on varattu sijaisuusmääräraha.

Vuosien 2018-2019 aikana hallintopalveluista eläköityy hallintojohtaja, koulusihteeri, päivähoitonsihteeri ja opintosihteeri. Em. tehtävien täyttämisen tarpeellisuus arvioidaan erikseen ottaen huomioon maakuntauudistuksen aiheuttamat muutostarpeet.

Lisääntyneen ohjaajatarpeen vuoksi pakolaispalveluissa yhden pakolaisohjaajan lisäys. Samalla luovutaan Ylä-Savon SOTE:ltä ostetusta 85 %:sta ostopalvelutyöntekijästä. Työllisyyspalveluissa yhden työllisyysasiantuntijan lisäys.

Lomatoimen henkilöstön määrä sopeutetaan kysynnän mukaiseksi sekä vakinaisten että määräaikaisten työntekijöiden osalta. Lomituspalvelujen käyttö ei ole tasaista ympäri vuoden, joten määräaikaista henkilöstöä käytetään tasaamaan kysynnän vaihtelua.

Maakuntauudistuksen myötä vuonna 2020 henkilöstöpalveluista vähenee 1 htv ja talouspalveluista laskennallisen eläkeiän saavuttaa yksi taloussihteeri.

Strategiset tavoitteet

Vetovoima ja kasvu

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Iisalmen vetovoiman parantaminen	Iisalmen työpaikkojen ja elinympäristön vahvuuksien aktiivinen markkinointi	Nettomuutto positiivinen	Terho Savolainen
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Toimivat yritysneuvonta-, kehittämis- ja sijoittumispalvelut. Yrittäjäystävällinen päätöksentekokulttuuri.	Yritysten nettolisäys positiivinen	Terho Savolainen
Ydinkeskustan vetovoiman kehittäminen	Paikallisiikenteen palveluiden kehittäminen	PALI-liikenteen uusi sopimus	Lassi Väänänen
Työllisyyden edistäminen	Aktiivinen ja yrityslähtöinen ote työllistämispalveluissa Työttömien aktivointi ja koulutus	Työttömyyden kustannukset pienenevät	Tuuli Sokka-Hukkanen
Työperäisen maahanmuuton kasvattaminen ja tuloksellinen kotouttaminen	Toimivat maahanmuutto- ja pakolaispalvelut	Maahanmuuttajien osuus väestöstä kasvaa	Nina Herd

Toimiva kaupunki-ympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Yrittäjyyden edistäminen ja yritysten kasvu	Iisalmen Teollisuuskylä ylläpitää valmiuksia rakentaa toimitiloja sijoittuville yrityksille	Teollisuuskylän vuokrausaste yli 90%	Terho Savolainen

Vakaa kuntatalous

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Toimintamenojen kasvu max. 1,0 %/vuosi	Kulukuri ja talouden seuranta	Talousarvion toteumavertailu	Eeva Suomalainen
Vuosikate kattaa poistot	Investointiohjelma sopeutetaan vuosikatteen kehitykseen.	Vuosikate kattaa poistot	Eeva Suomalainen, Juhani Räisänen
Kaupungin hankintapolitiikka on ennakoivaa, vastuullista ja yritysystävällistä	Hankintastrategian laatiminen yhdessä sidosryhmien kanssa	Hankintaohjelma hyväksytty valtuustossa	Eeva Suomalainen, Lassi Väänänen

Houkutteleva ja huolehtiva työnantaja

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Sitoutunut ja toimiva työyhteisö	Työyhteisötaitojen ja yhteisöllisyyden kehittäminen, esimiesroolin selkiyttäminen, urapolkuja tuetaan	Henkilöstökyselyn tulos: Sosiaalisen pääoman arvo 4 (asteikko 1-5)	Sinikka Laatikainen
Työkykyinen ja hyvinvoiva henkilöstö	Terveet työtilat, varhainen välittäminen ja esimiestyön tukeminen, yhteistyön tiivistäminen työterveyshuollon kanssa	Sairauspoissaolot pv/htv, tavoite 14,3 pv/htv	Sinikka Laatikainen
Työnantajakuvan parantaminen	Avoin ja oikeudenmukainen henkilöstöpolitiikka, viestinnän laadun parantaminen (ulkoinen/sisäinen)	Henkilöstökyselyn tulokset työnantajakuvasta (hyvä työnantaja-kuva, voi suositella muille), tavoite 90 %	Sinikka Laatikainen

8.4.1 Hallinto- ja maaseutupalvelut –vastuualue

Tilivelvolliset: hallintojohtaja, henkilöstöpäällikkö, lomatoimenjohtaja ja maaseutujohtaja

Hallinto- ja maaseutupalvelujen vastuualueelle kuuluvat hallinto-, henkilöstö-, lomituspalvelut ja maaseutuhallinto. Hallinto-, henkilöstö- ja lomituspalvelut toimivat kaupunginhallituksen alaisena ja maaseutuhallinto Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunnan alaisena.

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuus-taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Hallinto- ja maaseutupalvelut							
Toimintatuotot	B	11 270	10 832	11 017	1,7 %	11 017	11 017
Toimintakulut	B	-12 515	-14 112	-14 205	0,7 %	-14 331	-14 378
Netto (=toimintakate)		-1 245	-3 280	-3 188	-2,8 %	-3 314	-3 361
Suunnitelmapoistot	B	-46	-66	-15	-77,3 %	-1	-1
Vyörytystuotot		2 017	4 461	4 441	0,0 %	4 441	4 441
Vyörytyskulut		-608	-1 456	-1 381	-5,2 %	-1 381	-1 381
Vyörytys, netto		1 409	3 005	3 060	1,8 %	3 060	3 060

Toimintasuunnitelma

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut -toimintayksikössä toimii keskitetyt asiakaspalvelu, asianhallinta arkistointi ja matkailuneuvonta tiimi (5 htv), assistenttipalvelut tiimi (12 htv) sekä päätöksenteon tukipalvelut tiimi (3 htv). Palvelujen tuottaminen on organisoitu niin, että näillä kolmella tiimillä on tiiminvetäjä, jolla on työjohdollisia oikeuksia. Koko vastuualueen hallinnollisena esimiehenä toimii hallintojohtaja. Organisaatio-

uudistukseen liittyvä uusi toimisto- ja hallintopalvelujen tuottamistapa on ollut käytössä vuoden 2017 alusta lukien. Uuden mallin toimintaa arvioidaan vielä vuoden 2017 lopussa. Vuoden 2018 keskeisenä tavoitteena on em. uuden toimintamallin vakiinnuttaminen ja mahdollisten muutosten toteuttaminen.

Hallintopalvelut toteuttavat yhdessä luottamushenkilöhallinnon kanssa uuden kuntalain tavoitteita viestinnän tehostamisesta, kuntalaisvaikuttamisen ja -osallistumisen parantamisesta ja vaikuttajaryhmien vaikutusmahdollisuuksien parantamisesta. Uutena nykyaikaisena, interaktiivisena vaikuttamisen keinona otetaan käyttöön sähköinen e-raati-palvelu, jolla voidaan nopeasti saada tietoa kuntalaisilta jostakin päätökseen tulevasta asiasta.

Asiakaspalveluissa keskeistä on sähköisen asiakaspalvelun kehittäminen ja laajentaminen kaikkiin niihin toimintoihin, joissa se on mahdollista. EU-tietosuoja-asetuksen vaikutuksiin varaudutaan jo vuoden 2017 puolella. Henkilökuntaa koulutetaan tietosuojakysymysten hallintaan.

Vuoden 2018 aikana rakennetaan kulttuurikeskuksen alakertaan uudet arkistotilat. Uusiin tiloihin siirretään pysyvästi säilytettävää aineistoa kahdesta purettavasta rakennuksesta. Arkiston siirto on työläs ja aikaa vievä toimenpide.

Vuosien 2018-2020 aikana varaudutaan maakuntauudistuksen aiheuttamiin muutoksiin kaupungin koko organisaatiossa. Sähköisen kokouskäytännön toteuttamiseen valmistaudutaan.

Henkilöstöhallinto

Henkilöstöhallinto tuottaa keskitetysti Iisalmen kaupungin henkilöstöpalvelut ja toimii asiantuntijana henkilöstöasioissa.

Henkilöstöpalveluihin kuuluvat: henkilöstösuunnittelun ja strategisten linjausten valmistelu, palkanlaskenta, yleiset palkka- ja palvelussuhdeasiat, työlainsäädännön ja virka- ja työehtosopimusten tulkinta ja täytäntöönpano, palkka-asiamiespalvelut, henkilöstön kehittäminen (koulutus ja osaamisen hallinta), henkilöstön hyvinvointipalvelut (työterveyshuolto, kuntoutus, tyky-toiminta), työsuojelu, yhteistoiminta, rekrytoinnin ohjaus ja koordinointi, luottamushenkilöhallinto ja henkilöstön ohjeistukset ja tiedottaminen sekä HR-järjestelmien ylläpito.

Vuosien 2018-2020 aikana toiminta keskittyy uuden strategisen ohjelman - houkutteleva ja huolehtiva työnantaja - toteuttamiseen sekä toimenpiteisiin, joilla tavoitteet voidaan saavuttaa.

Toiminnan painopisteitä vuonna 2018 ovat henkilöstön osaamisen tavoitteellinen kehittäminen koulutuksen ja uuden osaamisen hallintatyökalun avulla, rekrytoinnin kehittäminen, henkilöstön osallistaminen toiminnan ja työprosessien kehittämiseen sekä henkilöstön työkyvyn ylläpitäminen.

Talousarvio sisältää keskitettyä koulutusmäärärahaa 29 100 € esimiesten ja henkilöstön koulutukseen, 5 000 € henkilöstön yhteisöllisyyden ja osallistamisen kehittämiseen sekä 10 900 € Kuntarekryn rekrytoinnin ja sijaisrekryn sekä osaamisen hallinta-osion käyttö- ja ylläpitokuluihin. Rekrytointia kehitetään rekrytointi-ilmoittelua monipuolista-malla ja yhteistyöllä alueen muiden työnantajien kanssa.

Toiminnan painopisteitä vuosina 2019-2020 ovat edelleen henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin kehittäminen.

8.4.2 Lomituspalvelut

Tilivelvollinen: lomatoimenjohtaja

Iisalmen kaupunki hallinnoi Melan kanssa tekemänsä toimeksiantosopimuksen nojalla Ylä-Savon lomituspalvelujen paikallisyksikköä, johon kuuluvat Iisalmi, Kiuruvesi, Lapinlahti, Sonkajärvi ja Vieremä.

Lomituspalvelulain mukaiset palvelut järjestetään 635 maatilalla 971 maatalousyrittäjille. Kaupungin palveluksessa olevien maatalouslomittajien lisäksi lomitustyötä tekevät ostopalveluyrittäjät, joiden työpanosta ostetaan tarpeen mukaan.

Valtionkorvaus paikalliskustannuksiin määräytyy edellistä varanhoitovuotta edeltäneen vuoden aikana lomitetun päivien määrän perusteella. Ylä-Savon lomituspalveluille kiinteä määräraha hallintoon on noin 770 000 euroa. Varsinaisen maatalousyrittäjien lomatoimen kustannukset, jotka ovat toteutuneet lomituspalvelulain mukaan, valtio korvaa vuosittain tehtävän tilityksen perusteella 100 %:sti. Valtion osuus on hieman yli 8 milj. euroa.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tehtävä on turvata maatalousyrityksen keskeytymättömän toiminta maatalousyrittäjän vuosiloman ja sijaisavun ajaksi. Maatalousyrittäjille luodaan edellytykset vapaa-ajan pitämiseen ja riittävään lepoon ja toipumiseen sairaus- ym. tilanteissa.

Lomituspalvelujen onnistuminen edellyttää yhteistyötä kaikkien lomitusjärjestelmän kanssa tekemisissä olevien välillä. Paikallisyksikköön on perustettu yhteistoimintaryhmä, jossa on jäsenenä paikallisyksikön vastuhenkilö, lomittajien, maatalousyrittäjien ja Melan edustajat.

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Lomituspalvelut							
Toimintatuotot	B	11 251	10 452	10 480	0,3 %	10 480	10 480
Toimintakulut	B	-10 989	-10 265	-10 250	-0,1 %	-10 376	-10 416
Netto (=toimintakate)		262	187	230	23,0 %	104	64
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-123	-433	-411	-5,1 %	-411	-411
Vyörytys, netto		-123	-433	-411	-5,1 %	-411	-411

Toimintasuunnitelma

Lomatoimen henkilöstön ammattitaitoa kehitetään ja ylläpidetään koulutussuunnitelman mukaisilla koulutuksilla. Lomittajien ammattitaito ja koulutustarpeet kartoitetaan mm. kehityskeskusteluissa, joiden pohjalta koulutukset ja tilakohtainen perehdytys suunnitellaan. Lisäksi lomittajien luona tehdään säännöllisesti työnjohdollisia tilakäyntejä, joissa myös kartoitetaan koulutustarpeita mm. havainnoimalla työskentelyä. Maatilojen olosuhdekartoitukset päivitetään kolmen vuoden välein (työsuojelu). Lomituspalvelulain 16 §:n mukaan paikallisyksikön järjestämiä lomituspalveluja käyttävän maatalousyrittäjän ja paikallisyksikön tulee toimia yhteistyössä työturvallisuuden takaamiseksi lomitustyössä.

Tilojen määrän lasku yhdessä tilakoon kasvun ja ammattitaitovaatimusten lisääntymisen vuoksi vaatii sopeutumista henkilöstöltä. Maatalousalan tapaturma- ja sairastumisalttius tiedostetaan ja lomittajien sairauslomia pyritään vähentämään mm. esimiestyön keinoin.

Asiakaspalautekysely toteutetaan vuosittain, arviointiasteikko 1-5. Asiakkaiden tyytyväisyys lomituspalveluihin tavoitteena vähintään 4,0. Asiakkaiden tyytyväisyys paikallisyksikön asiakaspalveluun, tavoitettavuuteen ja tiedonsaannin riittävyyteen tavoitteena vähintään 4,0.

Meneillään olevan maakuntauudistuksen esityksen mukaan lomituspalvelujen hallinnointi siirtyy kunnilta maakunnille vuoden 2020 alusta lukien.

8.4.3 Elinvoimapalvelut -vastuualue

Tilivelvollinen: Elinkeinojohtaja

Elinvoimapalveluiden vastuualue muodostuu **Elinvoimapalvelut, Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut** sekä **Työllisyyspalvelut** –toimintayksiköistä.

Elinvoimapalveluiden vastuualueelle kuuluvat kaupungin strategiatyön ja elinkeinopolitiikan koordinointi, yrityspalvelut, viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapalvelut, matkailun kehittäminen, hanke- ja projektipalvelut ja seudullisen hanketoiminnan rahoittaminen. Tavoitteena on pitää huolta yritystoiminnan edellytyksistä Iisalmen alueella ja edistää uusien työpaikkojen syntymistä yksityiselle sektorille. Yksikön toimintaan on läheisesti liitetty myös Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n toiminta siten, että elinkeinojohtaja toimii oman toimensa ohella myös Teollisuuskylä Oy:n toimitusjohtajana. Teollisuuskylä tarjoaa toimitiloja teollisuus- sekä palveluyrityksille ja yrityskehityspalveluita koko Ylä-Savon alueen yrityksille TechnoGrowth- ja Teolliset Symbioosit - hankkeiden osatoteuttajana.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut edistää Iisalmeen ja Ylä-Savoon muuttaneiden ulkomaalaistaustaisten henkilöiden kotoutumista ja työllistymistä alueella.

Työllisyyspalvelut pyrkii vähentämään Iisalmen pitkäaikaistyöttömyyttä joko kaupungin omaan organisaatioon työllistämällä tai tarjoamalla työtehtäviä muista yhteistoiminta-organisaatioista. Yksikkö jakaa myös kesätyötukea ja ns. Iisalmi-tukea alueen yrityksille. Yksikön päällikkö toimii myös seudullisen TYP-toiminnan johtajana.

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Elinvoimapaalvelut							
Toimintatuotot	B	674	1 511	1 330	-12,0 %	1 330	1 330
Toimintakulut	B	-1 330	-6 179	-6 072	-1,7 %	-6 107	-6 119
Netto (=toimintakate)		-656	-4 668	-4 742	1,6 %	-4 777	-4 789
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-17	-260	-243	-6,5 %	-243	-243
Vyörytys, netto		-17	-260	-243	-6,5 %	-243	-243

Toimintasuunnitelma

Elinvoimapaalvelut

Yritysneuvonta

Yritysneuvonnan palveluita tarjoaa kaksi päätoimista yritysasiantuntijaa. Lisäksi yksikön vetäjänä elinkeinojohtaja on vahvasti mukana yritysten kehittämistyössä. Vuoden 2018 tavoitteisiin kuuluu aktiivinen kontaktointi alueen yrityksiin, toimivat palvelut aloittaville ja toimiville yrityksille sekä aktiivinen tiedottaminen ja ajankohtaisten tilaisuuksien järjestäminen yrityksille ja muille sidosryhmille. Vuoden 2018 alusta alkaen kaupungin hanke- ja projektipalvelujen koordinointi kuuluu osaksi yritysneuvonnan tehtäväkuvaa. Myös yrityslähtöisen hanketoiminnan aktivointi on tärkeä osa yksikön toimintaa.

Yritysneuvonta jatkaa seudullisen Yritys-Suomi Ylä-Savon yhteistyön koordinoitua ja on aktiivisesti mukana sekä kaupunkikeskustan että paikallisen kylätoiminnan kehittämisessä ja Ylä-Savon Veturi ry:n hallitustyöskentelyssä.

Viestintä-, markkinointi- ja tapahtumapaalvelut

Osa-alueella työskentelee kolme päätoimista henkilöä. Organisaatiouudistuksen jälkeen Elinvoimapaalvelut-toimintayksikkö vastaa kaupungin yleisen markkinoinnin ja viestinnän suunnittelusta, toimeenpanosta ja tukipalveluista. Lisäksi Iisalmi koordinoi seudullista matkailuyhteistyötä Matkailulidenin toiminnan kautta. Toimintayksikön sisällä markkinoinnin ja viestinnän suunnittelun kokonaisvastuu on markkinointi- ja viestintäsuunnittelijalla, matkailumarkkinoinnista ja ulkoisen viestinnän toteuttamisesta vastaa matkailu- ja viestintäasiantuntija ja tapahtumista sekä markkinoinnin ja viestinnän käytännön tehtävistä markkinointiasiantuntija.

Palvelutiimin tärkeimpiä tehtäviä ovat markkinointi- ja viestintäsuunnitelman laatiminen ja ylläpito, yhteisten markkinointi- ja viestintätoimenpiteiden koordinointi, asukas-markkinointi ja muuttajakonsepti, kaupungin brändityö sekä yritysalueiden markkinointi, kaupunkiviestinnän kehittäminen eri kanavissa sekä matkailun ja tapahtumien kehittämistehtävät. Vuoden 2018 tärkeimpiä tavoitteita on uuden kaupunkistrategian mukaisen viestintäsuunnitelman toteuttaminen yhdessä muun organisaation kanssa. Markkinointi- ja viestintäryhmä, johon kuuluu jäseniä kaikilta toimialoilta, pyrkii vuorovaikutteisen toimintamalliin viestinnän toteuttamisessa sopimalla yhteisistä linjoista ja toimintatavoista päivittäisessä viestinnässä ja kaupungin palvelujen markkinoinnissa. Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita sisäisten asiakkaiden lisäksi ovat mm. By Iisalmi –brändityön yhteistyökumppanit (yritykset, oppilaitokset ja yrittäjäyhdistys), liden ry ja Matkailulidenin toimijat, Kuopio-Tahko maakunnallinen

markkinointi- ja matkailuyhteistyö, mainos- ja viestintätoimistokumppanit sekä tapahtumatuotantoon liittyvät yhteistyökumppanit.

Hanke- ja projektipalvelut

Elinvoimapalvelut koordinoi kaupungin hanke- ja projektitoimintaa sekä kaupunkikehittämisen palveluita. Toiminnan vastuuhenkilönä toimii yritysasiantuntija ja toimintaa ohjaa hanketiimi, jossa on edustajat kaikilta toimialoilta.

Ylä-Savon viiden kunnan yhteinen seuturahajohtokunta jatkaa toimintaansa ja Iisalmi panostaa siihen vuonna 2018 viisi euroa/asukas eli n. 110 000€ aluekehitysrahaa. Panostus kohdistuu ennen kaikkea Ylä-Savon seudun elinkeinoelämää tukeviin hankekokonaisuuksiin.

Iisalmen kaupunki hallinnoi kahta isoa seudullista kehittämishanketta. **YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä** –hanke kestää syksyyn 2018 saakka ja siinä työskentelee kolme hankehenkilöä. Hanke keskittyy motivoituneiden työnhakijoiden ja työllistävien yritysten yhteen saattamiseen erilaisten rekrytointi- ja koulutustoimenpiteiden avulla. **LYYTI – Lukiota eväitä yrittäjyyteen ja työelämään** on Ylä-Savon lukioden yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää käytänteitä, joiden avulla työelämä ja yrittäjyys voidaan tuoda pysyväksi osaksi lukioden toimintakulttuuria. Hanke päättyy keväällä 2018. Iisalmi toimii osatoteuttajana myös seutukunnallisessa **Ylä-Savon Ohjaamo** –hankkeessa, jonka päätoteuttaja on Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä. Hanke kestää 31.7.2018 saakka ja siinä työskentelee yksi hanketyöntekijä.

Iisalmi on osatoteuttajana kahdessa maakunnallisessa kehittämishankkeessa. **KierRe – Kiertotalouden ja resurssiviisauden toteuttaminen Pohjois-Savossa** kestää 31.12.2018 saakka ja siinä työskentelee Iisalmessa yksi projektivastaava. **Pohjois-Savon mikroyritykset kasvuun (#MikroGrow)** –hanke on Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n hallinnoima hanke, jonka toteutuksesta Iisalmessa vastaavat elinvoimapalveluiden yritysasiantuntijat. Parhaillaan valmistelussa on myös maakunnallinen **SOPIEN – Sote-alan pienten yritysten kehittymisen tukeminen Pohjois-Savossa** –hanke, jossa Iisalmi vastaisi Ylä-Savon osatoteutuksesta yhden hanketyöntekijän resurssein.

Elinvoimapalveluiden yhteyteen tiukasti nivoutuva Iisalmen Teollisuuskylä Oy on osatoteuttajana Navitas Kehitys Oy:n hallinnoimissa **TechnoGrowth 2.0** sekä **Pohjois-Savon Teolliset Symbioosit ja Malli Y** –hankkeissa vastuualueena Ylä-Savo. Hankkeissa työskentelee yhteensä kaksi projekti-työntekijää, jotka lisäksi jatkavat **Rautainen Savo** –palveluiden toteuttamista kolme kunnan alueella: Iisalmi, Lapinlahti ja Vieremä.

Ylä-Savon kunnat toteuttavat parhaillaan kahta Ylä-Savon Veturi ry:n rahoittamaa hanketta. Iisalmen kaupungin vastuulla on **Kuhinaa keskustaan, Tapahtumamatkailua Ylä-Savoon** –hanke, jolla elävöitetään kuntien keskustaaajamien kaupallista kiinnostavuutta ja kehitetään alueen tapahtumamatkailua. Iisalmi on rahoittajana myös **Kylät sydämellä** –hankkeessa, jonka toteutuksesta vastaa Vieremän kunta. Hankkeen tavoitteena on kehittää uusia palvelutuotantomalleja, joiden avulla maaseudun kylille saadaan lisää palveluja ja toimintaa. Molemmat hankkeet kestävät syksyyn 2018.

Muita elinvoimapalveluiden hankerahasta tuettavia hankkeita ovat mm. **Pohjois-Savon kasvupolku, Itä-Suomen Yrityskylä ja Diagnoosina Nuoruus**.

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelut

Maahanmuutto- ja pakolaispalvelujen toimialueella asuu n. 800 maahan muuttanutta henkilöä, joista n. 130 henkilöä on pakolaistaustaisia. Maahanmuuttoneuvonta jatkaa toimintaa seitsemän kunnan alueella. Pakolaistyön neljä kuntaa päättävät kotouttamisen yhteistyösopimuksen jatkamisesta v. 2017 loppuun mennessä. Iisalmen lisäksi muissa yhteistyökunnissa ei ole aktiivisen asiakkuuden piiriin kuuluvia pakolaisia muutamaa yksittäistä henkilöä lukuun ottamatta, mutta heidän oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille myönnetty kuntapaikat ovat vielä suurelta osin käyttämättä. Iisalmen osalta kuntapaikat on täytetty 17/20. Iisalmen kaupunki jatkaa kiintiöpakolaisten vastaanottoa toistaiseksi voimassa olevalla sopimuksella ja vastaanottaa 20-25 kiintiöpakolaista vuosittain, pääasiallisesti lapsiperheitä.

Yksikössä työskentelee kolme vakinaista työntekijää, maahanmuuttotyön koordinaattori, maahanmuuttotyön asiantuntija sekä pakolaisohjaaja. Lisääntyneen ohjaajatarpeen johdosta vuoden 2018 talousarvioon on pakolaistyön kustannuspaikalle kirjattu lisäresurssi toisen vakinaisen pakolaisohjaajan palkkaamista varten. Samalla luovutaan Ylä-Savon SOTE ky:n pakolaisohjaaja/sosiaalityöntekijä ostopalvelutyöntekijästä. Kustannusten osalta tämä tarkoittaa sitä, että yhden työntekijän palkkaukseen liittyvät kulut siirtyvät SOTE:n kuntalaskutusosuudesta pakolaistyön kustannuspaikalle. SOTE:n osa-aikaisen pakolaisten terveydenhoitajan ostopalvelusopimusta jatketaan normaalisti 2 pv/vko.

Maahanmuuttoneuvonnan toimintakuluja katetaan yhteistyökuntien maksamilla osuuksilla, jotka laskutetaan kunnissa asuvien maahanmuuttajien määrän mukaisesti, sekä alkukartoituksista saatavilla korvauksilla. Pakolaistyön toimintakulut katetaan käytännössä kokonaan pakolaisista maksettavilla valtion laskennallisilla korvauksilla kustannusneutraalisti. Pakolaistyön yhteistyökuntia laskutetaan kunnissa asuvien pakolaisten lukumäärän mukaisesti yhteistyösopimuksen jatkuessa. Tämän lisäksi ELY-keskus korvaa kaupungille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneet kustannukset (mm. odotusajan vuokrat, tarvikkehankinnat), tulkkaukset sekä tarvittaessa erityiskustannusten (terveydenhuolto) korvauksia.

Työllisyyspalvelut

Iisalmen kaupungin työllisyyspalvelut edistävät iisalmelaisten, pitkään työttömänä olleiden henkilöiden työllistymisen tukemista. Ensisijaisena kohderyhmänä työllisyyspalveluiden asiakastyössä ovat vähintään 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneet iisalmelaiset työnhakijat. Työllistymistä edistetään tarjoamalla kaupungin oman organisaatioon ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän organisaatioon määräaikaista tukityöllistämisen työtehtäviä; tukemalla järjestösektorin työllistämistä työllisyysavustuksella; edistämällä yksityiselle sektorille työllistymistä taloudellisella tuella (ns. Iisalmi-tuki) sekä; vastaamalla Iisalmen seudun työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun, Iisalmen seudun TYP:n, kehittämisestä ja johtamisesta. Omaan organisaatioon voidaan palkata työhön osallistuvia ohjaajia kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintojen organisoimiseksi. Lisäksi tuetaan iisalmelaisten nuorten kesäaikaista työllistymistä ja yrittäjyyttä nuorten kesätyötoimintaan suunnatulla määrärahalla. Työllisyyspalveluiden ohjaukseen kuuluu myös vv. 2017 – 2018 toteutuva seudullinen YTYÄ! Ylä-Savossa on työtä – työllisyysshanke.

Työllisyyspalveluiden yksikössä Iisalmen kaupungintalolla työskentelee kolme kokoaikaista työntekijää; kaksi työllisyysasiantuntijaa ja työllisyyskoordinaattori/TYP-johtaja, jonka työpanoksesta 50 % ohjautuu TYP-verkoston 9 kunnan alueelle. Taloussuunnitelman mukaisesti vuodelle 2018 yksikköön lisätään yhden henkilön työpanos. Vahvistamalla työllisyysasiantuntijoiden määrää pystytään aiempaa tehokkaammin panostamaan pitkään työttömänä olleiden tilanteen edistämiseen ja

saavuttamaan vaikuttavuutta paitsi yksilötasolla, myös kuntataloudessa työmarkkinatuen kuntaosuuden osalta.

Suurimmat menokohdat työllisyyspalveluilla ovat työmarkkinatuen kuntalaskutus ja työllistettävien palkat. Tuloja työllisyyspalveluille kirjataan TE-palveluiden palkkatukimaksuista ja TYP-toiminnan kuntaosuuksista. Lisäksi kirjaamattomana tuottona valtaosa työllistettävien henkilöiden työpanoksesta kohdistuu Iisalmen kaupungille ja työllisyyden edistäminen vaikuttaa myös verotulokertymään.

Vuoden 2018 tärkeimpinä tavoitteina työllisyyspalveluilla on tehostaa asiakastyön kohdentumista ja työllistymisprosesseja siten, että jatkossa pitkäaikaistyöttömyys kääntyy laskuun, työmarkkinatuen kuntaosuusmaksun kasvu pysähtyy ja asiakasvaihtuvuus työmarkkinatukilistalla nopeutuu. Uusia keinoja kohderyhmän työllistymisen edistämiseen kehitetään ja käyttöön otetaan talousarviovuoden aikana. Työllisyyspalvelut toimivat aktiivisena osallisena alueen ja seudun työllisyysverkostoissa, työllistymistä edistävissä hanketoiminnoissa sekä kehittämistoiminnoissa valtakunnankin tasolla.

Työllisyyspalveluiden toimintaan vaikuttavat ulkoisista tekijöistä asiakaskunnan palveluun ohjautumisen tehokkuus, TE-palveluiden palkkatukilinjaukset sekä työllistävän verkoston työvoimatarve. Yleisen työllisyyskehityksen kohentuminen näkyy ensisijassa lyhytkestoisesti työttömänä olleessa työnhakijajoukossa, ja pitkään työttömänä olleiden määrä voi kasvaa suhteellisen osuuden lisäksi myös absoluuttisesti. Suhdannevaihteluiden nopeus voi merkitä myös nopeaa työllisyys-tilanteen heikkenemistä, johon työllisyyspalveluiden toimilla voi olla haastavaa vastata.

8.4.4 Talous- ja tietohallinto –vastuualue

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous- ja tietohallinto vastuualueeseen kuuluu talous- ja tietohallintopalvelut –toimintayksikkö, johon sijoittuvat talouspäällikköpalvelut, talouden tukipalvelut, hankinnat, joukkoliikenne, tietohallinto sekä pysäköinninvalvonta.

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2018	TS2019
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Talous- ja tietohallinto							
Toimintatuotot	B	36	1 063	1 060	-0,3 %	1 060	1 060
Toimintakulut	B	-411	-2 509	-2 636	5,1 %	-2 648	-2 651
Netto (=toimintakate)		-375	-1 446	-1 576	9,0 %	-1 588	-1 591
Suunnitelmapoistot	B	-4	-1	-1	40,0 %	-1	-1
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-4	-101	-101	0,0 %	-101	-101
Vyörytys, netto		-4	-101	-101	0,0 %	-101	-101

Toimintasuunnitelma

Talous- ja tietohallintopalvelut

Talouspalvelut

Talouspalvelut sisältää toimialojen talouspäällikköpalvelut sekä talouden tukipalvelut. Talouspäällikkötehtäviin kuuluu mm. taloussuunnittelu, tilinpäätös, konsernitilinpäätös, laskennan puitteiden suunnittelu, vakuutus-, takaus- ja riskienhallinta-asiat, investointibudjetin valmistelu, johdon laskentatoimi sekä talouden tukipalvelujen tiiminvetovastuu ja toimialan yleinen talouden ohjaus ja valvonta.

Vuoden 2018 tavoitteina ovat uuden talousjohtajan perehdyttäminen, maakunta-uudistukseen valmistautuminen, johdon raportoinnin ja kustannuslaskennan kehittäminen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työkalujen jalkauttaminen koko organisaatiossa.

Talouden tukipalveluihin kuuluvat kaupungin tilinpäätöksen ja talousarvion avustavat tehtävät, vesiliikelaitoksen kirjanpito, talousarvio ja tilinpäätös, rahoitus ja maksuliikenne, osto- ja myyntireskontra, perintä, keskitetty myyntilaskutus ja oman yksikön sihteeripalvelut.

Talouden tukipalveluiden tavoitteena vuonna 2018 on sekä osto- että myyntilaskujen sähköisten laskujen määrän lisääminen. Ostolaskujen automaattitiliöintiä lisätään ja myyntilaskutus siirtyy ostolaskujen kanssa samaan Rondo-järjestelmään. Työketjuja tarkastellaan kriittisesti ja ketjujen sähköistämistä lisätään. Vesilaitoksen toimistosihteerin sijaisuuden vakiinnuttaminen.

Hankintapalvelut

Uuteen kaupungin organisaatioon luotu hankintatiimi jatkaa alkanutta toimintaa, jonka tavoite on keskitetysti parantaa kaupungin hankintojen laatua ja tehokkuutta. Hankintatiimin tehtäviin kuuluu hankintaohjelman ja -suunnitelman laatiminen. Hankintasuunnitelman ylläpito ja jatkuva päivitys ovat avainasemassa, kuten myös hankintaosaamisen lisääminen kaupunkiorganisaatiossa. Nämä toimenpiteet ovat välttämättömiä, kun ollaan tekemisissä uuden hankintalain ja kynnysarvot ylittävien hankintojen kanssa. Pienhankintaohje päivitetään vastaamaan mm. muuttuneita kynnysarvoja ja sitä kautta selkeyttämään pienhankintoja (ostoja) tekevien henkilöiden toimintatapoja ja vastuita. Kuluvana vuonna käyttöön otettujen sähköisten hankintatyökalujen hyödyntämistä edistetään entuudestaan.

Joukkoliikenne

Iisalmen kaupungin joukkoliikenne koostuu kahdesta paikallisliikenteen bussista, kahdesta palveluliikenteen pienoislinja-autosta sekä kahdeksasta kaupungin sisäisestä joukkoliikennevuorosta. Paikallisliikenne toimii Jordanin ja Peltosalmen välisellä kaupunkialueella. Palveluliikenteen toinen auto toimii keskusta-alueella hoitaen mm. vammaisten sekä koululaisten kuljetuksia ja toinen hoitaa maaseutualueen asiointiliikennettä. Ylä-Savon Soten vanhustenpäivätoiminta ei käytä enää PALI-liikennettä 2018, tästä aiheutuu noin 44 500 € tulon vähennys. Joukkoliikennevuorot palvelevat sekä työmatka- että koululaisliikennettä kaupungin reuna-alueilla.

Joukkoliikenteen sopimukset ovat voimassa vuoden 2019 toukokuun loppuun saakka pois lukien palveluliikenne, jonka sopimus päättyy keväällä 2018. Kaikki Iisalmen kaupungin ostama joukkoliikenne on Waltti –liikennettä. Aiemmin on liikkunut tietoja siitä, että valtio irtaantuisi Waltti –lippu- ja maksujärjestelmästä kesällä 2018. Tällä hetkellä ei tiedetä sitä, tapahtuuko valtion omistukselle järjestelmää hallinnoivassa

yhtiössä muutoksia. Mikäli muutoksia tapahtuu, sillä voi olla taloudellisia vaikutuksia Iisalmen kaupungin joukkoliikenteen kustannuksiin.

Suunniteltu aamubussi-yhteys Iisalmi-Lentoasema-Kuopio määrärahavaraus 35 000 €.

Vuoden 2018 tavoitteena joukkoliikenteen osalta on lisätä tietoisuutta palveluliikenteestä kaikille avoimena joukkoliikennemuotona ja parantaa palveluliikenteen tiedotusta. Toisena tavoitteena on edelleen lisätä paikallisliikenteen matkustajamääriä mm. erilaisten kampanjoiden avulla.

Tietohallintopalvelut

Kaupungin tietohallintoa johtaa talousjohtaja ja sitä koordinoi tietohallintokoordinaattori. Kaupungin tietotekniikkapalvelut tuottavat pääosin Ylä-Savon ICT Oy. Lisäksi palveluja ostetaan eri toimittajilta. Johtoryhmä toimii tietohallinnon ohjausryhmänä. Tietohallintokoordinaattori toimii asioiden esittelijänä ja vastaa valmistelusta.

Tietohallinnon osalta merkittävimpiä painopisteitä vuoden 2018 aikana ovat Digiloikka-projektin eteenpäin vieminen ja kehittäminen. Samoin Iisalmi toimintoja pyritään kehittämään (sähköiset 24/7 palvelut). Tietohallinnon budjetin kasvua vuoteen 2017 verrattuna lisäävät Ylä-Savon ICT Oy:n noussut budjetti sekä Microsoftin lisenssien määrän kasvu ja hintojen korotukset.

Pysäköinninvalvonta

Kaksi pysäköinnintarkastajaa ja osa-aikainen pysäköinninvalvoja. Toinen pysäköinnintarkastaja määräaikaisena vuoden 2018 loppuun saakka.

8.4.5 Sosiaali- ja terveydenhuolto

Tilivelvollinen: talousjohtaja

Talous

Kaupunginhallitus	Sitovuus- taso kv	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
	Brutto/ Netto	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Sosiaali- ja terveydenhuolto							
Toimintatuotot	B	517	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	B	-74 507	-74 084	-74 215	0,2 %	-75 308	-76 048
Netto (=toimintakate)		-73 990	-74 084	-74 215	0,2 %	-75 308	-76 048
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-183	-354	-357	0,8 %	-357	-357
Vyörytys, netto		-183	-354	-357	0,8 %	-357	-357

Toimintasuunnitelma

Sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualue käsittää Ylä-Savon SOTE kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon ja ympäristön-suojelun palvelut.

SOTE kuntayhtymä

SOTE kuntayhtymän palvelujen osto perustuu vuodelle 2018 hyväksyttävään palvelusopimukseen. Palvelusopimukseen sisältyy SOTE kuntayhtymän oma toiminta ja PSSHP kuntayhtymältä ostettavat palvelut. Palvelusopimus laaditaan suurtuotteittain seuraavasti: aikuispsykososiaaliset palvelut, aikuissosiaalityö, oma erikoissairaanhoito, ostettu erikoissairaanhoito, hoito- ja hoivapalvelut, kuntoutus, perhepalvelut, suun terveydenhoito, vammaispalvelut, vastaanotto, ympäristötoimi.

Iisalmen kaupungin palvelusopimuksen kokonaissumma vuodelle 2018 on 72,9 M€. Kokonaisuuden jakautuminen Ylä-Savon SOTE ky:n oman toiminnan ja KYS:n erikoissairaanhoidon kesken sekä tarkemmin palveluittain käy ilmi palvelusopimuksesta. Palvelusopimuksen toteutumista seurataan neljännesvuosittain. Kuntayhtymä seuraa osavuosisiraporteissaan palvelujen saatavuutta hoitotakuun mukaisesti ja raportoi siitä Iisalmen kaupungille.

Vuodelle 2019 Sote-maksuosuuteen on laskettu korotusta 1,5 % (mahdollinen Kiky-/lomaraha-alennuksen purku) ja vuodelle 2020 1,0%.

Erikoissairaanhoidon käytön ja sitä kautta kustannusten nousu on riski talousarvion toteutumiselle suunniteltuna. Riskin toteutumisen todennäköisyys on merkittävä. Riskin toteutuessa ylitys joudutaan kattamaan SOTE kuntayhtymän omasta toiminnasta tai kaupungin muusta toiminnasta tai kaupungin tulos heikkenee.

IISALMEN KAUPUNGIN MAKSUOSUUS
SOTE KY:LLE 2018

PALVELU	Muutos TP			
	TA2017	TA2018	%	16****)
Aikuispsykosos.	4742	4768	0,5	4708
Aikuissosiaalityö	1281	1128	-12,0	1308
ESH ostettu	18000	18300	1,7	17983
oma ESH,tuotteiste	4146	4075	-1,7	7671
Hoito ja hoiva	21872	22074	0,9	17360
Kuntoutus	1072	1105	3,0	990
Perhepalvelut	5169	5288	2,3	5360
Suun terveydenh.	1571	1658	5,5	1419
Työterveyshuolto				-28
Vammaispalvelut	7020	7183	2,3	7053
Vastaanotto	6212	5949	-4,2	6221
Ympäristötoimi*)	969	973	0,5	923
PALVELUT YHT	72054	72500	0,6	70968
Hallinto				
seudulliset**)	547	431	-21,1	214
MAKSUOSUUS ilman YTY:n alijäämää	72601	72931	0,5	71182
YTY:n alij. kattaminen***)	19		-100,0	90
ESH ostettu	18000	18300	1,7	17983
Oma toiminta	54601	54631	0,1	53199

*) Ympäristötoimessa terveysvalvonnan, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun kulut asukasluvun mukaan jaettuna

**) Seudulliset kustannukset jaettu jäsenkunnille tilausten suhteessa

***) Ylä-Savon terveydenhuollon kuntayhtymän (YTY:n) alijäämän kattaminen vuosilta 2004-2009

****) TP2016, TA2017 ja TA2018 ovat vertailukelpoisia, koska perustoimeentulotuki on eliminoitu tp:stä.

Muu sosiaali- ja terveydenhuolto

Sisältää lakkautettujen kuntayhtymien työntekijöiden Kuel-eläkemenoperusteiset ja varhe-maksut.

8.5 Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

8.5.1 Maaseutuhallinto

Tilivelvollinen: Maaseutujohtaja

Iisalmen kaupunki hoitaa Iisalmen kaupungin sekä Lapinlahden, Sonkajärven ja Vieremän kuntien muodostaman maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueen lain 210/2010 (Laki maaseutuhallinnon järjestämisestä kunnissa) ja kuntien välisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Maaseutuhallinnon yhteislautakunta toimii sopimuskuntien maaseutuelinkeinoviranomaisena sekä yhteistoimintasopimuksen tehneiden kuntien välisenä yhteistoimintaelimenä sopimuksen mukaisissa asioissa.

Maaseutuelinkeinohallinnon tehtäviä ovat viljelijätukihallinto, riista-eläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen valtion varoista, eläintenpitäjän rekisteröinti sekä hukkakauran torjuntaan liittyvät tehtävät.

Viljelijätukia maksetaan 43 miljoonaa euroa, josta kolmasosa on EU:n maksuosuutta. Nämä summat eivät näy kaupungin talousarviossa. Maaseutuvirasto suorittaa maksut suoraan valtion tililtä yhteistoiminta-alueen myöntöpäätösten mukaisesti.

Iisalmen kaupunki on tehnyt Maaseutuviraston kanssa maksajavirastosopimuksen. Sopimuksella on sovittu EU:n säädösten soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maksajaviraston tehtävien siirtämisessä noudatettavien edellytysten täyttymisestä. Sopimuksessa on määritelty muun muassa tukihallinnon palvelutavoitteet. Sopimuksen liitteissä on kuvattu hallinto- ja valvontajärjestelmä, tehtävien eriyttäminen, tietoturvakäytännöt, tehtäväkuvaukset euromääräisine toimivaltarajoi-neen sekä esteellisyydet. Maksajaviraston delegoituja tehtäviä hoitavana tahona yhteistoiminta-alueella on tietoturvaan liittyen käytössään johdon hyväksymät soveltamistapalausunnat. Niihin on kirjattu soveltuvilta osin käytännöt, kuinka ISO/IEC 27001:2013 -standardiin ja tietoturvallisuuden hallintamallin Vahti 2/2010 perustasoon perustuvia vaatimuksia noudatetaan.

Lautakunnalla ei ole toimivaltaa tukihallinnointiin. Viranhaltijoiden päätöksistä päätöksensaaaja voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta. Sama muutoksenhakumenettely koskee muitakin maaseutuelinkeinoviranomaisen tekemiä päätöksiä maaseutuhallinnon osalta.

Lautakunta edistää osaltaan maaseudun kehittämistä ja toimii asiantuntijatoimielimenä maaseutuelinkeinon osalta, antaen muun muassa lausuntoja sopijakunnille kaavoitus- ja muista vastaavista hankkeista.

Henkilöstö (htv)

MAASEUTUHALLINNON YHTEISLAUTAKUNTA	Henkilöstö/htv	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
	Vakituiset	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
	Määräaikaiset	0,7	0,7	0,3	0,3	0,3
	Yhteensä	7,7	7,7	7,3	7,3	7,3
LAUTAKUNTA YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	7,7	7,7	7,3	7,3	7,3

Henkilöstö toimii viidessä toimipaikassa, joista Varpaisjärven palvelutoimistossa on tarjolla palvelua pääsääntöisesti kerran viikossa. Neljässä kuntakeskuksessa olevassa maaseututoimistossa on pääsääntöisesti kokoaikainen palvelu neljänä päivänä viikossa.

Kesäajan harjoittelijatyövoimalla varmistetaan kevään tukihakemusten käsittely maksatusvalmiiksi syksyille. Nyt varaudutaan yhteen harjoittelijaan aiemman kahden sijaan.

Nykyisin kuntien yhteistoiminta-alueiden hoitama maaseutuelinkeinohallinto siirtyy suunnitelmien mukaan vuoden 2020 alusta maakuntien hoidettavaksi. Lainsäädäntötyö on vielä kesken.

Maaseututoimen henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään hallinnonalan omilla koulutuksilla. Henkilöstön työhyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti yhteisiin tavoitteisiin sitoutumiseen, kannustetaan oman kunnan ylläpitoon, kiinnitetään huomiota työpisteiden ergonomiaan sekä pidetään ajan tasalla toimenkuvat ja tehtävien jaot.

Talous

Ylä-Savon maaseutu-	Sitovuus-	TP2016	TA2017	TA2018	%	TS2019	TS2020
lautakunta	taso kv	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
	Brutto/ Netto						
Ylä-Savon maaseutupalvelut							
Toimintatuotot	B	327	345	334	-3,2 %	339	339
Toimintakulut	B	-434	-445	-430	-3,4 %	-435	-436
Netto (=toimintakate)		-107	-100	-96	-4,0 %	-96	-97
Suunnitelmapoistot	B	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot		0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut		-5	-19	-17	-10,5 %	-17	-19
Vyörytys, netto		-5	-19	-17	-10,5 %	-17	-19

Strategiset tavoitteet

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Henkilöstön osaaminen on huipputasoa	Työprosessien ja seurannan kehittäminen	Maksajavirastosopimuksen palvelutavoitteiden täyttyminen 100 %	Eero Pulkkinen

Toimintasuunnitelma

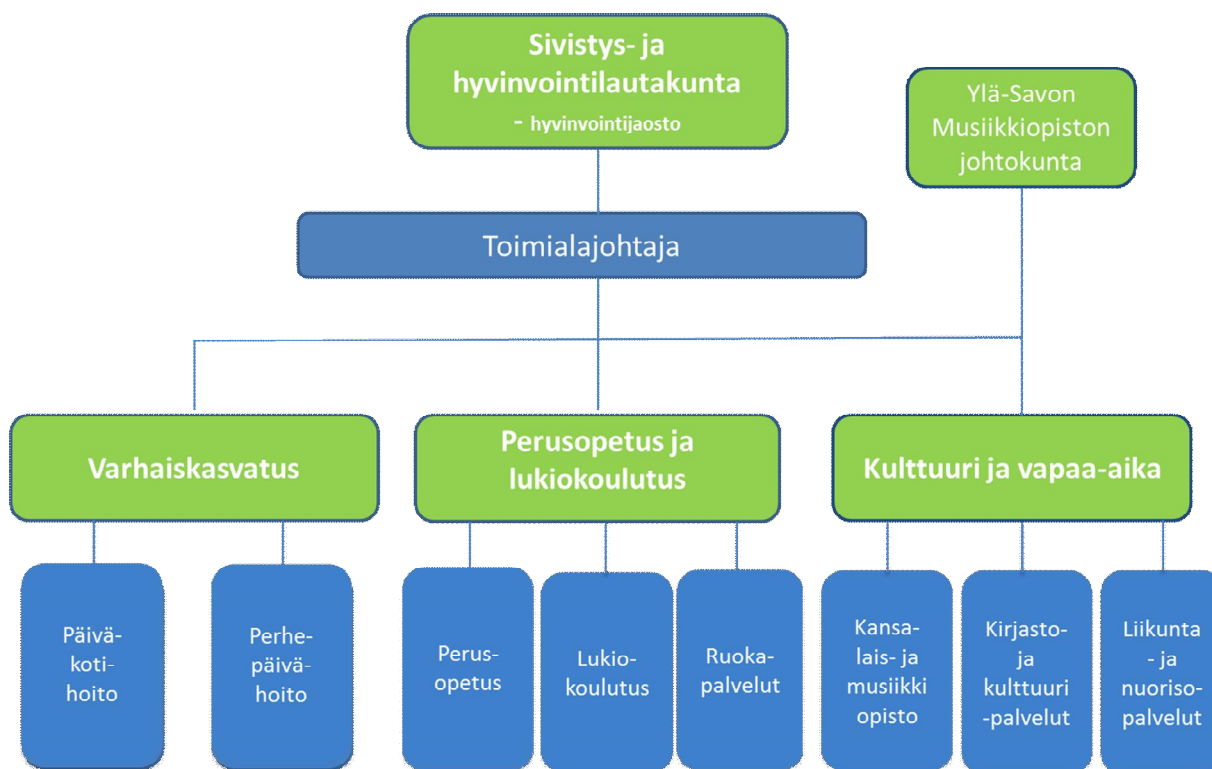
Maaseutuelinkeinohallinto hoidetaan yrittäjälähtöisesti. Ylä-Savon maaseutupalvelut ovat keskeisessä asemassa maatilayrittäjien ja hallinnon kohdatessa. Hallinnon tärkein tehtävä on maatilayrittäjien kannattavan toiminnan tukeminen. Samaa päämäärää tukee palvelutoiminta, jolla muun muassa autetaan yrittäjiä peltöjen ja tuotantotoimintojen välittämisessä tarvitseville kannattavan yritystoiminnan mukaisesti. Yhteistoiminta-alueen maitotilayrittäjät tuottavat maitoa 110 miljoonaa litraa. Kannattava ja kasvava maatilayrittäjäisyys sekä siihen liittyvä kuljetus, jalostus-, rakennus- ja palvelutoiminta ovat seutukunnalle elintärkeä asia.

Maatilojen määrä vähenee normaalin rakennekehityksen vuoksi keskimäärin 2,5 % vuosittain. Kaikilla tiloilla ei ole yritystoiminnan jatkajaa. Tukitoimenpitein varmistetaan, että kannattavaa yritystoimintaa harjoittavien maatilojen toiminta jatkuu. Lopettavien maatilojen pellot siirtyvät jatkaville maatilayrityksille, yleensä vuokrauksella. Heikko kannattavuus on jatkunut jo useamman vuoden ja se näkyy myös vähäisenä nuorten halukkuutena jatkaa maatalousyrittäjien toimintaa.

Maaseudun kehittämistehtäviin ei näillä resursseilla ole mahdollista paneutua merkittävässä määrin. Yhteistyön eri toimijoiden kanssa tulee sen vuoksi toimia. Ylä-Savon maaseutupalvelujen tärkein rooli on toimia muiden toimijoiden tukijana ja asiantuntijana sekä tiedottajana. Maaseutuammatti ry:n kanssa tehdään yhteistyötä nuorten perehdyttämisessä yrittäjyyteen ja maaseutuammatteihin. Kehittämishankkeiden toimijoina ovat ProAgria Pohjois-Savo, Savonia Ammattikorkeakoulu ja MTK Pohjois-Savo. Kannattavan yritystoiminnan kannalta pitkän tähtäimen kehittämistoimina tärkeimpinä ovat maatilayritysten yhteistoiminta, kuten yhteisyritykset ja urakointipalvelut sekä tilusjärjestelyt. Työvoiman saatavuus tulee myös varmistaa.

Maatilayritysten kehittämistoimenpiteisiin varataan 40 000 euroa yhteistoiminta-alueella. Käyttöperusteista päättää maaseutuhallinnon yhteislautakunta.

8.6 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Lautakunnan tehtävänä on edistää iisalmelaisten hyvinvointia ja sivistystä tarjoamalla monipuolisia ja nykyaikaisia koulutus- ja päivähoitopalveluja sekä vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluja luomalla edellytyksiä myös omaehtoiseen toimintaan.

Varhaiskasvatuspalvelujen tavoitteena on tarjota lapselle suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tavoitteena on annetuilla resursseilla kasvattaa yhteiskunnan jäseniä, joilla on hyvät ja monipuoliset tiedot, taidot sekä asenteet jatko-opintoihin, elämänhallintaan ja elinikäiseen oppimiseen. Ruokapalveluiden tehtävänä on valmistaa taloudellisesti maukasta, ravitsevaa ja laadukasta ruokaa koulujen, päiväkotien ja Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän asiakkaille.

Kulttuuripalveluiden tehtävänä on vahvistaa alueen kulttuuriperintöä ja iisalmelaisten yhteenkuuluvaisuutta tarjoamalla seudullisesti verkottuneita kulttuuri- ja kirjastopalveluja sekä kansalaisopiston ja musiikkiopiston palveluja luomalla edellytyksiä omaehtoiseen ja monikulttuuriseen toimintaan. Liikuntapalvelujen tärkeimpänä tavoitteena on liikunnallisen elämäntavan, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Nuorisopalvelujen tavoitteena on nuorten kasvun ja itsenäistymisen tukeminen sekä nuorten osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen.

Henkilöstö (htv) vastuualueittain

SIVISTYS- JA HYVINVOINTI-LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto	Vakituiset	10,0	3	4	4	4
	Määräaikaiset	0	0	0	0	0
	Yhteensä	10,0	3	4	4	4
Varhaiskasvatus						
	Vakituiset	174,9	175	166,9	155	155
	Määräaikaiset	11,8	6,21	4	0	0
	Yhteensä	186,7	181,21	170,9	155	155
Perusopetus ja lukiokoulutus						
	Vakituiset	219,7	235,33	237,5	240,5	240,5
	Määräaikaiset	19,1	8,1	12	0	0
	Yhteensä	238,8	243,43	249,5	240,5	240,5
Kulttuuri ja vapaa-aika						
	Vakituiset	62	43,65	42,3	42,9	42,9
	Määräaikaiset	31,5	*)24,38	*)24,3	22,7	22,7
	Yhteensä	93,5	68,03	66,6	65,6	65,6
Yhteensä	*) tuntiopettajien tunnit laskettu yhteen ja muutettu laskennallisesti päätoimisten määräksi					
	VAKITUISET	466,6	456,98	450,7	442,4	442,4
	MÄÄRÄAIKAISET	62,4	38,69	40,3	22,7	22,7
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	529	495,67	491	465,1	465,1

Perusopetuksessa vähenee yksi lehtorin virka 1.8.2018. Lukiokoulutuksessa henkilöstön määrä vähenee yhdellä määräaikaisella tuntiopettajalla elokuussa 2018. Muutoksen taustalla on kolmivuotisen ESR-hankkeen päättymisen. Osa-aikaeläkkeelle siirtyneen ruokapalvelutyöntekijän tehtävän toinen puoli hoidetaan ostopalveluna. Kaksi kokin ja yksi ruokapalvelutyöntekijän tehtävää on täytetty määräaikaisesti maakunta-uudistukseen varautumisen vuoksi.

Eteläisellä alueella kaksi päiväkotia lopettaa toimintansa 31.7.2017 uuden yksityisen päiväkodin aloittaessa 1.8.2017. Näissä yksiköissä työskentelee yhteensä 12 kasvatusvastuullista ja kahdeksan avustavaa työntekijää.

Kulttuuri- ja vapaa-aika vastuualueella on huomioitu lisäyksenä kansalaisopiston opettajan tehtävä (tuntiopettaja jäänyt eläkkeelle) sekä ohjaamosuunnittelijan palkkakulut 1.8. – 31.12. Ohjaamohanke loppuu 31.7.2018. Määräaikaisia tuntiohjaajia sekä kausityöntekijöitä on museoissa, Paloisvuoren kahviossa ja käytännön ohjaus- ja opetustehtävissä sekä kehittämishankkeissa. Lisäksi Twist –kesätyötoiminnassa työllistetään 90 nuorta, yhteensä n. 1,94 htv, joita ei ole laskettu yllä olevaan taulukkoon.

Uimahallin sijoituspaikkaratkaisusta johtuen vuonna 2019 voi tulla lomautuksia.

Henkilöstöä kehitetään vuosittain hyväksyttävän koulutussuunnitelman mukaisesti.

Strategiset tavoitteet

Osaaminen ja hyvinvointi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa	Liikunta- ja nuoriso- ja kulttuurin avustusten määrärahojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Pekka Partanen
Osallisuuden sekä toimijuuden tukeminen ja vahvistaminen	Eri käyttäjäryhmien osallistaminen palvelujen suunnitteluun	Vähintään yksi toimiva asiakasraati/vastuualue.	Kirsi-Tiina Ikonen
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Uusien palveluiden ja tuotteiden tarjoaminen	Jokaisella vastuualueella on otettu käyttöön vähintään yksi uusi palvelua uudistava toimintatapa.	Kirsi-Tiina Ikonen
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Erilaisissa kehittämisohjelmissa mukana oleminen.	Jokainen vastuualue on mukana vähintään yhdessä kehittämishankkeessa.	Kirsi-Tiina Ikonen
Palveluiden uudistaminen ts. ajassa pysyminen	Henkilöstön koulutus	Jokainen työntekijä on osallistunut viimeisen vuoden aikana vähintään yhteen koulutukseen.	Kirsi-Tiina Ikonen
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Luodaan mahdollisuuksia ja kannustetaan omatoimisen liikunnan ja kulttuurin harrastamiseen.	Kaikki lapset ja nuoret harrastavat jotakin vähintään kerran viikossa.	Pekka Partanen
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Yksilöä kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä edistäviä päätöksiä.	Vähintään 75 % perusopetuksen ja lukiokoulutuksen oppilaista syö koululounaan päivittäin.	Pirjo Heikkilä
Aktiivinen ja hyvinvoiva kaupunkilainen	Virikkeellinen ja turvallinen fyysinen ympäristö.	Vuosittain valmistuu tai peruskorjataan ainakin yksi lähiliikuntapaikka.	Pekka Partanen
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Varhaiskasvatuksessa tarjotaan perheiden tarpeisiin sopivia erilaisia vaihtoehtoja.	90 % perheistä saanut haluamansa varhaiskasvatusmuodon.	Katja Koskela
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Koulut ovat viihtyisiä ja innostavat oppimaan.	90 % lapsista ja nuorista pitää koulunkäynnistä.	Kirsi-Tiina Ikonen
Lasten ja nuorten terveen kasvun ja hyvän oppimisen mahdollistaminen	Luodaan nuorille valmiuksia työelämään.	Twist-paikkojen määrä vähintään edellisvuoden tasolla.	Tarja Immonen

8.6.1 Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto						
Toimintatuotot	11	13	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-700	-851	-894	5,1 %	-899	-899
Netto (=toimintakate)	-689	-838	-894	6,7 %	-899	-899
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	1 481	2 319	2 407	3,8 %	2 407	2 407
Vyörytyskulut	-800	-1 669	-1 716	2,8 %	-1 716	-1 716
Vyörytys, netto	681	650	691	6,3 %	691	691

Toimintasuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallintoon kuuluvat lautakunta, hyvinvointijaosto, toimialajohtaja sekä vastualueiden johtajat. Osa kustannuksista kohdistetaan toimintayksiköihin vyörytyserinä.

Iisalmen kaupunki myöntää vuosittain avustuksia iisalmelaisille rekisteröityneille yhdistyksille kaupunginhallituksen 18.1.2016 § 4 hyväksymän päätöksen mukaisesti. Sivistys- ja hyvinvointitoimiala myöntää vuonna 2018 avustuksia yhteensä 191 600 €. Kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen lisätään 3 000 €.

Avustukset jakaantuvat toiminta-avustuksiin, kohdeavustuksiin, koulutus- ja kurssitoimintaan, apurahoihin ja stipendeihin, liikuntatilojen ja -alueiden kunnossapito- ja ylläpitoavustuksiin. Suurin osa avustusmäärärahasta kohdistuu liikunta-, nuoriso- ja kulttuurijärjestöjen toiminnan tukemiseen (toiminta-avustukset). Kulttuuripalveluiden kohdeavustusmäärärahaa voidaan myöntää myös yksittäisille taiteilijoille ja taiteilijaryhmille.

8.6.2 Varhaiskasvatus-vastuualue

Tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja

Varhaiskasvatuksen vastuualueeseen kuuluvat päiväkotihoido, perhepäivähoito, esiopetus ja kotihoidon tuki sekä palveluseteli.

Varhaiskasvatuksen vastuualueen muodostavat 9 päiväkotia ja 31 perhepäivähoitajaa, joista kaksi on opintovapaalla. Perhepäivähoidon varahoidosta vastaa 8 perhepäivähoitajaa eri päiväkodeissa. Varhaiskasvatuspalveluja tuottaa lisäksi kaupungin valvomana 6 yksityistä päiväkotia, 13 yksityistä perhepäivähoitajaa ja 5 yksityistä ryhmäperhepäiväkotia. Perheiden valinnanvapautta kunnallisen ja yksityisen päivähoidon välillä tuetaan palvelusetelillä.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt 28.8.2017 § 89, että Kangaslamille kaavoitettu päiväkodin tontti luovutetaan päiväkotiyrittäjätoimintaan, mikä tarkoittaa, että kahden kunnallisen päiväkodin toiminta lakkaa 31.7.2018.

Esiopetusta järjestetään kuudessa kunnallisessa ja kaikissa yksityisissä päiväkodeissa sekä erillisissä esiopetusryhmissä Kilpijärven, Kirkonsalmen, Kangaslammin ja Kauppi-Heikin kouluilla. Kouluilla sijaitsevat esiopetusryhmät ovat kokopäiväisiä ja varhaiskasvatuslain alaisia. Partalan ja Hernejärven koulujen esiopetusryhmässä on tarjolla pelkästään esiopetusta ja ne ovat perusopetuslain alaisia. Ryhmä muodostuu, jos hakijoita on riittävästi.

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
Iisalmi	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Varhaiskasvatus						
Toimintatuotot	1 106	1 049	907	-13,5 %	851	851
Toimintakulut	-13 445	-12 415	-12 801	3,1 %	-12 816	-12 849
Netto (=toimintakate)	-12 339	-11 366	-11 894	4,6 %	-11 965	-11 998
Suunnitelmapoistot	-109	-83	-74	-10,8 %	-83	-74
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-447	-799	-837	4,8 %	-837	-837
Vyörytys, netto	-447	-799	-837	4,8 %	-837	-837

Toimintasuunnitelma

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatusta tulee saada perheen tarpeen mukaan myös iltaisin, öisin ja viikonloppuisin. Lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen vähintään 20 h/viikko. Varhaiskasvatuslaki säätelee varhaiskasvatustoiminnan tavoitteet. Toiminnassa tulee huomioida lapsen etu.

Perusopetuslain (§ 26a) mukaan lapsen on osallistuttava ennen oppivelvollisuuden alkamista vuoden kestävässä esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetuksesta vastaavat kunnat, joiden on osoitettava esiopetuspaikka jokaiselle lapselle. Esiopetus toteutetaan opetushallituksen hyväksymien esiopetussuunnitelman perusteiden ja sen mukaan laaditun seudullisen esiopetussuunnitelman pohjalta.

Palveluseteli on otettu käyttöön 1.8.2017 alkaen ja sen myötä on perustettu uusi palveluohjaajan virka. Palveluseteli lisää perheiden vapautta valita varhaiskasvatus-

palveluja yksityiseltä tai kunnalliselta puolelta. Palveluohjaaja ohjaa ja neuvoo perheitä varhaiskasvatuspalveluista.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ehdotetaan alennettavaksi pieni- ja keskituloisilta niin, että maksujen määräytymisen tulorajoja nostetaan ja sisaralennus 2. lapsesta alennetaan 90 prosentista 50 prosenttiin. Tämän vaikutuksena kunnallisen varhaiskasvatuksen hoitomaksutulot pienenisivät arviolta 17 % ja yksityisille varhaiskasvatuspalvelun tuottajille maksettavat palvelusetelimenot kasvaisivat 15 %. Arvioitu vaikutus on noin 555 000 €.

Kahden kunnallisen päiväkodin toiminta lakkaa 31.7.2018 ja toiminta siirtyy yksityiselle palveluntuottajalle. Varhaiskasvatuksen palkoista vähennetään kahden päiväkodin työntekijöiden palkat sekä muut toimintakulut neljältä kuukaudelta. Vastaavasti lisätään palvelusetelimenoja vastaavalle ajalle.

Tilapalvelun strategiaohjelman mukaisesti Paloisten, Heinäkelkan ja Peltosalmen päiväkoteihin on tehty käyttöä turvaavia korjaustoimenpiteitä. Lippuniemen päiväkotia on väistötiloissa Savonian kampuksella (Haukisaarentie 2) Kangaslammin tontille tulevan yksityisen päiväkodin käynnistymiseen saakka. Sointulan päiväkotia on väistötiloissa (Soinlahdentie 43) ainakin toimintakauden 2017–2018 loppuun saakka.

8.6.3 Perusopetus ja lukiokoulutus –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Perusopetuksen ja lukiokoulutuksen vastuualueen muodostavat peruskoulut ja lukiokoulutusta antava Iisalmen lyseo sekä ruokapalvelut. Peruskouluja on 11, joista alakouluja on 10 ja yksi yläkoulu. Tilastointipäivänä 20.9.2017 perusopetuksessa oli 2048 oppilasta ja lukiokoulutuksessa 351 nuorisostaan opiskelevaa sekä 5 aikuisopiskelevaa. Perusopetuksen lisäopetuksessa (lukiokymppi) ei ollut yhtään opiskelevaa.

Valmistuskeittiöitä on vuoden alussa 3 ja jakelukeittiöitä 13.

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Perusopetus- ja lukiokoulutus						
Toimintatuotot	3 688	4 443	4 462	0,4 %	4 462	4 462
Toimintakulut	-23 099	-24 239	-24 802	2,3 %	-25 023	-25 092
Netto (=toimintakate)	-19 411	-19 796	-20 340	2,7 %	-20 561	-20 630
Suunnitelmapoistot	-170	-249	-333	33,7 %	-283	-333
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-693	-1 124	-1 157	2,9 %	-1 157	-1 157
Vyörytys, netto	-693	-1 124	-1 157	2,9 %	-1 157	-1 157

Toimintasuunnitelma

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunnan tehtävä on järjestää sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille maksutonta perusopetusta. Iisalmen kaupungin 11 peruskoulua tarjoavat opetussuunnitelman mukaista opetusta luokille 1–9. Peruskoulun päättäneille nuorille, jotka eivät ole sijoittuneet toisen asteen koulutukseen, on tarjolla lisäopetusta (lukiokymppi) ja maahanmuuttajille perusopetukseen valmistavaa opetusta.

Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma otettiin käyttöön alakouluissa 1.8.2016 ja 7. luokilla 1.8.2017. 8. luokat ottavat sen käyttöön 1.8.2018 ja 9. luokat 1.8.2019. Tämä edellyttää edelleen lisäresurssia uuden opetussuunnitelman mukaiseen oppimateriaaliin ja koulutukseen vuonna 2018 ja suunnitelmavuonna 2019.

Yksi Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelman kärkihankkeista on ”Uudet oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit peruskouluihin” eli ns. digiloikka. Iisalmen kaupungin digiloikka etenee vuosille 2017–2021 hyväksytyn Pedagogisen ICT-suunnitelman mukaisesti. Olvi-säätiön ja A.E. Aminoffin rahaston tekemän lahjoituksen johdosta digiloikka tullaan saamaan maaliin ennakoitua nopeammin. Tämä edellyttää lisäresursseja sekä opettajien koulutukseen että laitehankintoihin. Suunnitelmavuosien 2019–2020 aikana voidaan vähitellen alkaa vähentää painetun oppimateriaalin määrää. Tutoropettajatoiminnan avulla tuetaan uusien opetussuunnitelmien jalkauttamista kouluihin ja digitaalisten menetelmien hyödyntämistä opetuksessa. Kaikki koulut ovat mukana Liikkuva koulu –toiminnassa.

Koulujen peruskorjaukset ja uudisrakentamiset jatkuvat investointisuunnitelman mukaisesti. Runnin koulu valmistuu käyttöönotettavaksi elokuussa 2019.

Ennusteen mukaan oppilasmäärä kasvaa hieman suunnitelmavuosina. Muutoksella ei ole vaikutusta palveluverkkoon. Sen sijaan koulurakennusten huono kunto ja suuri investointitarve luovat paineita palveluverkon muutoksille. Perusopetuksen palveluverkkosuunnitelmassa määritellään seuraavaksi peruskorjattavien ja/tai uudisrakennettavien koulujen järjestys. Entisten tilojen sisäilmaongelmien vuoksi joudutaan uudistamaan laajamittaisesti myös pienkalustoa ja oppimateriaalia.

Lukiokoulutus

Lukio on yleissivistävä 2. asteen oppilaitos, jonne on mahdollista pyrkiä suoritettuaan oppivelvollisuuden. Lukio antaa valmiudet jatkaa opintoja korkea-asteella (yliopistot ja ammattikorkeakoulut) sekä lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa.

Iisalmen lyseossa annettava opetus noudattaa nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaa. Myös aikuisopiskelijat voivat suorittaa lukio-opintoja lyseossa osallistumalla lähiopetukseen joko varsinaisena opiskelijana tai aineopiskelijana. Opinnot on mahdollista suorittaa myös osin etänä. Puhtaasti etäopiskelijat ohjataan muihin aikuislukioihin.

Lukiokoulutuksessa on käynnissä paljon muutoksia. Ylioppilaskokeiden sähköistyminen laajenee edelleen ja syksyllä 2018 enää matematiikan koe suoritetaan paperikokeena. Opetussuunnitelma uudistus etenee sen rinnalla siten, että viimeiset vanhaa opetussuunnitelmaa noudattavat opiskelijat valmistuvat keväällä 2018.

Lukiokoulutukseen ei ole päätetty rahoitusleikkauksia. Odotettavissa kuitenkin on, että edellisellä hallituskaudella jäädytetty rahoitusjärjestelmä uudistus herätetään henkiin lähivuosina.

Suunnitelmavuosina 2019 ja 2020 ei tapahtune suuria muutoksia lukio-opiskelijoiden määrissä. Määrät ovat kasvaneet kolme edellistä vuotta, mutta nyt on odotettavissa pienoinen lasku suuren abiturienttien ikäluokan (130 opiskelijaa) valmistuessa.

Ruokapalvelut

Hoivalaitosten ja päiväkotien ruoanvalmistus hoidetaan Lumakeskuksen alakerran Luoto-keittiössä ja kouluateriat valmistetaan Juhani Ahon koulun sekä Lumakeskus Majakan yläkerran keittiöissä. Ruoanjakoon käytetään oman henkilökunnan lisäksi ostopalvelua. Sijaisuudet hoidetaan paikallisilla sijaisilla ja vuokratyövoimalla. Lippuniemen päiväkodin ruokapalvelut ostetaan Fazer Amicalta väistötiloissa Savonialla. Varhaiskasvatuksen yksityinen palvelutuotanto laajenee. Ei ole vielä tiedossa keneltä uusi toimija tulee ostamaan ateriapalvelut.

Elintarvikkeet hankitaan IS-Hankintojen sopimuksilla ja lähiruokaa ostetaan mahdollisimman paljon.

Yläkoulujen oppilaille annetaan maksuton välipala: näkkileipää, ravintorasvaa ja maitoa.

Suunnitelmavuosina 2019 ja 2020 ei näyttäisi tapahtuvan suuria muutoksia koulujen ja päiväkotien ruokailijamäärissä. SOTE-uudistus saattaa tuoda muutoksia hoivapuolen ruokapalveluun.

8.6.4 Kulttuuri ja vapaa-aika –vastuualue

Tilivelvollinen: kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

Kulttuuri ja vapaa-aika -vastuualueen muodostavat kansalais- ja musiikkiopisto, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä liikunta- ja nuorisopalvelut. Uimahalli kuuluu liikunta- ja nuorisopalvelujen alle ja käsitellään talousarviossa epäitsenäisenä liikelaitoksena (toimintakate).

Talous

Sivistys- ja hyvinvointi	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
Iisalmi	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Kulttuuri ja vapaa-aika, pl. uimahalli						
Toimintatuotot	1 059	863	986	14,3 %	986	986
Toimintakulut	-6 156	-6 341	-6 514	2,7 %	-6 548	-6 558
Netto (=toimintakate)	-5 097	-5 478	-5 528	0,9 %	-5 562	-5 572
Suunnitelmapoistot	-152	-77	-79	2,6 %	-80	-79
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-367	-333	-348	4,5 %	-348	-348
Vyörytys, netto	-367	-333	-348	4,5 %	-348	-348

Toimintasuunnitelma

Yhteistyötä eri toimintayksikköjen kanssa tiivistetään huomioiden etenkin hyvinvointiin liittyvät asiat sekä järjestöyhteistyö. Palveluja tullaan kehittämään kaupungin uusien strategisten tavoitteiden ja painopisteiden pohjalta. Tavoitteissa ja painopisteissä on pyritty huomiomaan osaltaan myös jo tuleva kuntien vastuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Laaja hyvinvointikertomus valmistuu vuoden 2018 aikana. Hyvinvointikertomus antaa myös suuntaviivoja tulevien vuosien kehittämisen painopisteille ja tukee kaupungin strategiaa.

Kansalais- ja musiikkiopisto

Iisalmen kansalaisopisto tarjoaa vapaan sivistystyön opetusta kaikille kuntalaisille, etenkin ikäihmisille. Opiston tarjonnassa korostuvat kädentaitojen ylläpito ja kehittäminen sekä kielenopetus. Maahanmuuttajien ensikosketus suomen kieleen tapahtuu useimmiten kansalaisopistossa. Kansalaisopistolla on oikeus järjestää maahanmuuttajille erittäin tärkeitä valtakunnallisia Yleisiä kielitutkintoja suomen kielessä.

Lakimuutoksen seurauksena luodaan uusi maahanmuuttajien tarpeisiin vastaava perusopetuksen koulutusmalli vapaan sivistystyön toimintana. Toimintaan saadaan 100 % valtionosuus. TE-toimiston arvion mukaan opetusta vuodelle 2018 tarvitaan 18 kurssia eli 504 tuntia. Opiskelijoita arvioidaan olevan 23 ja jokainen opiskelija oikeuttaa 293,31 euron valtionosuuteen/kurssi. Näin ollen vuotuinen kustannus on 121 430 €, mikä katetaan kokonaisuudessaan valtionosuudella.

Opetushallitus on myöntänyt kansalaisopistolle opintoseteliavustuksen ikäihmisten, työttömien ja maahanmuuttajien opintomaksujen alentamiseksi. Opistosta on eläköitynyt viime vuosina kaksi pitkäaikaista käsityön tuntiopettajaa, siksi talousarvioon sisältyy määräraha päätoimisen käsityöopettajan palkkaamiseen

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden sekä kansalaisopiston opetustarjonnan mahdollistama elämyksellisyys, sosiaalisuus, sosiaaliset verkostot ja yhteenkuuluvuuden tunne lisäävät hyvinvointia, terveyttä ja elämän mielekkyyttä. Palveluissa jatketaan monipuolisten palveluiden tuottamista kuntalaisille ja erityistä huomiota kiinnitetään palveluiden saavutettavuuteen ja saatavuuteen.

Ylä-Savon musiikkiopistossa tarjotaan laajan oppimäärän mukaista taiteen perusopetusta musiikissa Iisalmen, Kiuruveden, Pielaveden, Sonkajärven ja Vieremän kunnissa. Musiikkiopistossa on yhteensä 250 pääaineista opiskelijaa sekä 170 musiikkileikkikoululaista. Vuoden 2018 painopisteenä on opiskelijoiden kannustaminen oman musiikin, omien sävellysten tekemiseen. Opetushallitus on myöntänyt tähän tarkoitukseen lisämäärärahan.

Musiikkiopiston opetusta tarjotaan edelleen ensisijaisesti lapsille. Kodin ja musiikkiopiston yhteydenpidon helpottamiseksi musiikkiopistoon hankitaan uusi helpon sähköisen kommunikaation mahdollistava oppilashallinto-ohjelma.

Musiikkiopisto tuottaa edelleen myös Torstaiklassiset-konserttisarjaa, jonka rahoittajina ovat myös kulttuuritoimi ja kansalaisopisto. Talousarvioon sisältyy Steinway-konserttiflyygelin kertaluonteinen peruskorjaus/-huolto sekä määräraha Ylä-Savo sinfonietan konserttiin.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto on paikka, jossa hankitaan ja käytetään tietoa, lainataan erilaisia aineistoja, harrastetaan ja opitaan uutta sekä toimitaan yhdessä. Kunnan tulee huolehtia siitä, että kirjastolla on tarkoituksenmukaiset tilat ja kirjastojärjestelmä, monipuolinen kokoelma ja ammattitaitoinen henkilökunta sekä riittävät aukioloajat.

Iisalmen kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Keskeisenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Toiminta-alueita ovat kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, Kulttuurikeskuksen tilojen hallinnointi, vuokraus ja palvelut, tapahtumat Kulttuurikeskuksessa ja Juhani Ahon museolla, museotoiminta, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito.

Kirjaston toiminnan painopisteitä vuodelle 2018 ovat Ylä-Savon kirjastoverkon asiakaspalvelun kehittäminen, koulun ja kirjaston välisen yhteistyön syventäminen sekä toisen kerroksen tilan muuttaminen tapaamis- ja tapahtumapaikaksi. Kirjaston tiloja avataan enenevässä määrin monipuoliseen käyttöön yhteistyössä kansalaisjärjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Iisalmen kulttuuripalveluissa jatketaan vuonna 2018 työtä tasapuolisen kulttuuri-osallistumisen mahdollistamiseksi monipuolisella omalla tarjonnalla, edullisilla pääsymaksuilla ja tukemalla kulttuuritarjontaa tuottavia yhdistyksiä. Lisäksi kulttuurikasvatus-ohjelmilla taataan lapsille ja nuorille tasavertaisia mahdollisuuksia päästä osalliseksi kulttuurista ja tuodaan kulttuuria osaksi lasten arkea. Prosenttitaideperiaatteen käyttöä edistetään edelleen Iisalmessa valmistuvien julkisten rakennusten osalta.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluissa tehdään laajaa yhteistyötä maakunnallisesti, seudullisesti ja paikallisesti. Tärkeitä yhteistyökumppaneita ovat seudun muut kirjastot (kirjastoverkko Rutakko) ja kulttuuripalvelut, alan maakunnalliset toimijat sekä päiväkodit, koulut ja nuorisopalvelut. Tavoitteena on tarjota kuntalaisille laadukkaita ja monipuolisia palveluita sekä mahdollisuus elinikäiseen oppimiseen.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Liikuntapalvelut vastaavat liikunta- ja nuorisotilojen varauksista, käytön ohjauksesta, viestinnästä ja markkinoinnista, liikunta-, nuoris- ja vammaisjärjestöjen tukemisesta sekä järjestää yhteistyössä eri tahojen kanssa lasten ja nuorten-, aikuisväestön-, ikäihmisten- ja erityisryhmien liikuntaa.

Yhteistyötä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi kehitetään huomioiden mm. syksyllä 2017 pidetyn järjestöillan tuotokset. Järjestöfoorumin kautta kuullaan ja osallistetaan järjestöjä yhteistyöhön terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Ostopalveluilla tuotetaan etsivää nuorisotyötä sekä ohjattua toimintaa lapsille- ja nuorille sekä erityisryhmille.

Liikunta- ja nuorisotilojen ja alueiden verkosto on laaja ja liikuntapalvelut luo edellytyksiä liikunnan omatoimiseen ja järjestöjen ohjaamaan harrastamiseen osallistumalla yhteistyössä teknisen toimen kanssa liikuntapaikkojen ja -ympäristöjen suunnitteluun.

Nuorisopalvelut tarjoaa ryhmä- ja tilatoimintaa, tapahtumia sekä nuorisotyöntekijät jalkautuvat nuorten luo mm. oppilaitoksiin ja kirjastolle. Lisäksi 7–8 -luokkalaisia palkataan Twist-kesätyötoimintaan (tavoitteena 100 nuorta). Ohjaamotila City-käytävällä tarjoaa nuorille tukea ja ohjausta (mm. koulutus ja työllistyminen). Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto (monialainen työryhmä) toimii laaja-alaisesti yli hallintorajojen nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hanketoiminnalla vahvistetaan liikunta- ja nuorisopalvelujen kehittämistä. Kehittämishankkeet ovat oleellinen osa myös hyvinvoinnin edistämistä. Matalankynnyksen harrastustoiminnan kehittämishanke FeelMe loppuu 4/2018 (Ylä-Savon Veturi). Ylä-Savon Ohjaamon -hankerahoitus (ESR) päättyy heinäkuussa 2018. Ohjaamotoiminta jatkuu kaupungin omana toimintana 1.8.2018 eteenpäin. Voimaa Vanhuuteen -ohjelmassa 2017–2019 edetään kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Suunnitelmavuosina 2018–2019 liikunta- ja nuorisopalveluissa painopisteenä tulevat säilymään lapset ja nuoret sekä ikääntyvät ja erityisryhmät. Yhteistyö palvelujen tuottamisessa tulee edelleen olemaan merkittävässä roolissa. Erilaisilla ikääntyville suunnatuilla monipuolisilla matalankynnyksen palveluilla voidaan olennaisesti vaikuttaa ko. ikäryhmän toimintakykyyn ja hyvinvointiin

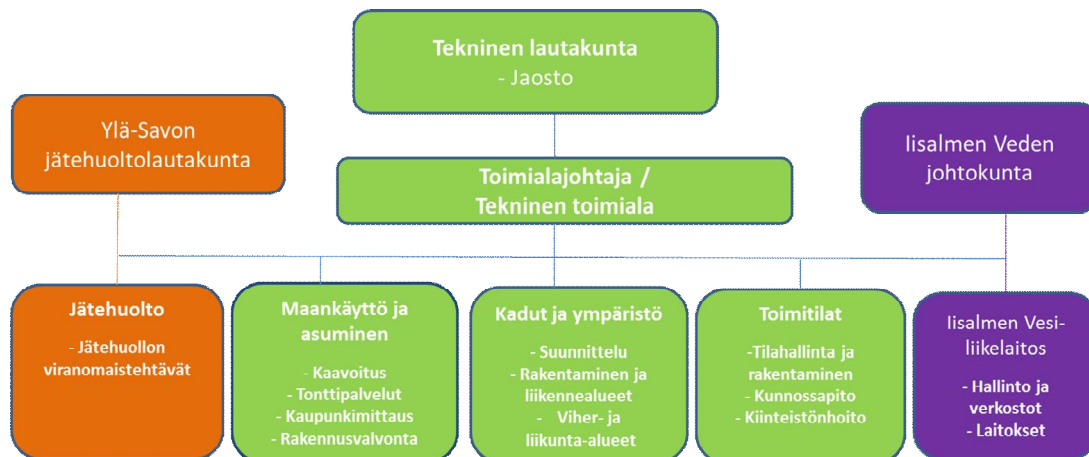
8.6.5 Uimahalli

Sivistys- ja hyvinvointi	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
Iisälä	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Uimahalli						
Toimintatuotot	687	716	696	-2,8 %	716	716
Toimintakulut	-931	-1 184	-1 206	1,9 %	-1 213	-1 214
Netto (=toimintakate)	-244	-468	-510	9,0 %	-497	-498
Suunnitelmapoistot	-157	-14	-18	28,6 %	-4	-2
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-28	-62	-64	3,2 %	-64	-64
Vyörytys, netto	-28	-62	-64	3,2 %	-64	-64

Uimahallin merkitys seudullisena palveluna kaiken ikäisten kansalaisten liikuttajana sekä terveyden ja hyvinvoinnin lisääjänä on merkittävä. Uimahallin palveluihin kuuluvat allas-, kuntosali-, kassa- ja kahviopalvelut. Uimahallin kiinteistön ja tekniikan kunnossapidosta ja siivouksesta vastaa tekninen toimiala. Uimahallin peruskorjauksen hankesuunnitelma esiteltiin kaupunginvaltuustolle 9/2017. Peruskorjauksessa edetään ohjausryhmän ehdotuksen mukaisesti uudisrakentamisen vaihtoehtoon perustuen. Toteutusmuoto, tilaohjelma ja laajuus päätetään uudisrakennuksen hankesuunnittelun täydennyksen yhteydessä. Uudisrakentaminen alkaa aikaisintaan 12/2018. Vuoden 2019 talousarvion laadinnan yhteydessä huomioidaan mm. henkilöstön asema toiminnan keskeytyksen aikana. Uimahalli jatkaa ns. epäitsenäisenä liikelaitoksena (nettobudjetointi). Uimahallin tulotavoitteeseen pääseminen edellyttää vähintään 162 000 kävijää sekä aukioloaikojen ja palvelujen pysymistä vuoden 2017 tasolla.

Suunnitelmavuosina 2019–2020 käynnistetään tarkempi suunnittelu uuden uimahallin toimintaan ja palveluihin liittyen. Hallin sijoituspaikkaratkaisulla on merkitystä sekä uimahallin tuloihin että menoihin. Kun paikka ja aikataulu on päätetty, tehdään tarvittavat muutokset talousarvioon.

8.7 Tekninen lautakunta

Tekniseen toimialaan kuuluvat seuraavat viisi vastuualuetta: jätehuolto, maankäyttö- ja asuminen, kadut ja ympäristö, toimitilat sekä Iisalmen Vesi -liikelaitos.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan alaisuudessa toimiva jätehuolto -vastuualue vastaa jätehuollon viranomaistehtävistä ja jätehuollon suunnittelusta ja kehittämisestä jätelain puitteissa.

Teknisen lautakunnan alaisuudessa toimii kolme vastuualuetta:

Maankäyttö ja asuminen -vastuualue vastaa maaomaisuuden hallinnosta, maankäytön suunnittelusta, paikkatietohallinnasta ja kiinteistörekisterin pitämisestä sekä rakennusvalvonnasta. Vastuualue kehittää yhdyskuntarakennetta sekä luo edellytyksiä asumisen ja elinkeinoelämän toimintaympäristöille.

Kadut ja ympäristö -vastuualue vastaa julkiseen käyttöön tarkoitettujen kaupungin omistamien alueiden hallinnosta, suunnittelusta, rakentamisesta sekä ylläpidosta. Vastuualue toimeenpanee laadittuja asemakaava- ja ulkoisen alueen suunnitelmia yhdyskuntarakenteen erilaisille toiminnoille sekä asumiselle ja elinkeinoelämälle.

Toimitilat -vastuualue vastaa kaupungin omistuksessa olevien toimitilojen hallinnosta, ylläpidosta ja vuokraamisesta sekä näiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä sekä vastaa toimitilojen järjestämisestä kaupungin eri yksiköille.

Iisalmen Vesi -liikelaitos on Iisalmen veden johtokunnan alaisuudessa toimiva kunnallinen liikelaitos, joka vastaa laadukkaista vesihuollon palveluista, vesihuollon kehittämisestä sekä vesihuollon verkostojen ja laitosten kunnossapidämisestä ja uudisrakentamisesta.

Henkilöstö (htv) vastualueittain

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Hallinto	Vakituiset	3,0	1,0	1,0	1,0	1,0
	Määräaikaiset	0	0	0,2	0	0
	Yhteensä	3,0	1,0	1,2	1,0	1,0
Maankäyttö ja asuminen						
	Vakituiset	46,0	19,0	17,6	17,0	17,0
	Määräaikaiset	9,8	1,0	1,0	1,0	1,0
	Yhteensä	55,8	20,0	18,6	18,0	18,0
Kadut ja ympäristö						
Vuoden 2016 luvut sis. Maankäyttö ja asuminen -lukuihin	Vakituiset		34,1	34,9	32,9	31,9
	Määräaikaiset		15,5	13,0	13,0	13,5
	Yhteensä		49,6	47,9	45,9	45,4
Toimitilat						
	Vakituiset	21,1	37,1	37,6	37,6	37,6
	Määräaikaiset	5,2	3,1	3,9	3,2	3,2
	Yhteensä	26,3	40,2	41,5	40,8	40,8
Yhteensä	VAKITUISET	70,1	91,2	91,1	88,5	87,5
	MÄÄRÄAIKAISET	15,0	19,6	18,1	17,2	17,7
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	85,1	110,8	109,2	105,7	105,2

Henkilöstöstä on vakinaista tuntipalkkaista henkilöstöä maankäyttö- ja asuminen - vastuualueella 4 henkilöä, kadut ja ympäristö -vastuualueella 13 henkilöä ja toimitilat - vastuualueella 7 henkilöä.

Viher- ja liikunta-aluepäällikön palkkausmäärärahat kokonaisuudessaan kadut- ja ympäristö -vastuualueelle. Vuonna 2017 palkasta 50 % maksettu toimitilat - vastuualueelta.

Laskennallisen eläkeiän saavuttaa neljä henkilöä. Virkojen/tehtävien täyttö tai sisäiset järjestelyt ratkaistaan tapauskohtaisesti erikseen.

Kunnallistekniikan rakentamisen tuntipalkkaisen henkilökunnan palkkausmäärärahoja siirretään n. 22 000 euroa investointimenoista käyttötalouteen. Työvoiman yhteiskäyttö tasaa kuormitusta ja vältetään lomautukset. Kaksi henkilöä rakentamisesta siirtyy toimitilat vastuualueelle ja kaksi henkilöä viher- ja liikunta-alue yksikköön talvikaudeksi.

Avoinna oleva kiinteistönhoitajan osa-aikainen tehtävä täytetään kokoaikaisesti korvaamaan poistunutta henkilöstöä. Uimahallin kiinteistönhoidon henkilöstövajausta paikataan ostopalvelulla uuden hallin valmistumiseen saakka.

Rakennusvalvonnassa rakennuslupainsinööri jää eläkkeelle 1.2.2018. Virkaa hoidetaan eläköitymiseen saakka viransijaisuudella syksystä 2017 lähtien. Palkka katetaan rakennusvalvonnan toimisto- ja asiantuntijapalvelut määrärahasta.

Maakäyttö- ja asuminen -vastuualueella määräaikaisia teknisen alan harjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä palkataan kulloinkin ilmenevän tarpeen ja olevien talousarvioresurssien mukaisesti.

Liikenneväylien ylläpidossa käytetään määräaikaista kausityöntekijöitä, joista yksi vakinaistetaan jatkuvan työntekijävajauksen vuoksi. Puistojen ylläpito toteutetaan kausityöntekijöitä, opiskelijoita ja työllistettyjä käyttäen. Maa- ja metsätiloissa määräaikaisten metsuri osan vuodesta. Liikuntapaikkojen ylläpidossa kaksi määräaikaista kausityöntekijää sekä kesätyöntekijöitä.

Tilapalvelukoordinaattorin määräaikaista työsuhdetta jatketaan vuoden 2018 loppuun toimitilat –vastuualueella. Kustannusvastuu on Ylä-Savon SOTE kuntayhtymällä.

Toimitilat –vastuualueelle palkataan työnjohtoon ruuhka-apua kesäkaudeksi n. 5 kuukauden ajaksi. Palkka maksetaan talousarvion investointiosasta.

Edellisten lisäksi toimitilat -vastuualueella määräaikaista henkilöstöä kiinteistön-hoidossa, kiinteistöjen kunnossapidossa ja siivouksessa n. 2,5 htv.

Yksiköiden asiantuntijapalveluihin varattua määrärahaa voidaan tarvittaessa käyttää myös määräaikaisten henkilöstön palkkaamiseen.

Laskennallisen eläkeiän saavuttaa kaksi henkilöä v. 2019 ja kahdeksan henkilöä v. 2020. Virkojen/tehtävien täyttö tai sisäiset järjestelyt ratkaistaan tapauskohtaisesti erikseen. Kaavoituksesta vähennetään toinen paikkatietosuunnittelija eläköitymisen myötä, sisäinen järjestely korvaavasta henkilöstä toteutettiin organisaatiouudistuksen yhteydessä. Ylläpitotehtävissä eläköitymistä yhteydessä selvitetään alueurakoinnin mahdollisuus laajempaan kokonaisuutena.

Henkilöstön on pysyttävä ajan tasalla muuttuvista määräyksistä. Tämä vaatii jatkuvaa kouluttautumista. Esimiehiä kannustetaan johtamista tukeviin koulutuksiin.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunki- ympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Vuoden aikana rakennuksille tehty esteettömyyskartoitukset vähintään 7 kpl.	Kari Nissinen
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Seudullinen korjausneuvoja Iisalmi vastuukuntana.	Seudullinen sopimus asiasta tehty 31.12.2018.	Sari Niemi, Jarno Repo
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuorovaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Sidosryhmien lausunnot merkittävimmässä hankkeissa. Järjestetty vuorovaikutustilaisuudet kansalaisten ja sidosryhmien kanssa 3 kpl.	Kari Nissinen, Jyrki Könttä, Sari Niemi
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Kartoitukset ja vuoro-vaikutus suunnittelussa, rakentamisessa, päätöksenteossa sekä kuntalaisyhteistyössä.	Liikennevahinkojen määrä vähenee edellisen viiden vuoden keskiarvoon nähden.	Jyrki Könttä
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Toteutetaan kuntalaiskysely, jonka toteutumisesta seurataan valtuustokauden aikana.	Kuntalaiskysely toteutettu 31.12.2018 mennessä.	Jyrki Könttä
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kaupungin yleiskaavan uusiminen.	Kaupungin yleiskaava luonnosvaiheessa 31.12.2018.	Sari Niemi
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/ periaatteiden uusiminen	Käyttötarkoituksen muutokset ja joustavuus kaavaluonnos- tai kaavaehdotusvaiheeseen, kerrosala 5000 k-m ² tai 5 ha.	Sari Niemi
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Asemakaavoja ajantasaistaessa otetaan käyttöön vajaakäyttöisiä alueita. Saavutettavuus ja liikenneyhteydet mukaan palveluverkkosuunnitteluun. Maapolitiikan keinojen rohkea käyttäminen/ periaatteiden uusiminen	Asemakaavojen toteuttaminen maapolitiikan keinoin, tehty kiinteistöjärjestelyt 5 kpl.	Sirkku Eloranta
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Kiertotalouden edistäminen.	KieRre-hanke: energian, liikenteen ja materiaalien hyödyntämishankkeet osana suunnittelua ja rakentamista. 3-4 kpl hankkeita.	Sari Niemi, Jyrki Könttä, Sari Nissinen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Seudullinen rakennusjärjestys uusitaan.	Rakennusjärjestys esitys valmis seudullisena 31.12.2018 mennessä.	Jarno Repo
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Lupahallinnon kehittäminen seudullisena (kuntaliiton yleiskirje 22/ 2017). Seudullisten sähköisten asiakasjärjestelmien kehittäminen.	Seudullinen teknisen toimialan tietojärjestelmä käytössä 2020 Sähköisten asiointipalvelujen kehittäminen hyväksytyn tiekartan mukaan 2020	Juhani Räisänen, Jarno Repo, Ilkka Niskanen, Sirkku Eloranta, Sari Niemi
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilat ovat tehokkaassa käytössä. Tiloja markkinoidaan .	Vuokratelpoisten tilojen keskimääräinen vuokrausaste vuoden aikana vähintään 95 %.	Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti
Terveet ja toimivat toimitilat	Tarpeettomista tiloista luovutaan.	Tarpeettomiksi käyneitä rakennuksia poistuu 2 kpl purkamisen/myynnin johdosta.	Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti
Terveet ja toimivat toimitilat	Panostetaan toimitilojen terveellisyys.	Useampi kuin yksi sisäilmailmoitus tulee korkeintaan viidestä kiinteistöstä.	Kari Nissinen
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitilastrategia päivitetään ja se on käytössä.	Toimitilastrategian toteutuminen.	Kari Nissinen
Terveet ja toimivat toimitilat	Toimitiloja uusitaan tai peruskorjataan.	Uusittavien /peruskorjattavien toimitilojen määrä 4000 brm ²	Kari Nissinen, Pirjo Kaisanlahti
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Innovatiivisten palvelu- ja senioriasumisen kohteiden kehittäminen.	Senioriasumisen hankkeita konsultoitu 3 kpl.	Sari Niemi
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Veturitallin alueen suunnitelman täydentäminen ja kunnallistekniikan rakentaminen. Moderni puukaupunki Paloisjärven rantamaisemassa.	Veturitallin alueen kaavamuutos valmistuu 31.6.2018. Veturitallin alue luovutuskunnossa ja tontinluovutus käynnistynyt 31.12.2018.	Jyrki Könttä, Sirkku Eloranta, Sari Niemi
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Marjahaka- Ahmo -työpaikka-alueen kehittämishankkeen toteuttaminen	Marjahaka-Ahmo alueen kehittämishanke käynnistyy.	Jyrki Könttä, Sari Niemi, Sirkku Eloranta
Korkeatasoiset asuin- ja työpaikkatonttialueet	Kaupungin tonttivarannon ylläpito.	Eri puolilla kaupunkia luovutettavissa olevia tontteja asumisen ja elinkeinoelämän käyttöön: ok-tontteja 56 kpl ja teollisuus-tonttialueita 47 ha.	Sirkku Eloranta

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Siisti Iisalmi	Kuntalaisten ja järjestöjen aktivointi ympäristöasioissa.	Toteutetaan vuosittain vähintään yksi uusi teema/kohde (Siisti Iisalmi -kampanja).	Jyrki Könttä
Liikkumaan houkuttelevat liikuntareitit ja puistot	Viheraluejärjestelmän toteuttaminen kaavoituksessa, maapolitiikassa ja rakentamisessa (inv ohjelma).	Liikunta- ja ulkoilupaikat lisääntyvät monipuolisesti eri puolilla kaupunkia: Kustaa Adolfin kirkon pohjoispuolelle rantaraitti (400 m), historiapolun kunnostus Mansikka-niemellä, Tannurin saaren rantautumispaikka, Kirkonmäen lähiliikuntapaikka, rakennelmien ja kalusteiden peruskorjaus ulkoilu- ja venereittien taukopaikoilla.	Jyrki Könttä
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Kulttuuriympäristön analysointi osana kaavoitusta ja ympäristön rakentamista.	Toteutuneet kulttuuriympäristön kaavat, selvitykset ja yleissuunnitelmat yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Yhteensä 3 kpl.	Sari Niemi
Tunnetut kulttuuriympäristö, ympäristötaide, historia ja tarinat. Viihtyisä keskusta vesistöjen keskellä	Keskustan kehittämissuunnitelman jatkototeutus.	Linja-autoaseman aukion ja Satamakadun rakennus- ja muutostyöt valmiit.	Jyrki Könttä

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen v. 2018 - 2027 on valmis vuoden loppuun mennessä.	Kari Nissinen, Jyrki Könttä, Juhani Räisänen
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso pääväylillä 80 %, muulla katuverkolla 70 %).	Korjausvelan määrä vähenee edelliseen vuoteen nähden.	Jyrki Könttä
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso 75 % toimitiloilla).	Toimitilojen osalta korjausvelka on pienempi kuin vertailutason korjausvelka. Vertailutasona vuoden 2017 korjausvelka 25,1 milj. euroa (kustannustasokorjaukset Haahtela-indeksiin mukaan).	Kari Nissinen
Toimitilojen harkittu omistus	Vaihtoehtoisten ratkaisujen etsiminen toimitilojen omistukselle.	Hankesuunnitelmissa on esitetty eri omistusmuotojen vertailu niiden kohteiden osalta, joista voidaan toimitilastrategian mukaan luopua.	Kari Nissinen
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Rakennusvalvonnan taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Toimintakate vastaavien seutukaupunkien tasolla.	Jarno Repo

8.7.1 Teknisen keskuksen hallinto

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Hallinto						
Toimintatuotot	59	35	27	-22,9 %	27	27
Toimintakulut	-2 229	-2 176	-2 227	2,3 %	-2 227	-2 227
Netto (=toimintakate)	-2 170	-2 141	-2 200	2,8 %	-2 200	-2 200
Suunnitelmapoistot	-3	-9	-11	22,2 %	-11	-11
Vyörytystuotot	644	901	925	2,7 %	925	925
Vyörytyskulut	-260	-607	-624	2,8 %	-624	-624
Vyörytys, netto	384	294	301	2,4 %	301	301

Toimintasuunnitelma

Pääasiassa pelastustoimen sekä teknisen lautakunnan ja jaoston sekä toimialajohtajan tuotot ja kulut.

Toimialajohtaja jää eläkkeelle keväällä 2018. Vuosilomakertymien vuoksi kahden kuukauden palkkausmääräraha päällekkäin uudelle viranhaltijalle.

Pelastustoimen kuntaosuus Pohjois-Savon pelastuslaitokselle 1 820 000 euroa.

8.7.2 Maankäyttö ja asuminen –vastuualue

Tilivelvollinen: toimialajohtaja

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- kaavoitus (yleis- ja asemakaavoitus sekä asumiseen liittyvät linjaukset)
- tonttipalvelut (kiinteistörekisterin ylläpito, tonttien muodostus ja luovutus sekä maaomaisuus)
- kaupunkimittaus (paikkatiedon hallinta sekä mittaukset)
- rakennusvalvonta (rakentamisen neuvonta, valvonta ja luvat)

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Maankäyttö ja asuminen						
Toimintatuotot	1 932	1 685	1 890	12,2 %	1 890	1 890
Toimintakulut	-1 206	-1 250	-1 184	-5,3 %	-1 184	-1 184
Netto (=toimintakate)	726	435	706	62,3 %	706	706
Suunnitelmapoistot	-17	-41	-57	39,0 %	-57	-57
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-110	-80	-73	-8,8 %	-73	0
Vyörytys, netto	-110	-80	-73	-8,8 %	-73	0

Toimintasuunnitelma

Rakennuslupainsinöörin toimenkuvaa laajennetaan lupahallinnon tietojärjestelmien ja seudullisten sähköisten palvelujen kehittämiseen nykyisten rakennusvalvontatehtävien ohella ja virkanimike muuttuu rakennusvalvontainsinööriksi vastaamaan paremmin uutta tehtäväkuvausta.

Sähköinen asiointi muuttaa toimintaympäristöä ja tuo haasteita asiakirjojen käsittelyyn ja resurssien kohdentamiseen. Kuntalaisilla on kuitenkin lakisääteinen oikeus hoitaa mm. rakennusvalvonnan asiointi paperisena jatkossakin. Sekä paperisen että sähköisen asiointin järjestäminen samanaikaisesti lisää prosessien päällekkäisyyksiä sekä lisää resurssitarvetta muutosprosessin aikana asiakirjojen ja tietokantojen konvertointiin. Edellyttää tiivistä yhteistyötä i-pointin kanssa.

Talousarviovuonna rakennusvalvonnan osalta rakentamisen määrän arvioidaan pysyvän samalla tasolla tai hieman lisääntyvän 2017 tasosta rakennuslupamäärillä sekä rakennetulla kerrosalalla mitattuna. Rakentamisen painopisteiden arvioidaan olevan teollisuus- ja liikerakentamisessa sekä korjausrakentamisessa. Pientalo-rakentamisen arvioidaan säilyvän vähäisenä. Rakennusvalvonnan kokonaistyömäärään nähden pientalorakentamisen vaikutus säilyy vähäisenä.

Kaavoituksen osalta keskitytään koko kunnan yleiskaavatyöhön. Erityisen tärkeää on sovittaa palveluverkkosuunnittelu maankäytön suunnitteluun. Tämä tapahtuu erityisesti hyödyntäen hankittua paikkatieto-osaamista ja -järjestelmiä. Asemakaavoituksessa painopiste tulee olemaan elinvoimaa ja työpaikkaomavaraisuutta sekä palveluverkkoa palvelevissa hankkeissa. Esim. Ahmon alueen asemakaavoitus, Sote-kampus -hanke sekä palveluverkon uudistaminen. Asemakaavan muutoshanke Kivirannalla on työohjelmassa.

Marjahaka-Ahmo työpaikka-alueen laajentamista ja kehittämistä varten haetaan hankerahoitus asemakaavoitusta ja kunnallistekniikan rakentamista varten. Omana työnä keskitytään palveluverkon uudistamista koskeviin hankkeisiin.

Tonttien vuokratuotot ovat 815 000 euroa. Tonttien myyntivoitot ovat 499 000 euroa (lisäystä 200 000 euroa). Asumisen tonttien kysyntä jatkunee aiempia vuosia vähäisempänä.

Tuleva maakuntauudistus ei muuta nykyisiä teknisen toimen palveluja. Keskustelu viranomaistoimien yhdistämisestä ja seudullisesta rakennusvalvonta- ja ympäristötoimesta on käynnistetty eri tahojen sekä kuntapäättäjiä kanssa. Viranhaltijapuolella on selkeä käsitys seudullisen rakennusvalvonta- ja ympäristötoimen yhteisen organisoinnin tarpeesta. Nykyiset rakennusjärjestys, ympäristönsuojelu- ja jätehuoltomääräykset ovat jo seudullisia.

Seudullisen tietojärjestelmän on suunniteltu vaihtuvan lähivuosien aikana Siton Paikkanen -tuotteesta Trimblen Locus -tuotteeksi. Trimblen Locus on jo käytössä mm. kaavoituksessa sekä kaupunkimittauksessa. Tavoitteena on myös lupapalvelujen ja seudullisen paikkatiedon uudistaminen järjestelmään. Kahden päällekkäisen järjestelmän ylläpitäminen ei ole taloudellisesti järkevää. Tietojärjestelmän muuttaminen, nykyisen tietokannan siirtäminen sekä luvanhallintasovelluksen rakentaminen uuteen järjestelmään vaatii kertaluontoisia investointeja sekä henkilöresursseja maankäyttö- ja asuminen vastualueen järjestelmämuutoksen koordinointiin. Tavoitteena on suunnitelmakauden lopulla kokonaan sähköiset palvelut asiakkaille. Tiekartta muutoksille on tehty 2020 saakka.

Kaavoituksessa koko kunnan yleiskaava on tavoitteena saada suunnitelmavuosina kaupunginvaltuuston käsittelyyn. Lisäksi jatketaan palveluverkkoa ja elinvoimaa palvelevien asemakaavojen työstämistä esim. Ahmon alueen asemakaava. Lisäksi työohjelmiin otetaan palveluverkkoa tukevia hankkeita. Asemakaavojen muutos-hankkeet keskittyvät erityisesti vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseen. Lippuniemen alueen asemakaava Linkinniemen osalta otetaan työohjelmaan.

Maapolitiikan periaatteet päivitetään suunnitelmavuosina mm tonttien luovutuksen, aluehintamallien osalta. Kaavoitettavan raakamaan hankinnan tarve vähenee ja painopiste siirtyy kaavaa toteuttaviin kiinteistöjärjestelyihin.

8.7.3 Kadut ja ympäristö –vastuualue

Tilivelvollinen: kaupungininsinööri

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt:

- suunnittelu (vesihuollon, liikennejärjestelmän ja yleisten alueiden suunnittelu)
- rakentaminen ja liikennealueet (katujen, yleisten alueiden ja niihin liittyvien verkostojen rakentaminen sekä liikenneväylien ylläpito ja yksityistie)
- viher- ja liikunta-alueet (viher- ja liikunta-alueiden sekä maa- ja metsätilojen ylläpito)

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Kadut ja ympäristö						
Toimintatuotot	568	2 056	2 001	-2,7 %	2 001	2 001
Toimintakulut	-3 051	-3 922	-4 051	3,3 %	-4 064	-4 072
Netto (=toimintakate)	-2 483	-1 866	-2 050	9,8 %	-2 063	-2 071
Suunnitelmapoistot	-3 104	-3 119	-3 007	-3,6 %	-3 007	-3 007
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-329	-251	-255	1,6 %	-255	-255
Vyörytys, netto	-329	-251	-255	1,6 %	-255	-255

Toimintasuunnitelma

Vastuualue vastaa kaupungin yleisten alueiden ylläpidon lisäksi kaupungin kiinteistöjen piha-alueiden ylläpidosta. Piha-alueiden talvikunnossapito hankitaan ostopalveluna paikallisilta koneyrityksiltä ja kesäkunnossapitotyöt tehdään toistaiseksi omana työnä määräaikailla työntekijöillä. Toritoiminnan järjestäminen hankitaan ostopalveluna kauppahallin suutarilta.

Talousarviovuonna katujen peruskorjaus painottuu päällysteiden uusintaan. Lippuniemen sorapintaisten katujen peruskorjausta ja vesihuollon uusimista jatketaan. Kivirannan liikealueella Teräskatu peruskorjataan ja vesihuolto uusitaan. Linja-autoaseman aukion laitur- ja pysäköintijärjestelyt muutetaan ja Satamakadulle rakennetaan lisäkaista etelään kääntyville.

Pihlajaharjussa ja Veturitallin asuntoalueella tehdään päällystys- ja viimeistelytyötä. Ratapellon teollisuusalueelle rakennetaan teollisuustonttien sisäinen huoltotie, johon haetaan investointitukea Pohjois-Savon liitolta.

Ulkoilureittien rakentamista jatketaan Kustaa Aadolfin kirkon pohjoispuolella. Lähiliikunta-alueen rakentaminen kirkonmäen koulukampusalueella aloitetaan. Pihlajaharjussa kunnostetaan Hirsikankaan leikkikenttä.

Selvitetään yleisten alueiden hallinta- ja käyttöoikeussopimukset mm. seurakunnan omistamilla maa-alueilla.

Katujen talvikunnossapidosta hoidetaan 65 % katupituudesta alueurakoina. Ostopalvelujen kustannusosuus koko vuoden kunnossapitotöistä on noin 40 %.

Viher- ja liikunta-alueiden aluehoitourakkaa valmistellaan määrittämällä sitä koskevat alueet ja laatimalla tarjouspyyntö. Tarjouskilpailulla selvitetään, onko hoidon hankinta ostopalveluna kokonaistaloudellisesti edullista. Aluksi mahdollinen aluehoitourakka koskisi pääasiassa viheralueiden hoitoa, mutta jatkossa eläköitymisten myötä sitä voisi laajentaa myös osittain liikunta-alueille.

Työvoiman yhteiskäyttöä vastuualueen ja toimialan sisällä lisätään.

Toimitilat -vastuualueen kanssa suunnitellaan varikon toiminnallisia muutoksia tilojen käytön näkökulmasta. Samalla selvitetään korjaamojärjestelyt eli voidaanko osa korjaamopalveluista sisällyttää kaluston leasing-sopimukseen ja selvitetään mahdolliset puitesopimukset paikallisten korjaamojen kanssa.

Katuverkkoa koskevan korjausvelka-analyysin pohjalta on arvioitu liikenneväylien peruskorjauksen vuotuiseksi investointitarpeeksi pitkällä aikavälillä 1,2 milj.euroa/vuosi, mikä on huomioitu investointiohjelmassa. Analyysin pohjalta päivitetään katujen pitkän tähtäimen peruskorjausohjelma, jossa otetaan huomioon ikääntyneen vesihuolto-verkoston kasvava korjausvelkamäärä.

Metsän myynniksi on suunniteltu 120 000 euroa, jossa vähennystä edellisvuoteen 80 000 euroa.

Yksityistieavustuksiin on varattu noin 240 000 euroa. Avustusmäärä vuoden 2017 tasolla.

Suunnitelmavuosina katujen peruskorjausta toteutetaan päivitetyn peruskorjausohjelman mukaisesti samalla korjausvelkaa pienentäen. Peruskorjaukset painottuvat sorapintaisten katujen ja niiden vesihuollon uusimiseen Lippuniemessä ja Makkaralahdella sekä päällysteiden uusintaan. Siltojen peruskorjaus aloitetaan tarkastusten ja peruskorjaussuunnitelmien pohjalta. Ydinkeskustan ja Pohjolankadun katutilojen kehittämistä jatketaan viihtyisämmiksi ja turvallisemmiksi. Sataman aallonmurtajalaituri uusitaan uudella laituriratkaisulla.

Uusien asuinalueiden toteutusta Pihlajaharjussa ja Ohenmäessä toteutetaan suunnitelmavuosina kysynnän mukaan. Lähiliikunta-alueita kehitetään kirkonmäellä, Kangaslammilla, Kankaan liikuntapuistossa ja Runnilla yhtä aikaa kouluverkon uudistamisen kanssa. Terveyttä ja turvallisuutta edistävää elinympäristöä kehitetään viheraluejärjestelmän ja liikenneturvallisuussuunnitelman pohjalta.

Viher- ja liikunta-alueiden ylläpitoa kehitetään edelleen oman työn ja ostopalvelun tehtäväkokonaisuuksia muodostamalla.

Vastuualueen tavoitteena suunnitelmavuosina on korjausvelan hallittu pienentäminen. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

8.7.4 Toimitilat-vastuualue

Tilivelvollinen: tilapalvelun johtaja

Toimitilat –vastuualue koostuu kolmesta eri toimintayksiköstä:

- Tilahallinta ja rakentaminen
- Kiinteistönhoito
- Kunnossapito

Tilahallinta ja rakentaminen –toimintayksikön tehtävänä on järjestää toimitilat kaupungin eri yksiköille. Yksikkö vastaa kaupungin toimitilojen hallinnasta, vuokraamisesta sekä rakennushankkeiden suunnittelu- ja rakennuttamistehtävistä. Kiinteistönhoito- ja kunnossapito –toimintayksiköiden tehtävänä on järjestää kiinteistöjen ylläpito sekä pitää kaupungin omistamat toimitilat hyvässä toimintakunnossa. Kiinteistönhoitotehtäviin kuuluvat mm. lämmön, sähkön ja veden hankinta sekä kiinteistöhuolto-, jätehuolto-, siivous- ja vartiointipalvelujen järjestäminen. Keskeisiä kunnossapitotehtäviä ovat esimerkiksi kiinteistöjen kuntokartoitukset sekä niiden pohjalta tehtävät vuosikorjaukset. Kiinteistönhoitoa ja kunnossapitoa järjestetään sekä kaupungin omana toimintana että ostopalveluina.

Talous

Tekninen lautakunta	Tp 2016	TA 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Toimitilat						
Toimintatuotot	9 257	11 716	12 006	2,5 %	12 006	12 006
Toimintakulut	-6 766	-8 695	-9 238	6,2 %	-9 259	-9 266
Netto (=toimintakate)	2 491	3 021	2 768	-8,4 %	2 747	2 740
Suunnitelmapoistot	-2 222	-2 718	-3 318	0,0 %	-4 010	-4 457
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-193	-556	-589	5,9 %	-589	-589
Vyörytys, netto	-193	-556	-589	5,9 %	-589	-589

Toimintasuunnitelma

Merkittäviä toimintaympäristöä muuttavia tekijöitä ovat väestön ikääntyminen ja sisäilmaongelmat. Ikääntyvälle väestölle on pystyttävä tarjoamaan entistä esteettömämpiä tilaratkaisuja. Terveiden toimintaympäristöjen tuottaminen nähdään toimitilat –vastuualueella kaikkein keskeisimpänä tulevaisuuden haasteena. Sisäilma-asiantuntijoiden käyttö sekä rakennuttamisessa että kiinteistöjen ylläpidossa nousee jatkossa entistä tärkeämpään rooliin.

Vuonna 2018 käynnistyviä uusia hankkeita ovat uimahallin ja Runnin koulun uudisrakennukset. Kouluverkkoratkaisusta riippuen Kirkonsalmen koulun sisäilma- korjausten 3. vaihe viedään läpi pääasiassa kesän aikana. Myös terveyskeskuksen peruskorjauksen 3. vaihe käynnistyy, joskin sen tarkka aikataulu on kytköksissä terveyskampushankkeen etenemiseen. Kirkonsalmen palvelukeskuksella viedään läpi merkittävä yläpohja- ja vesikattooremontti. Veljeskodin kiinteistössä tehdään käytettävyyttä turvaavia välttämättömiä sisäilmakorjauksia ja toiminnallisia muutostöitä. Hernejärven koulun uudisrakennuksen suunnittelu aloitetaan. Edvin Laineen koululla tehdään sisäilmakorjauksia ja Juhani Ahon koululla kunnossapitoluonteisia korjaustöitä. Kulttuurikeskuksella tehdään muutostöitä uusien arkistotilojen rakentamiseen liittyen. Myös kaupungintalon sisäilmakorjaukset ja niihin liittyvät toimitilajärjestelyt viedään loppuun vuoden 2018 aikana. Liikuntahallilla uusitaan lattiapinnoite ja tehdään rajattuja sisäilmakorjauksia.

Aloitetaan uuden uimahallin suunnittelu. Käyttötaloudessa varaudutaan nykyisen uimahallin ylläpitoon koko kalenterivuoden ajan. Savonian väistötilojen osalta varaudutaan koko toimintavuoden vuokratuluihin.

Vastuualueen toimintaa ohjaa vuoden alusta käyttöön otettava uusi toimitilastrategia. Vuoden aikana päivitetään myös kiinteistöjen korjausvelkalaskelmat ja pidemmän aikavälin investointisuunnitelma.

Suunnittelussa ja rakennuttamisessa huomioidaan Terve Talo –ohjeistot ja Kuivaketju 10 –toimintamallit.

Kiinteistönhoidossa otetaan käyttöön kiinteistöjen ja tilojen käyttöohjeet. Sisäilma-asioissa sekä käyttäjien että toimitilat -vastuualueen toimintaa ohjaa sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi kehitetty toimintamalli. Rakennusten energiataloudellisuutta seurataan ja energian käyttöä ohjataan tavoitteiden mukaisesti sisäilman laadun sallimissa rajoissa.

Kunnossapidon osalta panostetaan kiinteistöjen kunnossapitokierroksiin ja kunnossapidon suunnitteluun. Kunnossapitotyöt tehdään suunnitelmallisesti kiinteistöjen vuosikorjausten yhteydessä. Hankitaan ja kehitetään tarkoituksenmukaisia suunnitteluohjelmistoja kunnossapidon suunnittelua varten.

Puretaan 2-3 tyhjilleen jäänyttä rakennusta. Myydään aktiivisesti toimitilastrategiassa myytäväksi määritellyjä rakennuksia.

Kaikkia toimitilat -vastuualueen toimintoja toteutetaan sekä yksikön omana toimintana että ostopalveluina.

Ulkoisten vuokrien korotus 1,1 %. Sisäisten ylläpitovuokrien korotus 1,1 % ja pääomavuokrien korotus 0,5 %.

Vastuualueen tavoitteena on korjausvelan hallittu pienentäminen. Tätä seurataan vuosittain toimenpideohjelmassa.

Kaupungin rakennuksissa on korjausvelkaa tällä hetkellä noin 25 miljoonaa euroa. Investointisuunnitelman mukaiset investoinnit pienentävät korjausvelkaa lähitulevaisuudessa merkittävästi. Valitusta palveluverkkoratkaisuista riippuen korjausvelka vähenee sekä pienten koulujen että pienten päiväkotien osalta investointisuunnitelmakauden aikana noin 3 - 4 miljoonalla eurolla. Lisäksi uuden uimahallin myötä korjausvelka pienenee noin 4 miljoonaa euroa. Suunnitelmassa on mukana myös muita pienempiä investointeja, joilla on korjausvelkaa vähäisesti pienentävä vaikutus. Investointikauden lopulla korjausvelan ennustetaan painuvan tasolle noin 13,5 miljoonaa euroa eli noin 600 euroon asukasta kohti, mikä on korjausvelan keskimääräinen taso asukasta kohti Suomessa.

Suunnitelmavuosina toteutetaan päivitetyn toimitilastrategian mukaisia toimenpiteitä ja seurataan systemaattisesti rakennusten teknisen kunnon ja korjausvelan kehittymistä. Hankkeissa käytetään sisäilma-asiantuntijoita ja niiden läpiviennissä hyödynnetään lisäksi Terve Talo – ja Kuivaketju10 –ohjeistoja. Haetaan hankkeisiin parhaiten soveltuvia toteutusmuotoja. Erityistä huomiota kiinnitetään suunnittelun ohjaukseen ja työmaa-aikaiseen valvontaan.

Toimitilat -vastuualueen henkilöstön osaamista lisätään suunnitelman mukaisella koulutuksella. Suurissa hankkeissa kiinteistöselvityksiä, kustannuslaskelmia ja

erityisosaamista hankitaan tarvittaessa myös ostopalveluna. Työmaavalvontaan ja kunnossapidon suunnitteluun panostetaan ja niiden tueksi kehitetään työkaluja ja menetelmiä sisäisenä kehitystyönä.

Uimahallihanke viedään läpi vuosien 2018 - 2020 aikana. Terveyskeskuksen muutostyöt osana terveyskampushanketta jatkuvat vuoden 2018 puolella. Koulu- ja päiväkotinvestointeja toteutetaan linjassa päivitettyjen palveluverkkosuunnitelmien kanssa. Veljeskodin kiinteistön peruskorjauksen suunnittelu aloitetaan. Selvitetään rakennusten kuntoa sisäilma- ja kuntotutkimuksilla ja varaudutaan tarvittaessa tekemään välttämättömiä korjaustöitä huonokuntoisissa kiinteistöissä.

Suunnitelmavuosina puretaan vuosittain käytöstä poistettuja rakennuksia erillisen purkusuunnitelman mukaisesti. Käyttötalouteen varataan vuotuinen määräraha purkukustannuksiin.

8.8 Ylä-Savon jätehuoltolautakunta

8.8.1 Jätehuolto

Tilivelvollinen: Jäteasiantuntija

Ylä-Savon jätehuoltolautakunta on viranomaistaho, mikä vastaa jätelain viranomaisvelvoitteiden toteuttamisesta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n osakkaiden alueella. Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan toiminta-alueeseen kuuluvat Iisalmen ja Kiuruveden kaupungit, sekä Vieremän, Sonkajärven, Lapinlahden, Keiteleen ja Pielaveden kunnat.

Kunta	Asukasmäärä 2016	Asuinrakennuksien määrä 2016
Iisalmi	21 767	5 753
Kiuruvesi	8 444	3 377
Keitele	2 346	1 055
Lapinlahti	9 882	4 098
Pielavesi	4 697	2 114
Sonkajärvi	4 199	2 012
Vieremä	3 721	1 743

Lähde: Tilastokeskus tilanne 31.12.2016

Jätelain mukaisesti Ylä-Savon jätehuoltolautakunta päättää alueellaan muun muassa jätehuoltomääräyksistä, jätetaksasta, palvelutasosta sekä määrittää jätehuollolle strategisia tavoitteita huomioiden valtakunnalliset sekä paikalliset jätehuoltosuunnitelmat.

Lautakunnan perustehtäviin kuuluu kiinteistöittäiseen jätehuoltoon liittyneiden ja liittymättömien kiinteistötietojen rekisteröinti. Oleellisena osana työtä on liittymättömien kiinteistöjen liittäminen jätehuollon piiriin yhdessä ympäristövalvonnan kanssa. Lisäksi jätehuoltolautakunta arvioi kuljetusjärjestelmän toimivuutta.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan sidosryhmiin kuuluvat Ylä-Savon Jätehuolto Oy sekä toimialueen ympäristönsuojeluvalvonta. Yhtiö vastaa operatiivisista tehtävistä ylläpitäen

jätekeskusta, muita vastaanottopisteitä sekä täydentäen ekopisteverkostoa. Ympäristönsuojeluvalvonta valvoo jätehuollon toteutumista tiiviissä yhteistyössä jätehuoltolautakunnan kanssa.

Henkilöstö (htv)

JÄTEHUOLTOLAUTAKUNTA	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
	Vakituiset	1,0	1,0	2,0	2,0	2,0
	Määräaikaiset	0,5	0,7	0,0	0,3	0,3
LAUTAKUNTA YHT.	YHTEENSÄ	1,5	1,7	2,0	2,3	2,3

Palveluneuvojan työsuhde vakinaistetaan, sillä asiakaspalvelu on pahoin ruuhkautunut johtuen jätehuollon järjestämisen ilmoitusmenettelystä. Asiakaspalvelun tarve konkretisoituu liittymättömien kiinteistöjen kehotustyössä. Lisäksi palveluneuvoja avustaa jätehuollon kehotustyössä sekä kehitystyössä järjestetyn jätehuollon saralla.

Määräaikainen kesätyöntekijä palkataan kiireajoiksi työmäärän ja resurssien puitteissa.

Viranomaisen tulee osallistua koulutus- ja neuvontatapahtumiin. Jäteasiantuntija esittää lautakunnan jäseniä osallistumaan koulutuksiin oman harkinnan mukaan.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunki-ympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunki- / kuntaympäristö	Jätehuollon palvelutason määrittäminen: Jätehuollon järjestämisen tilan kartoittaminen, mahdollisen aluekeräyspisteverkon taustatyö, toiminta-alueiden tarkempi määrittely, jätehuollon tulevan tarpeen ja haasteiden kartoittaminen.	Valmis vuoden 2018 aikana.	Mika Jauhiainen
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunki- / kuntaympäristö	Kuntien jättepoliittisen ohjelman laatiminen: mm. jätteenkeräysjärjestelmästä päättäminen, mitä edeltää kunnan kilpailuttaman mallin ja kiinteistön haltijan kilpailuttaman mallin vertailu.	Valmis vuoden 2018 aikana.	Mika Jauhiainen

Talous

Ylä-Savon jätehuolto-	Tp 2016	Ta 2017	Ta 2018	%	Ts 2019	Ts 2020
lautakunta	1 000 €	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
Jätehuolto						
Toimintatuotot	100	119	135	13,4 %	135	135
Toimintakulut	-94	-112	-128	14,3 %	-130	-130
Netto (=toimintakate)	6	7	7	0,0 %	5	5
Suunnitelmapoistot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytystuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Vyörytyskulut	-6	-7	-8	14,3 %	-8	-8
Vyörytys, netto	-6	-7	-8	14,3 %	-8	-8

Toimintasuunnitelma

Jätelain muutokset voivat tuoda muutoksia toimintaympäristöön. Lainsäädännön muutoksiin reagoidaan tarvittavilla toimenpiteillä.

Jätehuoltoviranomaista työllistää eniten jätehuollon liittymisvelvollisuuden seuranta ja tilanteen ylläpito, ilmoitusten ja hakemusten käsittely ja asiakaspalvelu. Vuoden 2018 aikana pyritään luomaan koko toiminta-alueelle jätehuollon palvelutaso, jossa on tavoitteena määritellä kuntalaisille tarjottavista jätehuoltopalveluista.

Kiinteistöjen jätehuollon järjestämistä seurataan jatkuvasti. Jatketaan aktiivista kehittämistä liittyä järjestettyyn jätehuoltoon kunta/kunnan alue kerrallaan. Kehotuskirjeet lähetetään kiinteistöille, joiden osalta viranomaisella ei ole järjestetyn jätehuollon tietoa. Tavoitteena on, että kiinteistöjen jätehuoltojärjestelyt käydään läpi ja kiinteistöt saadaan kattavasti järjestetyn jätehuollon piiriin.

Johtuen resurssipulasta vuoden 2017 aikana, osa suunnitelluista töistä siirtyy vuodelle 2018. Jatketaan yhteisen palvelutason määrittämistä koko toimialueellaan. Jätehuollon palvelutason määrittämisessä otetaan kantaa siihen, millaisia palveluita kuntalaisille ja kiinteistöille tarjotaan ja miten turvataan riittävä palvelutaso ja keräyspaikkojen kohtuullinen saavutettavuus. Palvelutaso määritetään yhteistyössä omistajakuntien, kunnallisen jätelaitoksen sekä jätehuoltoviranomaisen kanssa. Palvelutaso määritetään koko jäteyhtiön toiminta-alueelle.

Ylä-Savon jätehuoltolautakunnan seudullisen yhteistoiminnan taloudesta ja kustannusten jaosta on sovittu yhteistoimintasopimuksessa. Yhteisen jätehuoltoviranomaisen ja lautakunnan kustannukset katetaan jätelain mukaisesti jätehuollon asiakkailta perittävään jätemaksuun sisällytettynä.

Vuosien 2019-2020 aikana toimialueella käytössä oleva paikkatietojärjestelmän uudistamista selvitetään. Tämä saattaa lisätä ICT-palveluista aiheutuvia kiinteitä kustannuksia jätehuollon osalta. Viranomainen seuraa muutosta ja pyrkii minimoimaan kiinteiden kustannusten nousua.

9 Investointiosa

9.1 Iisalmen kaupungin investoinnit

YHTEENVETO (1000 EUROA NETTO)	Kust.arvio	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Yht. 18-22
KV= kaupunginvaltuustoon nähden sitova								
KONSERNI- JA ELINVOIMAPALVELUT (KV)								
Osuuspääomat		68	68	19	0	0	0	87
Yhteensä		68	68	19	0	0	0	87
SIVISTYS- JA HYVINVOINTITOIMIALA (KV)								
Koneet ja kalusto		660	378	520	220	710	1 003	2 831
Muut aineelliset hyödykkeet		90	27	10	10	10	10	67
Yhteensä		750	405	530	230	720	1 013	2 898
TEKNINEN TOIMIALA (KV)								
Kiinteistöjen osto ja myynti		200	300	100	200	200	200	1 000
Kadut ja yleiset alueet:								
Uudet kadut ja alueet		160	504	820	830	1 070	420	3 644
Liikennealueiden peruskorjaus		900	1 305	1 410	1 880	1 510	1 110	7 215
Liikunta- ja viheralueiden peruskorjaus		160	582	675	915	440	295	2 907
Muut investoinnit		680	610	835	725	495	505	3 170
Yhteensä		1 900	3 001	3 740	4 350	3 515	2 330	16 936
Toimitilat								
SOTE-investoinnit (kv)								
Vetrea	4500	0	500	0	400	2 000	1 600	4 500
Muut SOTE-investoinnit		2 027	1 710	0	0	0	0	1 710
Yhteensä		2 027	2 210	0	400	2 000	1 600	6 210
Koulut (kv)								
Pohjoisen alueen uusi koulu	4000	0	0	0	150	2 000	1 850	4 000
Muut kouluinvestoinnit		4 911	3 200	1 600	480	620	1 200	7 100
Yhteensä		4 911	3 200	1 600	630	2 620	3 050	11 100
Päiväkodit (kv)								
Eteläinen päiväkotit	4500	0	0	200	2 300	2 000	0	4 500
Muut päiväkodit		0	0	0	0	100	1 000	1 100
Yhteensä		0	0	200	2 300	2 100	1 000	5 600
Kulttuurikeskus (kv)	7000	0	0	0	0	200	3 500	3 700
Uimahalli (kv)	9100	100	1 000	6 000	2 000	0	0	9 000
Muut talonrakennuskohteet		1 832	1 317	1 430	1 060	520	860	5 187
Yhteensä		8 870	7 677	9 230	6 390	7 440	10 010	40 747
Tekninen toimiala yhteensä		10 970	10 978	13 070	10 940	11 155	12 540	58 733
KAIKKI YHTEENSÄ		11 788	11 451	13 619	11 170	11 875	13 553	61 718
Keskiarvo/v.								12 344

Investointimäärärahat ovat valtuustoon nähden sitovia toimialatasolla ellei yksittäisen investoinnin tai investointiryhmän osalta ole erikseen muuta mainittu.

9.2 Investointien perustelut 2018

Informatiivisena tietona esitetään talousarviovuoden 2018 investointiosan perustelut.

Sivistys- ja hyvinvointitoimiala

Investointimenot	1 000 €
Koneet ja kalusto	378,0
Perusopetus ja lukiokoulutus	198,0
Koulujen kalusteet:	
Kirkonsalmen koulun kalustaminen	60,0
Kangaslammin koulun kalustaminen (puuttuvat kalusteet)	55,0
Muut koulut: väistötilojen kalustaminen	60,0
Lukion kalusteet	10,0
Luoto-keittiön telakka-asema	13,0
Varhaiskasvatus	110,0
Päiväkotien väistötilojen kalustaminen	60,0
Päiväkotien kalusteiden uusiminen (Simpukka)	50,0
Kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	70,0
Eino Säisä salin valokalusto	20,0
Kirjaston henkilökunnan työpisteiden kalusteet	10,0
Kirjaston osastojen kalusteet	10,0
Uimahallin kalusto	10,0
Hallien ja nuorisotalon irtokalusto	10,0
Paloisvuoren vuokravälineistö	10,0
Muut aineelliset hyödykkeet	27,0
Taide-esineiden hankinta ja konservointi	27,0
Kaupungin taide-esineiden konservointi	10,0
Runnin koulun prosenttitaide	17,0

Tekninen toimiala
Investointimenot 1 000 €

+ lisää ylläpitokuluja/ - vähentää ylläpitokuluja/ 0 ei vaikutusta

Kiinteistöjen osto ja myynti

Kiinteistöjen osto ja myynti	300,0
Kiinteistöjen osto	400,0
Kiinteistöjen myynti	100,0

Kadut ja yleiset alueet
Uudet kadut ja yleiset alueet 504,0
Pihlajaharju 120,0 -

Pihlajaharjuntien ja Teodorinrinteen päällystäminen

Muu liikenteenohjaus 30,0 +

Pieniä liikenteen parantamistoimenpiteitä: parannetaan ajoneuvoliikenteen ja kevyenliikenteen sujuvuutta. Tehdään pysäköintijärjestelyjä ja erilaisia liikenteenohjaustöitä.

Liikenneturvallisuuksuunnitelman toteutus 40,0 +

Rakennetaan keskisaarekkeelliset suojatiet Parkatintielle ja Kivirannantielle sekä lyhennetään suojateitä Pohjolankatu/Kuutolankatu risteyksessä.

Veturitallin asuntoalue 200,0 -

Veturitallinkadun kiveys-, päällystys- ja vihertyöt

Ratapellonkatu 141,0 +

Huoltotien rakentaminen teollisuusalueella

Ratapellonkatu -47,0

Rahoitusosuus

Sataman aallonmurtaja 20,0 -

Uuden aallonmurtajalaiturin rakennesuunnittelu

Liikennealueiden peruskorjaus 1305,0

Peruskorjauksilla parannetaan katujen/ asuntoalueen tasoa, vesihuoltoa, liikenneturvallisuutta, katuvalaistusta ja viihtyisyyttä. Päällysteiden uusimisella estetään myös katurungon laajemmat vauriot.

Valaistuksen peruskorjaus 150,0 -

Uusitaan alueittain katuvalolamppuja uusien energiasäästönormien mukaisiksi. Huonokuntoisten katuvalokaapeliin ja valaisinpylväiden uusimisia yksittäisissä kohteissa, joissa ei muutoin ole kadun peruskorjauksen tarvetta. Työ käsittää taajama-alueella puistojen, puistokäytävien ja pienten katujen valaistukset. Haja-asutusalueelle uusitaan teiden ja kuntopolkujen valaistusta.

Päällysteiden uusinta 400,0 -

Huonokuntoisten asfalttipintojen uusimista pää- ja kokoojakaduilla sekä asuntoalueiden kaduilla.

Kevyen liikenteen väylien peruskorjaus 100,0 -

Huonokuntoisten kevyenliikenteen väylien peruskorjausta

Teräskatu 150,0 -

Huonokuntoisen kadun peruskorjaus ja vesihuollon uusiminen

Muut kehittämistoimenpiteet 75,0 -

Keskusta-alueella olevia pieniä rakentamis- ja korjaustoimenpiteitä. Kolme sähköauton latauspistettä torille ja yksi kaupungintalolle (yht. 45 000 euroa).

Liikennevalot 30,0 +

Sankarinkatu/Eteläinen Pohjolankatu risteyksessä liikennevalokojeen ja opastimien uusiminen

Lippuniemen kadut 200,0 +

Aurankadun eteläpään ja Kuokankadun peruskorjaukset

Linja-autoaseman aukio ja Asemakatu 160,0 -

Laituri- ja pysäköintijärjestelyjen muutostyöt sekä Satamakadulla lisäkaistan rakentaminen etelään päin kääntyville.

Alakatu 30,0

Peruskorjatun kadun viher- ja viimeistelytyöt.

Linja-autopysäkkien katokset 10,0 -

Katosten kunnostustoimenpiteitä/korvaaminen uusilla.

Investointimenot
1 000 €

+ lisää ylläpitokuluja/ - vähentää ylläpitokuluja/ 0 ei vaikutusta

Liikunta- ja viheralueiden peruskorjaus
582,0
Hanhilampi
60,0 +

Ympäristöluvan edellyttämät toimenpiteet.

Sankariniemen kentän konekatos
50,0 +

Liikuntapaikkojen hoitokaluston varastointikatos kaluston suojaamista varten.

Jääkiekkokaukaloiden saneeraus

70,0 -

Peltosalmen jääkiekkokaukalon saneeraus.

Lähiliikuntapaikat
217,0 +

Kirkonmäen lähiliikuntapaikan rakentaminen.

Lähiliikuntapaikat
-55,0

Valtionavustus

Ulkoilu- ja venereittien taukopaikkojen peruskorjaus
20,0 +

Ulkoilureittien taukopaikoilla rakennelmien ja kalusteiden peruskorjausta

Venereittien karttojen uusiminen ja Tannurin rantautumispaikan rakentaminen

Venevalkamat
20,0 -

Taajama-alueella olevien venevalkamien kunnostustyöt

Viheraluejärjestelmän tot./terv. edistävä asuin ymp
50,0 +

Kustaa Aadolfin kirkon pohjoispuolen rantaraitin rakentaminen.

Leikkikenttien saneeraus
90,0 -

Hirsikankaanpuiston leikkikentän peruskorjaus Pihlajaharjussa

Muut puistot
60,0 -

Puistojen ja puistometsien kunnostustoimenpiteitä.

Muut investoinnit
610,0
Arvaamattomat työt
110,0 0

Ennalta arvaamattomat työt työkauden aikana

Tietojärjestelmä
40,0 -

Vuonna 2016 hankitun järjestelmän täydennysosat.

Muu kalusto
195,0 -

Kone- ja kalustohankinnat erillisen ohjeellisen suunnitelman mukaan.

Toimistokalusto
15,0 0

Toimistokalusteiden korvaus- ja uusintainvestointeihin

Suunnittelupalkkiot, maasto- ja runkomittaukset
100,0 +

Suunnittelun ostopalvelut, tulevia (myös EU)-hankkeita varten tehtävät

selvitykset, investointien perusselvitykset, maastotutkimusten ja –mittausten tuntipalkat ja tarvikkeet.

Tonttien kunnostus
50,0 -

Satunnaiset kunnostukset tonteilla, tonttien täytöt ja muotoilut.

Koljonvirta-Mansikkaniemi –alueen kehittäminen
30,0 -

Historiapulun kunnostus ja opasteiden uusiminen alueen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Hulevesiverkosto
70,0 +

Hulevesiverkoston rakentaminen ja peruskorjaus.

Investointimenot	1 000 €
Toimitilat	7 677,0
SOTE-investoinnit	2 210,0
Terveyskeskus	660,0
Terveyskampushankkeeseen liittyvä terveyskeskuksen peruskorjauksen 3. vaihe.	
Kirkonsalmen palvelukeskus	1 050,0
Välttämättömät yläpohja- ja vesikattokorjaukset.	
Vetrea	500,0
Välttämättömiä sisäilma- ja kosteusteknisiä korjauksia kiinteistön käytettävyyden turvaamiseksi sekä vähäisiä toiminnallisia muutostöitä.	
Koulut	3 200,0
Runnin koulu	1 000,0
Runnin koulun uudisrakennus hankesuunnitelman mukaan. Kustannusarvio 1,8 milj.euroa (2018-2019)	
Hernejärven koulu	100,0
Hernejärven koulun uudisrakennuksen suunnittelu. Kustannusarvio 1,1 milj.euroa (2018-2020)	
Kirkonsalmen koulu	1 800,0
Sisäilmakorjausten 3. vaihe	
Edvin Laineen kivi koulu	200,0
Näyttämö rakenteen uusiminen sisäilmasyistä, tiivistyskorjauksia ja liikuntasalin välineistön uusiminen.	
Juhani Ahon koulu	100,0
Lattiamattojen uusimista sisäilmasyistä, käytäväalueiden ilmanvaihdon parantaminen.	
Uimahalli	1 000,0
Uimahallihanke hankesuunnitelman mukaan. Kustannusarvio 9,1 milj.euroa netto (2017-2020). Valtionapu 1,0 milj.euroa.	
Muut talonrakennushankkeet	1 267,0
Pienet talonrakennuskohteet (arvaamattomat)	250,0
Varaus vauriokorjauksille, joita ei voida tehdä kunnossapitorahoituksella. Päätökset määrärahan käytöstä eri kohteisiin tehdään teknisessä lautakunnassa. Pääpaino on sisäilman laatua ja käytettävyyttä parantavissa toimenpiteissä.	
Kulttuurikeskus	200,0
Arkiston rakentaminen ja siitä johtuvat toiminnalliset muutostyöt.	
Keittiöiden laitteiden uusinta	37,0
Vanhentuneiden ja viallisten laitteiden uusiminen eri kiinteistöjen keittiöissä mm. Vetrean kiinteistön keittiö.	
Nimettyjen hankkeiden jälkityöt	100,0
Käyttöönottovaiheen välttämättömät muutostyöt ja lisähankinnat. Tulevat ajankohtaisiksi yleensä muutamana vuotena hankkeen valmistumisen jälkeen. Tällä hetkellä valmistumassa useita hankkeita.	
Uusien hankkeiden suunnittelu	50,0
Tulevien investointien suunnittelua useissa kohteissa, erityisesti suunnittelua tukevia täydentäviä selvityksiä. Tämä määräraha kohdistuu suunnittelijoiden ja asiantuntijoiden palkkioihin esim. kunto- ja sisäilmatutkimuksissa sekä rakenne- ja lisa-selvityksissä. Vuonna 2018 tehdään selvityksiä tehdään useille eri rakennuksille.	
Kalliosuoja	50,0
Taloteknisiä muutostöitä, erityisesti automaatio ja valaistus.	
Uimarannan huoltorakennus	100,0
Peruskorjaus	
Juhani Ahon museo	30,0
Piha-alueen korjauksia, museorakennusten vaurioitumisen ehkäisyä.	
Liikuntahalli	100,0
Lattiapäällysteen uusiminen ja sisäilmakorjauksia.	
Kaupungintalo	250,0
Sisäilmakorjauksia mm. alakatot.	
Pysäkki	20,0
Taloteknisen peruskorjauksen suunnitelmat, korjausten toteutuksesta vastaa vuokralainen.	
Koulujen ja päiväkotien pihojen parantaminen	50,0
Huonokuntoisten kalusteiden ja varusteiden uusimista erillisen suunnitelman mukaan.	
Raatihuone	30,0
Lämpökeskuksen ja piha-alueen välttämättömät muutostyöt.	

10 Liikelaitokset

10.1 Iisalmen Vesi –liikelaitos

Tilivelvollinen: Vesilaitoksen johtaja

Iisalmen Vesi –liikelaitos tuottaa vesihuollon palveluja, kehittää vesihuoltoa sekä vastaa vesihuoltoverkostojen ja –laitosten kunnossapidosta ja uudisrakentamisesta kaupungin valtuuston määräämällä toiminta-alueella. Resurssien puitteissa palveluja tarjotaan myös jakeluverkon piirissä oleville yksityistalouksille, vesiosuuskunnille ja vesiyhtiöille. Vesilaitoksen toiminnan perustana on talousveden laadun ja saatavuuden turvaaminen sekä jäteveden tehokas puhdistaminen.

Iisalmen Vedellä oli v. 2016 lopussa 4 670 kulutuspaikkaa, omaa vesijohtoverkosta 290 km, viemäriverkosta 170 km sekä jätevedenpuhdistamo, jossa puhdistetaan myös Vieremän ja Sonkajärven kuntien jätevedet. Hulevesiverkosto on Iisalmen kaupungin hallinnassa. Jaeltava talousvesi ostetaan Ylä-Savon Vesi Oy:ltä, joka vastaa alueellisesti talousveden tuotannosta.

Seuraavien kahden vuoden aikana investointien painopiste on jätevedenpuhdistamon ja jakeluverkostojen saneerauksessa. Puhdistamon saneerauksella pyritään turvaamaan riittävä puhdistuskapasiteetti ja ympäristölupaehdojen saavuttaminen. Lisäksi pyritään nostamaan vedenjakelun ja jäteveden johtamisen turvallisuutta ja varmuutta nykypäivän tasolle sekä pitämään vesihuoltoverkoston korjausvelka kurissa.

Toiminnan painopiste on jakelu- ja laitostoiminnan ylläpidossa sekä käytön ja kunnossapidon toteuttamisessa, johon oma henkilöstö keskittyy. Verkosto- ja laitosrakennuskohteet toteutetaan kilpailuttamalla kohteisiin ulkopuoliset palveluntuottajat.

Vastuualue sisältää seuraavat toimintayksiköt

- hallinto- ja verkostot
- laitokset

Henkilöstö (htv)

IISALMEN VESI	Henkilöstö	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
	Vakituiset	13,4	11,5	11,5	11,5	11,5
	Määräaikaiset	0,6	1,5	1,5	1,5	1,5
	Yhteensä	14,0	13,0	13,0	13,0	13,0
IISALMEN VESI YHTEENSÄ	YHTEENSÄ	14,0	13,0	13,0	13,0	13,0

Vakinaisesta henkilökunnasta tuntipalkkaisia on 3 henkilöä.

Vuoden 2018 aikana ei ole näköpiirissä eläköitymisiä tai muita henkilöstölisäyksiä tai -vähennyksiä.

Iisalmen Vesi –liikelaitoksella käytetään määräaikaisia työntekijöitä lähinnä kesälomakaudella tehtäviin verkostosaneeraus- ja toimistotöihin. Iisalmen Vesi tarjoaa kesäharjoittelupaikkoja alaa opiskeleville nuorille verkostotöissä ja jätevedenpuhdistamolla. Vuosittain pyritään tarjoamaan mahdollisuus insinööriyön tekemiseen yhdelle insinööriopiskelijalle.

Tulevaisuuden riskinhallinnan kannalta on suunnitelmavuosina tärkeää palkata uusia työntekijöitä kokeneen asennushenkilöstön rinnalle oppimaan vesilaitoksen huolto- ja asennustöitä. Koska vesihuoltolaitoksiin on haastavaa löytää valmiita ammattihenkilöitä, tulee käyttää esimerkiksi oppisopimuskoulutusta tai työn ohessa kouluttautumista.

Tulevina vuosina on tarve kouluttaa henkilöstöä uusiin teknisiin järjestelmiin. Uusien verkostoasentajien ammattitaitoa tulee kehittää ammatti- ja lisäkoulutuksen kautta.

Toimintatapojen yhtenäistämiseen, tiedonkulun parantamiseen ja tiimien keskinäisen yhteistyön parantamiseen muuttuvissa tilanteissa tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Strategiset tavoitteet

Toimiva kaupunkiympäristö ja rakentaminen

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö	Vesihuollon toimintavarmuutta parannetaan.	Vesijohtoverkon automaatiovalvonnan lisäys 10 % verkoston määrästä /v ja kuntokartoitukset 2-5 km/v.	Ulla Tyrväinen
Tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvin saavutettavissa oleva ja toimiva palveluverkko	Seudullisen yhteistyön kehittäminen vesihuollossa.	Toimintajärjestelmien yhtenäistäminen seudullisena.	Ulla Tyrväinen

Vakaan talouden Iisalmi

Tavoite	Toimenpide	Mittarit	Vastuu
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Investointien pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen (PTS).	Pitkän tähtäimen suunnitelmien laatiminen v. 2018 - 2027 on valmis vuoden loppuun mennessä.	Ulla Tyrväinen
Investointitason suunnitelmallisuus ja ennustettavuus sekä korjausvelan hallinta	Peruskorjausinvestoinnit (Optimikuntotaso vesihuoltoverkostolla 90 %).	Korjausvelka pidetään alle 10 % tasolla.	Ulla Tyrväinen
Kilpailukykyinen hinnoittelu- ja taksapolitiikka	Iisalmen veden taksat pidetään vastaavien seutukaupunkien keskitasossa.	Iisalmen veden taksat valtakunnan keskitasolla tai sen alapuolella.	Ulla Tyrväinen

Riskianalyysi

Vesihuoltoon liittyvien lakien muutokset voivat aiheuttaa sekä strategisen että taloudellisen riskin. Ympäristölupa-ehdojen ja puhdistusvaatimusten tiukentuminen voi vaatia lisäinvestointeja ja aiheuttaa sitä kautta taloudellisen riskin.

Muutokset toiminta-alueella voivat aiheuttaa niin strategisen, taloudellisen kuin toiminnallisen riskin. Viime vuosikymmenen aikana kiihtynyt muuttoliike kaupunkeihin ja taajamiin voi johtaa maaseudun asutuksen harvenemiseen siinä määrin, että

vesihuollon toimintaedellytykset heikentyvät. Kunnallisella tasolla tulisi varautua maakuntauudistuksen ja mahdollisten kuntaliitosten aiheuttamiin muutoksiin vesihuollossa.

Toiminnalliset riskit:

- resurssipula, päivystysten ja sijaisuuksien hoitamiseen tulisi olla tarvittava osaaminen, mikä vaatii riittävästi henkilöstöä ja koulutusta
- rekrytointitilanteissa uusien ammattitaitoisten työntekijöiden löytäminen
- verkostojen korjausvelka ja verkostojen toiminta
- vesiosuuskuntien toimintaan liittyvät riskit
- puhdistamosaneerauksesta johtuvat poikkeustilanteet seuraavan kahden vuoden aikana

Taloudellisia riskejä voivat aiheuttaa mm. korjausvelan kasvaminen, korkotason nousu, isoissa vahingotapauksissa korjaavat toimenpiteet ja vahingonkorvaukset.

Toimintasuunnitelma

Asiakaskenttä on pysynyt Iisalmessa melko vakaana, eikä ennustettavissa ole suuria muutoksia seuraavien vuosien aikana. Haja-asutusalueiden vesihuollon kehityssuunnitelma valmistui keväällä 2017. Suunnitelmassa selvitettiin vaihtoehtoja vesiosuuskuntatoiminnan järjestämiselle tulevaisuudessa. Jatkoselvittelyn tarvetta on vielä kustannusten ja vaikutusten osalta. Selvitykset tullaan tekemään alkuvuoteen 2018 mennessä. Vuoden 2018 aikana tullaan arvioimaan ja linjaamaan vesiosuuskuntien toiminnan tulevaisuutta tehdyn suunnitelman pohjalta.

Ostopalveluna ostettavien palveluiden määrää tullaan lähivuosina varovasti kasvattamaan mm. mittareiden massavaihtojen osalta sekä etsimään luotettavia yhteistyökumppaneita kausiluonteisten tehtävien hoitamiseen.

Uuden toimitila- ja valvomorakennuksen valmistuminen tulee parantamaan Iisalmen Veden henkilöstön tilajärjestelyjä vuoden 2018 aikana. Operoiva henkilöstö siirtyy kokonaisuudessaan samoihin tiloihin, jolloin työn ohjaus ja johtaminen saadaan joustavammaksi. Kaikki Iisalmen Veden toimintaan liittyvä valvominen on jatkossa sijoitettu yhteen valvomoon, mikä parantaa valvonnan lisäksi päivystysten hoitamista ja poikkeustilanteiden hallintaa.

Vuohiniemen jätevedenpuhdistamon saneeraus etenee aikataulun mukaisesti. Vuoden 2018 aikana valmistuvat tulopumppaamon saneeraus, uusi biologinen ilmastusosasto sekä esikäsitellytilat. Myös uusi valvomorakennus otetaan käyttöön kesällä 2018. Puhdistamosaneerauksen investointeihin on varattu vuonna 2018 noin 7,5 milj. euroa.

Tilajärjestelyjä varikolla tehostetaan ja toiminnan kannalta turhista ja epäkäytännöllisistä tiloista pyritään luopumaan. Varastopalvelujen hankkimista ulkoisina palveluina selvitetään osana tilajärjestelyjä.

Vesihuoltoverkoston saneerausta jatketaan vesihuoltoverkoston saneeraussuunnitelmien mukaisesti. Katuverkkoa koskevassa korjausvelka-analysissä on otettu huomioon vesihuoltoverkoston kasvava korjausvelkamäärä, joka tulee jatkossa ohjaamaan niin katuverkon kuin vesihuoltoverkoston saneerausohjelmaa. Vuoden 2018 aikana vesihuoltoverkostoa tullaan uusimaan yhteistyössä Kadut ja Ympäristö -yksikön kanssa mm. Lippuniemessä ja Kivirannassa Teräskadulla. Savonkadun vesihuoltoverkostoa sujutetaan niillä katualueilla, joissa ei ole katusaneerauksen tarvetta. Verkoston rakentamiseen ja saneerauksiin on varattu noin 1,1 Me. Saneerausinvestoinneista huolimatta korjausvelka-analyysin pohjalta voidaan kuitenkin

arvioida korjausvelan kasvavan seuraavien 20 vuoden aikana. Peruskorjausohjelmaa tulee suunnitella tämän tiedon pohjalta ja tulevien vuosien investointiohjelmassa ottaa asia huomioon.

Vuohiniemen jäteveden puhdistamon saneeraus valmistuu aikataulun mukaan vuoden 2019 aikana. Saneerauksen valmistumisen jälkeen säädetään laitoksen ajotavat ja optimoidaan laitoksen toimintaa.

Vesihuoltoverkostojen peruskorjausta toteutetaan suunnitelmavuosina päivitetyn peruskorjausohjelman mukaisesti samalla korjausvelkaa pienentäen. Peruskorjauksia tehdään yhteistyössä Kadut ja ympäristö- yksikön kanssa ja ne painottuvat sorapintaisten katujen ja niiden vesihuollon uusimiseen Lippuniemessä ja Makkaralahdella. Uutta vesihuoltoa rakennetaan uusille asuinalueille Pihlajaharjussa ja Ohenmäessä tarvittaessa kysynnän mukaan.

Korjausvelka-analyysin pohjalta voidaan arvioida korjausvelan kasvavan vähitellen seuraavien 20 vuoden aikana. Pitkän tähtäimen peruskorjausohjelmaa tulee suunnitella tämän tiedon pohjalta ja tulevien vuosien investointiohjelmassa ottaa asia huomioon.

TULOSLASKELMA						
Iisalmen vesiliikelaitos	TP2016	TA2017	TA2018	Muutos TA17/TA18	TS2019	TS2020
Liikevaihto	5 045 660	5 348 630	5 633 270	5,3 %	6 187 005	6 514 605
Liiketoiminnan muut tuotot	17 493	14 280	9 700	-32,1 %	11 700	11 700
Materiaalit ja palvelut	-2 605 716	-2 647 255	-2 735 475	3,3 %	-2 862 205	-2 947 925
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 657 064	-1 674 850	-1 766 500	5,5 %	-1 907 500	-2 017 700
Palvelujen ostot	-948 652	-972 405	-968 975	-0,4 %	-954 705	-930 225
Henkilöstökulut	-714 955	-600 409	-599 610	-0,1 %	-608 206	-611 371
Palkat ja palkkiot	-485 201	-438 445	-442 500	0,9 %	-449 496	-452 161
Eläkekulut	-200 648	-140 142	-134 660	-3,9 %	-135 860	-136 160
Muut henkilösivukulut	-29 106	-21 822	-22 450	2,9 %	-22 850	-23 050
Suunnitelman mukaiset poistot	-895 854	-1 111 690	-1 535 810	38,2 %	-2 117 900	-2 265 500
Liiketoiminnan muut kulut	-142 500	-195 156	-175 145	-10,3 %	-175 145	-157 121
Liikelylijäämä (-alijäämä)	704 128	808 400	596 930	-26,2 %	435 249	544 388
Rahoitustuotot ja -kulut	-654 042	-456 300	-488 400	7,0 %	-502 950	-535 700
Korkotuotot	56	0	0	0,0 %	0	0
Muut rahoitustuotot	2 165	1 000	0	-100,0 %	0	0
Muille maksetut korkokulut	-24 854	-57 300	-88 400	54,3 %	-102 950	-135 700
Korvaus peruspääomasta	-631 001	-400 000	-400 000	0,0 %	-400 000	-400 000
Muut rahoituskulut	-407	0	0	0,0 %	0	0
Ylijäämä (alij.) ennen satunn. eriä	50 086	352 100	108 530	-69,2 %	-67 701	8 688
Ylijäämä (alij.) ennen varauksia	50 086	352 100	108 530	-69,2 %	-67 701	8 688
Poistoeron muutos	99 700	92 800	87 780	-5,4 %	83 949	16 371
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	149 786	444 900	196 310	-55,9 %	16 248	25 059

Rahoituslaskelma € Iisalmen vesiliikelaitos	TP2016	TA2017	TA2018	TS2019	TS2020
Toiminnan rahavirta					
Liikeliiketoiminta	704	808	597	435	544
Poistot	896	1 112	1 536	2 118	2 266
Rahoitustuotot ja -kulut	-654	-456	-488	-503	-536
Tulorahoituksen korjauserät	0	0			
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 333	-5 874	-8 610	-5 020	-1 240
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pys. vast. hyödykk. luovutustulot	1 716	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 329	-4 410	-6 965	-2 970	1 034
Rahoituksen rahavirta					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	1 000	5 342	8 610	4 820	1 020
Pitkäaik. lainojen vähennys muilta	-714	-932	-1 419	-1 654	-1 863
Yhteensä	286	4 410	7 191	3 166	-843
Oman pääoman muutokset	-1 716	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kaupungilta	-182	0	0	0	0
Saamisten muutos muilta	104	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kaupungilta	-92	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta	271	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-1 329	4 410	7 191	3 166	-843
Rahavarojen muutos	0	0	226	196	191

Investointiosa

Investointisuunnitelma (1000 €)

TP2016 TA2017 TA2018 TS2019 TS2020 TS2021 TS2022

Puhdas vesi

Vesijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus
Koneet ja kalusto

639	400	400	400	400	400	400
0	40	40	40	40	40	40
639	440	440	440	440	440	440

Puhdas vesi yhteensä

Jätevesi

Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus
Viemäriverkoston rakentaminen ja peruskorjaus
Vuohiniemen puhdistamo
Koneet ja kalusto

0	100	290	290	290	230	230
363	660	360	420	440	460	460
330	4 654	7 500	3 850	50	50	100
0	20	20	20	20	20	20
693	5 434	8 170	4 580	800	760	810

Jätevesi yhteensä

INVESTOINNIT YHTEENSÄ

1 332	5 874	8 610	5 020	1 240	1 200	1 250
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Tavoitteet/Sitovuus

Kaupungin TA:ssa sitova investoinnit netto

5 874	8 610	5 020	1 240	1 200	1 250
-------	-------	-------	-------	-------	-------

Johtokunnan asettamat sitovat erät:

Investoinnit/puhdas vesi

639	440	440	440	440	440	440
-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Investoinnit/jätevesi

693	5 434	8 170	4 580	800	760	810
-----	-------	-------	-------	-----	-----	-----

Investointien perustelut**Vesi- ja viemärijohtoverkoston rakentaminen ja peruskorjaus**

Vesi- ja viemärijohtojen saneeraus painottuu tulevana vuosina verkoston peruskorjaukseen katu- ja verkostosaneerausohjelman mukaisesti. Vuonna 2018 saneerataan vesihuoltoverkostoja mm. Teräskadulla, Taatontiellä ja Lippuniemessä. Savonkadulla saneerataan putkia sujuttamalla.

Jätevesipumppaamoiden hankinta ja peruskorjaus

Jätevesipumppaamoiden peruskorjaus on tullut ajankohtaiseksi. Pääosin tehdään laajoja pumppamolaitteiden ja sähkökaappien uusimisia, mutta osa pumppaamoista tullaan uusimaan kokonaan.

Pumppaamoita on kaikkiaan 65 kpl ja niitä on uusittava tai korjattava vuosittain 3-5 kpl, että varmistetaan niiden toimivuus.

Jäteveden puhdistus

Jäteveden puhdistamon saneeraus on käynnissä ja valmistuu vuoden 2019 loppuun mennessä. Vaiheittain toteutettavan saneerauksen kokonaiskustannus on noin 15,5 milj. euroa. Puhdistamolle rakennetaan uusi esikäsitelytila ja ilmastuslinja, jotka valmistuvat vuoden 2018 aikana. Nykyisten altainen kattaminen sekä hajukaasunpoistojärjestelmien asentaminen tapahtuu vuonna 2019. Energiatehokkailla ratkaisuilla ja lämmöntalteenottojärjestelmillä pyritään pitämään laitoksen käyttökulut kohtuullisina.

Koneet ja kalusto

Koneita ja kalustoa uusitaan tarpeen mukaan. Seuraavien vuosien aikana ei ole tiedossa mittavia kaluston uusimistarpeita. Etäluettavien mittareiden hankintaa suunnitellaan lähivuodeksi.

LIITTEET**Liite 1. Talousarvion käyttötalousosan vastuualueet/toimintayksiköt lautakunnittain****Keskusvaalilautakunta**

Vaalit (vastuualue)

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus (vastuualue)

Kaupunginhallitus

Hallinto- ja maaseutupalvelut (vastuualue)

- Hallintopalvelut (toimintayksikkö)
- Henkilöstöhallinto (toimintayksikkö)
- Lomituspalvelut (toimintayksikkö)

Talous- ja tietohallinto (vastuualue)

- Talous- ja tietohallinto (toimintayksikkö)

Sosiaali- ja terveydenhuolto (vastuualue)

Elinvoimapaalvelut

- Elinvoimapaalvelut (toimintayksikkö)
- Maahanmuutto ja pakolaispalvelut (toimintayksikkö)
- Työllisyyspalvelut (toimintayksikkö)

Ylä-Savon maaseutuhallinnon yhteislautakunta

Ylä-Savon maaseutupalvelut (vastuualue)

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Sivistys- ja hyvinvointitoimialan hallinto (vastuualue)

Varhaiskasvatus (vastuualue)

- Päiväkotihoidot (toimintayksikkö)
- Perhepäivähoito (toimintayksikkö)

Perusopetus- ja lukiokoulutus (vastuualue)

- Perusopetus (toimintayksikkö)
- Lukiokoulutus (toimintayksikkö)
- Ruokapalvelut (toimintayksikkö)

Kulttuuri ja vapaa-aika (vastuualue)

- Kansalais- ja musiikkiopisto (toimintayksikkö)
- Kirjasto- ja kulttuuripalvelut (toimintayksikkö)
- Liikunta- ja nuorisopalvelut (toimintayksikkö)
- Uimahalli (kustannuspaikka)

Tekninen lautakunta

Teknisen toimialan hallinto (vastuualue)

Maankäyttö ja asuminen (vastuualue)

- Kaavoitus (toimintayksikkö)
- Tonttipalvelut (toimintayksikkö)
- Kaupunkimittaus (toimintayksikkö)
- Rakennusvalvonta (toimintayksikkö)

Kadut ja ympäristö (vastuualue)

- Suunnittelu (toimintayksikkö)
- Rakentaminen ja liikennealueet (toimintayksikkö)
- Viher- ja liikunta-alueet (toimintayksikkö)

Toimitilat (vastuualue)

- Tilahallinta ja rakentaminen (toimintayksikkö)
- Kunnossapito (toimintayksikkö)
- Kiinteistönhoito (toimintayksikkö)

Ylä-Savon Jätehuoltolautakunta

- Jätehuolto (vastuualue)

Liite 2. Poistosuunnitelma

Uudistettua poistosuunnitelmaa esitetään KH:lle hyväksyttäväksi 6.11.2017/KV 13.11.2017

Iisalmen kaupungin poistosuunnitelma

Voimassa 1.12.2017 alkaen

Aineettomat hyödykkeet	Poistomenetelmä	Poistoaika / poisto-%
Aineettomat oikeudet	Tasapoisto	5 vuotta
Liikearvo	Tasapoisto	5 vuotta
Muut pitkävaikuttavat menot		
Kehittämismenot	Tasapoisto	5 vuotta
Osakehuoneistojen ja vuokrahuoneistojen	Tasapoisto	max. 10 vuotta
Väylähankkeisiin osallistuminen *)	Tasapoisto	max. 40 vuotta
* poistoaika määritellään hyödykekohtaisesti hyödykkeen arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan		
Atk-ohjelmistot	Tasapoisto	3 vuotta
Muut	Tasapoisto	3 vuotta
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Talous- ja muut rakennukset	Tasapoisto	15 vuotta
Vapaa-ajan rakennukset	Tasapoisto	20 vuotta
Asuinrakennukset	Tasapoisto	30 vuotta
Maanalaiset kallioluolat	Tasapoisto	50 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit ja puistot	Tasapoisto	20 vuotta
Sillat, laiturit ja uimalat	Tasapoisto	20 vuotta
Muut maa- ja vesirakenteet	Tasapoisto	20 vuotta
Vedenjakelu - ja viemäriverkosto	Tasapoisto	30 vuotta
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistus	Tasapoisto	20 vuotta
Muut putki- ja kaapeliverkot	Tasapoisto	20 vuotta
Liikenteen ohjauslaitteet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	Tasapoisto	10 vuotta
Koneet ja kalusto		
Tietokoneet	Tasapoisto	3 vuotta
Viestintälaitteet	Tasapoisto	3 vuotta
Henkilö- ja pakettiautot	Tasapoisto	5 vuotta
Linjat, kuorma-autot sekä muut raskaat kor	Tasapoisto	8 vuotta
Muut kuljetusvälineet ja liikkuvat työkonet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	Tasapoisto	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytön mukainen poisto	
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	
Keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	
Pysyvien vastaavien sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	